

ingediend op **1154** (2021-2022) – Nr. 1
18 februari 2022 (2021-2022)

Ontwerp van decreet

tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet van 29 oktober 2021	33
Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	41
Advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen.....	55
Voorontwerp van decreet van 17 december 2021	63
Advies van de Raad van State	73
Ontwerp van decreet	95

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING**1. Situering**

Beleidsdomein: Omgeving

Beleidsveld: Energie

2. Inhoud**2.1. Inleiding**

Vlaanderen neemt zijn verantwoordelijkheid in de globale strijd tegen klimaatverandering en wil de komende jaren verdere stappen zetten om het energiesysteem koolstofarm en duurzamer te maken. Met het oog op het realiseren van de Vlaamse energie- en klimaatdoelstellingen wordt er ingezet op het verbeteren van de energie-efficiëntie van het gebouwenpark, het verhogen van het aandeel hernieuwbare energiebronnen in de energievoorziening, het flexibeler en beter maken van de energie-infrastructuur, en terwijl wordt ervoor gezorgd dat de energiefactuur betaalbaar blijft voor gezinnen en competitief voor ondernemingen.

In het Energiedecreet van 8 mei 2009 zijn al heel wat maatregelen opgenomen die hierop inspelen. Zo is er de renovatie-eis bij niet-residentiële gebouwen uit artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het verbod op aardgas-aansluitingen bij nieuwe grote verkavelingen, grote groepswoningbouwprojecten en grote appartementsgebouwen uit artikel 4.1.16/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Een andere maatregel, namelijk het verbod op de plaatsing of vervanging van stookolieketels, is op 20 oktober 2021 aangenomen in het Vlaams Parlement¹, en het decreet werd vervolgens op 22 oktober 2021 door de Vlaamse Regering bekrachtigd.

Er kan echter vastgesteld worden dat de ambities uit het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) op het vlak van emissiereductie in de residentiële sector onvoldoende vlot lijken te worden verwezenlijkt. Er is zodoende – ook met het 'Fit for 55'-pakket van de Europese Commissie in gedachte – een versnelling noodzakelijk om de burger via in eerste instantie nudging en in tweede instantie via verplichtingen in te schakelen in de energietransitie van het gebouwenpark naar meer emissie- en milieuvriendelijke verwarmingstechnieken.

De Vlaamse Regering nam daarom op 5 november 2021 extra maatregelen bovenop het reeds bestaande Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 om de klimaatverandering tegen te gaan.² Vlaanderen verhoogt haar ambitie en wil de broeikasgasemissies in de niet-ETS-sectoren tegen 2030 met 40 procent reduceren (in plaats van 35 procent zoals voorzien in het oorspronkelijke VEKP) ten opzichte van 2005.

Om bij te dragen aan de reductie van broeikasgasemissies en energie-efficiëntie van de gebouwensector wordt voorgesteld om in uitvoering daarvan een aantal bijkomende maatregelen in het Energiedecreet van 8 mei 2009 op te nemen op het vlak van aardgas-aansluitingen en de renovatie van residentiële gebouwen. Deze maatregelen worden besproken onder punt I.2.2 en punt I.2.3.

¹ *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 813/8.

² Zie de visienota aan de Vlaamse Regering betreffende bijkomende maatregelen Klimaat (VR 2021 0511 DOC.1237/1).

2.2. Aardgasaansluitingen

Condenserende aardgasketels zijn op dit moment nog steeds het meest voorkomend, zoals ook blijkt uit de hiernavolgende statistische gegevens afgeleid uit de ingediende EPB-aangiftes (EPB=energieprestatie en binnenklimaat) voor de periode 2016-2020:

	Percentage opwekkings-toestellen op stookolie	Percentage condense-rende ketels op aardgas	Percentage warmte-pompen
2016	0,22%	83,64%	16,28%
2017	0,17%	83,65%	15,37%
2018	0,22%	83,20%	15,60%
2019	0,21%	82,80%	15,32%
2020	0,12%	81,79%	16,69%

Tabel 1 – percentage opwekkingstoestellen per indienjaar van de EPB-aangifte voor nieuwbouw

	Aantal aangiftes nieuwbouw (met installaties)
2016	29.983
2017	30.539
2018	29.231
2019	31.811
2020	33.684

Tabel 2 – aantal aangiftes met energieprestatie (nieuwbouw) per indienjaar

Hierbij moet opgemerkt worden dat een bouwproces een zeker doorlooptijd heeft en dat de afgelopen jaren ook nog EPB-aangiftes werden ingediend voor oudere aanvraagjaren.

In die cijfers zijn de effecten van het aardgasaansluitingsverbod bij grote verkavelingen, grote groepswoningbouwprojecten en grote appartementsgebouwen, als vermeld in artikel 3.1.16/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en artikel 3.1.62 van het Energiebesluit van 19 november 2010, nog niet ingerekend aangezien dat verbod maar van toepassing werd op projecten met aanvraag van de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen vanaf 1 januari 2021.

75 à 80 procent van de EPB-aangiftes voor nieuwbouw en ingrijpende energetische renovatie (IER) heeft momenteel nog een aardgascondensatieketel als hoofdverwarming. In nieuwbouw is de isolatieschil dermate goed, dat er in de meerderheid van de dossiers sowieso al lage temperatuurafgiftesystemen worden geplaatst. De installatie van een warmtepomp kan dan ook zonder bijkomende aanpassingen en de keuze voor een gasketel is op dit moment puur economisch en door gewoonte gedreven. De installatie van warmtepompen in nieuwbouw kan echter snel zorgen voor CO₂-reducties. Indien de gasketel enkel nog wordt toegelaten in combinatie met een elektrische warmtepomp zal er naar verwachting in veel gevallen al geopteerd worden voor een warmtepomp zonder fossiele ondersteuning. Gerekend met gemiddeld 30.000 nieuwe woningen/jaar, gaat het om 24.000 woningen met aardgasketels. Er wordt van uitgegaan dat, als een gasketel enkel nog toegestaan is in een hybridewarmtepomp, 14.000 woningen zullen opteren voor een hybridewarmtepomp, 8000 woningen zullen opteren voor een warmtepomp (zonder gasketel) en 2000 woningen voor een aansluiting op een warmtenet. Uitgaande van een gemiddeld gebruik voor verwarming en sanitair warm water in een nieuwbouwwoning van 3785 kWh op basis van fossiele brandstoffen, 2746 kWh op basis van een hybridewarmtepomp (aandeel gasketel/warmtepomp 50/50) en 1708 kWh

op basis van een warmtepomp, bedraagt de besparing 1039 kWh per bijkomend geplaatste hybridewarmtepomp en 2077 kWh per bijkomend geplaatste warmtepomp. Voor het warmtenet wordt ervan uitgegaan dat de restwarmte afkomstig is van de industrie in de helft van de gevallen (1000 woningen) en dus een besparing van 100 procent. De andere 1000 woningen zullen aangesloten zijn op een warmtenet met groene warmte.

Dit levert een besparing op van 38,73 GWh per jaar, waarvan al 9,5 GWh werd ingerekend in het huidige VEKP in nieuwe grote verkavelingen en appartementsgebouwen. Dit levert een besparing op van 175 GWh in 2030, of een cumulatieve besparing van 614 GWh voor de periode 2023-2030. Op basis van een omzettingfactor van 0,00020196 ton CO₂/kWh aardgas levert dit een CO₂-reductie op van 0,035 Mton CO₂ in 2030, of 0,12 Mton CO₂ gecumuleerd over de periode 2023-2030. Rekening houdend met een uitvoeringstermijn van 2 jaar en een stabiele nieuwbouwmarkt wordt de besparing na 10 jaar cumulatief ingeschat op 1,05 TWh en 212 kton CO₂. Na 20 jaar loopt dat verder op tot 4,99 TWh en 1 Mton CO₂.

Voor de kostprijs van het overstappen naar een warmtepomp heeft daarbij impact. De aansluiting op een warmtenet wordt normaal gezien immers begroot als equivalent van een gasinstallatie ('niet meer dan gas'-principe). De plaatsing van een individuele gastank heeft als meerprijs de jaarlijkse huurprijs van deze tank (60 à 150 euro per jaar, inclusief onderhoud en keuringen).

De initiële investering voor een warmtepomp is beduidend duurder dan voor een gascondensatieketel. Voor een gemiddelde nieuwbouw bedraagt de kostprijs:

- aardgasketel: 3500 euro;
- lucht-luchtwarmtepomp: 7000 euro;
- lucht-waterwarmtepomp: 8000 euro;
- bodem-waterwarmtepomp: 17.000 euro.

In combinatie met de hogere gebruikskosten (die weliswaar gedeeltelijk gecompenseerd worden door een betere efficiëntie van de warmtepompen), door de op dit ogenblik hoge verhouding tussen elektriciteitsprijs en aardgasprijs in Vlaanderen wordt er meestal gekozen voor een aardgasketel in plaats van een warmtepomp. In Nederland, waar de aardgasprijs hoger is dan in Vlaanderen en de elektriciteitsprijs beduidend lager, leidt dat tot een kostenoptimale oplossing voor warmtepompen, wat zich vertaalt in een verkoopcijfer voor warmtepompen dat in 2018 dubbel zo hoog lag dan in Vlaanderen.

Enkel als de elektriciteitsprijs in verhouding tot de gasprijs afneemt, zal de warmtepomp een meer kostenoptimale oplossing kunnen worden. Een vergelijkende berekening voor een woning met een warmtevraag van 10.000 kWh met de energieprijzen in Nederland leert ons dat op die manier de warmtepomp wel kostenoptimaal is.

			Gasketel, efficiëntie 1	Lucht- lucht- warmte- pomp, efficiëntie 3,3	Hybride- warmte- pomp, 80% warmtevraag, efficiëntie 3,8	Lucht- water- warmte- pomp, efficiëntie 3,8	Bodem- water- warmte- pomp, efficiëntie 4,8
	Investering	Installatie (€)	3500	7000	5000	8000	17.000
	Aansluiting	Aardgas (€)	1300	0	1300	0	0
VL	Energie- kost 15j	Aardgas 0,055 €/kWh (i=2,5%)	9863	/	1973	/	/
		Elektriciteit 0,2545 €/kWh	/	11.568	8037	10.046	7953
	Totaal VL		14.663	18.568	16.310	18.046	24.953

NL	Energie- kost 15j	Aardgas 0,101 €/kWh (i=2,5%)	18.111	/	3623	/	/
		Elektriciteit 0,1361 €/kWh	/	6186	4298	5372	4253
	Totaal NL		21.611	13.186	12.921	13.372	21.253

Tabel 3 – vergelijking case warmtepomp energieprijzen Vlaanderen – Nederland

Voor een nieuwbouwwoning met zonnepanelen en een warmtepomp, ziet de totale kost op 15 jaar er als volgt uit. Hierbij wordt uitgegaan van een terugleververgoeding van 0,04 €/kWh en een zelfverbruik van 24 procent.

	Gasketel	Lucht-lucht- warmtepomp	Hybride- warmtepomp	Lucht-water- warmtepomp	Bodem-wa- terwarmte- pomp
Investering warmtepomp (€)	3500	7000	5000	8000	17.000
Investering PV op 15 jaar (dus 0,6 * kost op 25 jaar) (€)	0	2248	1562	1953	1546
Aansluiting aardgas (€)	1300	0	1300	0	0
Kosten aardgas 15 jaar	9863	/	1973	/	/
Kosten elektriciteit 15 jaar	/	7380	4715	6409	5074
Totale kost op 15 jaar	14.663	16.628	14.550	16.361	23.620

Tabel 4 – vergelijking case warmtepomp in nieuwbouw Vlaanderen met zonnepanelen

Om bovenstaande redenen wordt met betrekking tot nieuwbouw een graduele aanpak voorgesteld:

- Artikel 4.1.13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 begrenst de aansluitingskost bij aardgas op 250 euro. De aardgasdistributienetbeheerder mag voor de aansluiting van een aansluitbare wooneenheid of gebouw op het aardgasdistributienet in de gebieden in het geografische gebied waarvoor hij werd aangewezen, een maximale prijs aanrekenen van 250 euro als cumulatief aan de volgende voorwaarden wordt voldaan: 1° de aardgasleiding langs de openbare weg waar de aansluitbare wooneenheid of het aansluitbare gebouw gelegen is, heeft voldoende capaciteit; 2° er is maximaal 20 meter afstand tussen de aardgasleiding en het toekomstige afnamepunt; 3° de gevraagde capaciteit van de aansluiting is lager dan of gelijk aan 10 m³⁽ⁿ⁾ per uur; 4° de gevraagde leveringsdruk is gelijk aan 21 of 25 mbar. Als de aardgasdistributienetbeheerder om technische of economische redenen toch beslist om een niet-aansluitbare wooneenheid of gebouw gelegen in een gebied bestemd voor bewoning via een onderboring aan te sluiten op een aardgasleiding aan de overkant van de straat, mag hij in het geografische gebied waarvoor hij werd aangewezen, voor de aansluiting een maximale prijs aanrekenen van 250 euro als cumulatief aan dezelfde vier voormelde voorwaarden is voldaan. Die begrenzing houdt de facto een subsidiëring in van nieuwe aardgasaansluitingen door de bestaande aardgasgebruikers. De meerkost boven de 250 euro wordt immers als openbare dienstverplichting in de algemene aardgasdistributietarieven verrekend. Als eerste stap wordt voorgesteld om de begrenzing van de aardgaskost bij nieuwe aardgasaansluitingen bij nieuwbouw daarom af te schaffen. Voor bestaande gebouwen wordt de beperking behouden. Deze maatregel zorgt ervoor dat elke nieuwe netgebruiker door zijn aardgasdistributienetbeheerder vanaf de inwerkingtreding van deze maatregel de reële aansluitingskosten zal worden aangerekend (gemiddeld is die reële aansluitingskost 1200 à 1300 euro), waardoor de kost boven 250 euro niet langer zal worden gesolidariseerd door middel van de aardgasdistributietarieven (dus in de factuur van de andere gezinnen die met aardgas verwarmen). Anderzijds zal het beëindigen van die subsidiëring van aardgasaansluitingen ertoe leiden dat andere meer duurzame technologieën

- (warmtepompen, thermische energie gedistribueerd via warmtenetten) een meer kostenoptimale keuze worden in vergelijking met aardgas. Hiertoe dient artikel 4.1.13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 te worden aangepast. Deze maatregel zal voor nieuwbouw in werking treden op 1 juli 2022.
- Bij nieuwbouw waar de aanvraag van de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen plaatsvindt vanaf 1 januari 2023 zal niet langer enkel een gascondensatieketel geïnstalleerd mogen worden, maar moet minstens de gasketel gecombineerd worden met een warmtepomp. Omwille van het feit dat de afdeling Wetgeving van de Raad van State in haar advies nr. 70.736/3 stelde dat, hoewel deze maatregel inhoudelijk en juridisch te verantwoorden is, zij toch eerst als technisch voorschrift conform richtlijn (EU) 2015/1535 moet worden aangemeld, werden de bepalingen hieromtrent uit dit ontwerp van decreet gelicht en verschoven naar een ander decretaal initiatief zodat deze aanmeldingsplicht en bijhorende standstillverplichting kan worden gerespecteerd. De vooropgestelde timing van inwerkingtreding van deze maatregel blijft echter onveranderd.
 - Ook zal het minimaal aandeel hernieuwbare energie voor zowel residentiële gebouwen als voor niet-residentiële gebouwen waar de aanvraag van de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen plaatsvindt vanaf 1 januari 2023 worden verhoogd. Dit vereist een aanpassing van het Energiebesluit van 19 november 2010.
 - Vanaf 1 januari 2026 zullen de aardgasdistributienetbeheerders als een volgende stap met het oog op fossielvrije verwarming niet meer in aansluitingen op het aardgasdistributienet voorzien voor residentiële en niet-residentiële gebouwen waarvoor vanaf die voormelde datum een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aangaande nieuwbouw wordt aangevraagd. Dit betreft dan ook een uitbreiding van het bestaande verbod op aardgasaansluitingen dat reeds van toepassing is bij grote verkavelingen, grote groeps-woningbouwprojecten en grote appartementsgebouwen, en dat heden reeds is opgenomen in artikel 4.1.16/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Aardgas, propaan- en butaangas stoten bij verbranding respectievelijk $\pm 0,202$ ton CO_2 per MWh, en $\pm 0,227$ ton CO_2 per MWh uit. Het heeft dan ook weinig zin om omwille van redenen van emissiereductie nieuwe aansluitingen op aardgasdistributienetten te verbieden als vanuit bepaalde partijen uit de gassector initiatieven worden genomen om in nieuwe verkavelingen kleinschalige distributienetten voor bijvoorbeeld propaan aan te leggen. De aanleg en uitbating van dergelijke netten gaat weliswaar tegen de algehele filosofie van het netbeheer in, maar is strikt genomen momenteel door het Energiedecreet van 8 mei 2009 niet verboden. Daarom wordt tot slot ook een maatregel voorgesteld die de aanleg van dergelijke netten verbiedt als er ook geen aardgasaansluitingen in de zone toegelaten zijn

2.3. Het opleggen van renovaties bij residentiële gebouwen

Via artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en artikel 9.3.1 en volgende van het Energiebesluit van 19 november 2010 is in uitvoering van het Vlaams regeerakkoord reeds voorzien in de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om te bepalen dat niet-residentiële gebouwen bij een notariële overdracht in volle eigendom, of bij het vestigen van een opstalrecht of erfpacht binnen een gestelde termijn na het verlijden van de authentieke akte aan een minimaal energieprestatieniveau moeten voldoen. De Vlaamse Regering heeft van deze delegatie reeds gebruik gemaakt en via het besluit van de Vlaamse Regering van 9 juli 2021³ een dergelijke verplichting in het Energiebesluit van 19 november 2010 ingeschreven. Die verplichting treedt in werking op 1 januari 2022.

³ Besluit van de Vlaamse Regering van 9 juli 2021 tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de invoering van een renovatieverplichting voor niet-residentiële gebouwen en bepalingen over het energieprestatiecertificaat voor niet-residentiële gebouwen, BS 10 augustus 2021.

Ook bij residentiële gebouwen is het aangewezen om via een gelijkaardige maatregel de eigenaars van residentiële gebouwen aan te zetten om de klimaatvoetafdruk van hun nieuw verworven residentieel gebouw te verkleinen. Daarom wordt voorgesteld om de in artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 voorziene delegatie uit te breiden tot residentiële gebouwen.

Hierbij blijven de algemene principes uit dat voormelde decreetsartikel behouden. De uitvoering van de maatregel wordt opgelegd aan respectievelijk de eigenaar, de opstalhouder, of de erfpachter na een notariële overdracht in volle eigendom, of bij het vestigen van een opstalrecht of erfpacht. Dit betekent naar analogie met de bestaande maatregelen bij niet-residentiële gebouwen, zoals opgenomen in artikel 11.2/2.1, §1, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, ook dat in geval, na de verkoop van het residentieel gebouw gedurende de looptijd van de maatregel die op het gebouw rust:

- 1° het residentieel gebouw wordt geërfd, de uitvoering van de maatregel overgaat op de erfgenaam of legataris. De erfgenaam of de legataris moet dan binnen de resterende termijn voldoen aan het minimaal energieprestatieniveau dat de erflater diende te halen;
- 2° het residentieel gebouw wordt geschonken of verkocht of een opstalrecht of erfpacht wordt gevestigd, de uitvoering van de maatregel overgaat op de koper of de ontvanger van de schenking of de erfpachter of opstalhouder. De koper, de ontvanger van de schenking, de erfpachter of de opstalhouder moet dan binnen de resterende termijn voldoen aan het minimaal energieprestatieniveau dat de verkoper of schenker of erfpachtgever of opstalgever zelf diende te halen. Indien het te behalen minimaal energieprestatieniveau sindsdien werd verstrengd, wordt bijkomend aan de nieuwe eigenaar, erfpachter of de opstalhouder opgelegd om binnen een gestelde nieuwe termijn na het verlijden van de authentieke akte aan dat verstrengde minimaal energieprestatieniveau te voldoen.

Met andere woorden, de nieuwe koper, de ontvanger van de schenking, de erfpachter of de opstalhouder moet binnen de resterende termijn aan de maatregelen die op de voormalige koper rustten nog voldoen (in de hypothese dat dit nog niet zou zijn gebeurd) en tegelijk begint in het geval deze het minimale energieprestatieniveau tussen de eerste en de tweede verkoop voor nieuwe verkopen zou zijn aangescherpt een nieuwe termijn te lopen waarbinnen ook aan die aangescherpte eis moet zijn voldaan. Een gelijkaardige bijkomende maatregel is in geval van erfenis niet billijk: in dat geval moet de erfgenaam of legataris alleen aan het origineel opgelegde minimale energieprestatieniveau voldoen, maar niet aan het ondertussen verstrengde niveau.

Het is aan de Vlaamse Regering om hier bij uitvoeringsbesluit concreet invulling aan te geven. Deze minimale eisen kunnen zodoende naargelang de aard van de gebouwen (bijvoorbeeld rijwoning, alleenstaande woning, appartement enzovoort) verschillen.

Als flankerend beleid bij deze maatregel wordt voorgesteld om het toepassingsgebied van de energielening+ en het renteloos renovatiekrediet vanaf 1 januari 2023 uit te breiden: niet-energiezuinige woningen die tot label D renoveren kunnen een energielening+ krijgen van 20.000 euro; niet-energiezuinige appartementen kunnen een lening van 20.000 euro krijgen als ze renoveren tot label C en 10.000 als ze renoveren tot label D. Voor de rentesubsidie zullen gelijkaardige voorwaarden gelden. Dit vereist evenwel een aanpassing van het Energiebesluit van 19 november 2010.

2.4. Aanpassingen met betrekking tot de energieprestatiecertificaten

Gebouwen die overgedragen worden in volle eigendom, middels opstal of erfpacht moeten krachtens artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 binnen vijf jaar na overdracht voldoen aan enkele energiebesparende maatregelen. Het energieprestatiecertificaat zal daarbij een belangrijke tool vormen in het handhavingstraject van deze verplichting. Zo zal aan de hand van dit document op het moment van overdracht nagegaan kunnen worden of de gebouweenheden onder het toepassingsgebied van de verplichting vallen of niet. In sommige gevallen stelt zich echter een probleem omdat er geen energieprestatiecertificaat beschikbaar moet zijn (en zelfs niet overgedragen moet worden) op het moment van overdracht. Dit is onder meer het geval bij gebouwen waarop een recht van opstal of erfpacht gevestigd wordt. Het energieprestatiecertificaat is namelijk niet verplicht bij deze overdrachtsvormen, enkel bij verkoop en verhuur. Dit heeft als belangrijk gevolg dat de verwervende partij bij overdracht middels erfpacht of opstal over minder informatie beschikt dan bij een gewone verkoop.

De Vlaamse Regering heeft conform artikel 11.2.1, §1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 weliswaar een rechtsgrond voor het opleggen van een EPC-plicht (EPC= energieprestatiecertificaat) aan houders van een zakelijk recht, maar de accessoire bepalingen uit artikel 11.2.1, §3, en artikel 11.2.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zijn enkel van toepassing op koop en verkoop. Ook de handhabingsbepalingen uit artikel 13.4.10 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zijn enkel afgestemd op koop en verkoop. Er wordt daarom voorgesteld om de bepalingen aangaande affichageverplichting, overdracht van het energieprestatiecertificaat en de sanctiebepalingen ook op de vestiging van een zakelijk recht van toepassing te maken.

2.5. Andere wijzigingen

Er worden aan het Energiedecreet van 8 mei 2009 een aantal verduidelijkingen aangebracht die er moeten voor zorgen dat gemeentewegen, of die nu formeel deel uitmaken van het openbaar domein of niet, wat de aanleg van leidingen en lijnen betreft steeds onder dezelfde regeling vallen als leidingen en lijnen die zich op of onder het openbaar domein bevinden.

Ook wordt een regeling gecodificeerd waaronder het voor de netbeheerder van algemeen nut is om installaties die deel uitmaken van het elektriciteits- of aardgasdistributienet in of op private onroerende goederen te plaatsen. De Vlaamse Regering bepaalt hier de gevallen en onder welke voorwaarden dat dient te gebeuren. De netbeheerder dient hiervoor overigens een billijke en correcte vergoeding te betalen aan de persoon die deze erfdienstbaarheid dient te dulden. Bij dispuut wordt het geschil aan de vrederechter voorgelegd.

Verder werd de 'anti-saucissoneringsbepaling' uit artikel 7.1.1, §2, zesde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 in lijn gebracht met de nieuwe drempels van het tendersysteem van zon en kleinschalige wind. Die drempel wordt immers opgetrokken tot 5 MW.

De introductie van MIG 6 deed een meer complexe informatiedoorstroming richting de regulator ontstaan. Daarom wordt de deadline bij de verplichting om ten laatste op 31 maart van het jaar *n*, de nodige groenestroomcertificaten en warmte-krachtcertificaten in te dienen bij de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) aangepast.

Tot slot wordt in uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord het decretaal kader uit artikel 7.7.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 aangepast zodat de Vlaamse Regering een energieaudit aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen

en publiekrechtelijke rechtspersonen kan opleggen om hen aan te zetten hun energieverbruik te rationaliseren en gebruik te maken van hernieuwbare energietechnologieën.

3. Bevoegdheidsdelegatie

In de volgende artikelen van het ontwerp van decreet wordt een delegatie aan de Vlaamse Regering gegeven om verdere uitvoeringsmaatregelen te nemen:

- artikel 5: regeling gebruik privaat domein van openbaar nut;
- artikel 20: het opleggen van een energieaudit aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen om hen aan te zetten hun energieverbruik te rationaliseren en gebruik te maken van hernieuwbare energietechnologieën;
- artikel 25: labelverplichting gebouwen en affichageverplichting EPC;
- artikel 26: overdracht EPC bij vestiging zakelijk recht;
- artikel 28: het opleggen van renovaties bij residentiële gebouwen.

4. Toezicht en handhaving

Wat de aanpassing en uitbreiding betreft van de verplichting uit artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wordt voorzien in een parallelle aanpassing van het handhavingsartikel uit artikel 13.4.9/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Hetzelfde artikel zal worden aangepast opdat het ook van toepassing wordt op het niet halen van de eisen aangaande het minimaal energieprestatielabel.

Ook wordt voorzien in een aanpassing van de bepalingen met betrekking tot de sancties voor het niet respecteren van de verplichtingen met betrekking tot de energieprestatiecertificaten.

Tot slot wordt ook voorzien in een nieuwe sanctiebepaling voor de niet-naleving van de door de Vlaamse Regering op grond van artikel 7.7.2 van het Energiedecreet aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen opgelegde verplichtingen aangaande het rationaliseren van hun energieverbruik en het gebruik te maken van hernieuwbare energietechnologieën.

II. TOTSTANDKOMINGSPROCEDURE

1. Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)

De SERV gaf op 29 november 2021 haar advies. In haar advies haalde de SERV de volgende punten aan:

- De SERV vindt het een bijzonder goede zaak dat het voorliggend voorontwerp stappen vooruit zet naar de doelen van Fit for 55, naar energiezuinigere woningen, naar meer warmtepompen en naar een fit Vlaanderen. Het kader heeft volgens de SERV wel nog nood aan nadere invulling, bijschaving en een upgrade om de potentie van het instrumentarium volop tot zijn recht te laten komen en CO₂-trends echt betekenisvol om te keren. De SERV vraagt snel meer duidelijkheid en cijfergegevens over hoe de voorgestelde instrumenten samen met andere maatregelen in het maatregelenpakket (ook buiten de gebouwensector) de nodige kracht zullen ontwikkelen om tegen 2030 de beoogde doelen te realiseren.
- De SERV is bijzonder verheugd dat het ontwerp van decreet een kader voor een renovatieverplichting en voor labelisen voor gebouwen introduceert, maar vraagt om dat decretaal kader op twee punten ruimer te formuleren. Ten eerste moet het decreet voorzien dat de Vlaamse Regering naast of in plaats van minimale energieprestatielabels ook andere voorwaarden voor de renovatie van

woongebouwen kan vastleggen, zoals concrete maatregelen. Ten tweede moet de Vlaamse Regering volgens de SERV ook de mogelijkheid krijgen om de renovatievereisten niet alleen te differentiëren naar type gebouw, maar ook naar andere criteria, bijvoorbeeld naargelang de locatie van het gebouw, de leeftijd van het gebouw, het toekomstperspectief van het gebouw.

De SERV vergist zich als zij meent dat in het kader van de decretaal kader van de renovatieplicht enkel een labeleis kan worden gekoppeld. Deze verplichting wordt immers ingeschreven in het artikel 11.2/2.1, §1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dat artikel, waar de verplichting voor residentiële gebouwen zal worden ingeschreven, stelt immer al dat de Vlaamse Regering ook een reeks van aparte eisen, maatregelen en typerenovatiewerken kan bepalen die daarbij als een minimum binnen die termijn moeten worden uitgevoerd. Daarmee is door het bestaande kader reeds aan de vraag van de SERV voldaan.

- De SERV meent dat verduidelijkt moet worden hoe de renovatieverplichting bij transacties en de labeleisen voor bestaande gebouwen in de praktijk gehandhaafd zullen worden en welke sancties er bij niet-naleving zullen zijn.

De SERV vergist zich als zij stelt dat er onduidelijkheid is aangaande de sanctie die zal worden opgelegd. Dit is immers reeds expliciet opgenomen in het ontwerp van decreet: het ontwerp van decreet wijzigt immers ook het artikel 13.4.9/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zodoende dat het artikel 13.4.9/1 niet enkel op de renovatieverplichting bij niet-residentiële gebouwen, maar ook op de renovatieverplichting bij residentiële gebouwen van toepassing wordt.

Dit betekent dat, na de inwerkingtreding van die wijziging, de sanctiebepaling voorziet dat als het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) vaststelt dat, in strijd met artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, de door de Vlaamse Regering vastgestelde minimale eisen inzake renovatie bij residentiële of niet-residentiële gebouwen niet werden gerespecteerd, het VEKA dan aan de natuurlijke persoon of de rechtspersoon op wie de verplichting rust een administratieve geldboete kan opleggen van 500 euro tot en met 200.000 euro. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd. Als de natuurlijke persoon of de rechtspersoon bij het verstrijken van die termijn nog steeds in gebreke blijft, kan het VEKA hem of haar een nieuwe administratieve geldboete opleggen, als bedoeld in het eerste lid. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd. Deze procedure wordt herhaald tot aan de op grond van artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 vastgestelde verplichting is voldaan.

- De SERV waardeert dat de Vlaamse Regering volgens de visienota fossiele brandstoffen in gebouwen wil uitfaseren en daarvoor op termijn wil overgaan op een verbod op aardgas bij nieuwbouw. Wel vraagt de SERV om na te gaan of de gezondere prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen sneller bewerkstelligd kan worden zodat een verbod op aardgasaansluitingen bij nieuwbouw sneller dan 2026 ingevoerd kan worden.

Het verbod op aardgasaansluitingen zal pas ingaan in 2026. Het lijkt evenwel onder de huidige toestand niet aangewezen om zo een verbod reeds vroeger in te voeren, maar de Vlaamse Regering kiest met het oog op fossielvrije verwarming voor een aanpak waarbij de voorwaarden gradueel worden aangescherpt. Dit kan ook door verder gebruik te maken van de delegatie die in artikel 4.1.16/1 is voorzien aangaande het reeds bestaande aansluitingsverbod voor "nieuwe grote verkavelingen, grote groepswoningbouwprojecten of grote appartementsgebouwen" en dat heden is uitgewerkt in artikel 3.1.62 van het Energiebesluit van 19 november 2010.

De Vlaamse Regering engageert zich evenwel om ook parallel via andere methodes een betere prijsverhouding tussen elektriciteit en aardgas na te streven.

- Tot slot vraagt de SERV om de impact op de koop- en verhuurmarkt te bewaken, om te voorzien in extra sociale woningen, en te voorzien in een verdere differentiatie van warmtepomppremies.

Een differentiatie in de premies valt eigenlijk buiten de directe scope van het voorliggende ontwerp van decreet: die premies worden immers geregeld bij uitvoeringsbesluit. De Vlaamse Regering besliste echter recent op 3 december 2021 in het kader van de tweede principiële goedkeuring van het uitvoeringsbesluit van MijnVerbouwPremie om de premie bij warmtepompen aan te passen. Specifiek voor lucht-water- en hybride warmtepompen geplaatst in residentiële en andere gebouwen, wordt in dit kader een substantiële verhoging van het premiebedrag doorgevoerd om de vraag naar fossiele brandstoffen voor verwarming in Vlaamse gebouwen te verminderen. Tot slot zal de premie voor gascondensatieketels vanaf 1 juli 2026 worden stopgezet.

2. Advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad)

De Minaraad gaf op 2 december 2021 haar advies. In haar advies haalde de Minaraad de volgende punten aan:

- De Minaraad stelt de manier van werken alsook de strakke timing die hierbij gehanteerd werd te appreciëren.
- De Minaraad beseft dat het een moeilijke evenwichtsoefening zal zijn om bij de uitwerking van de renovatieverplichting via uitvoeringsbesluit enerzijds voldoende ambitieus te zijn om de langetermijndoelstelling van 2050 te halen en anderzijds ook de betaalbaarheid voor iedereen te garanderen. De Minaraad vreest evenwel dat personen met de aangekondigde regeling waarbij de energielening+ en renteloos renovatiekrediet zal worden aangepast, aangezet zullen worden om tot een lager renovatieniveau te renoveren dan nodig en/of daarbij de foute perceptie krijgen dat die renovatie voldoende zal zijn. Hoewel nu een verplichting op tafel ligt tot niveau D, is evenwel het vastgelegde einddoel voor 2050 een label A. Er kan natuurlijk ook in fasen gerenoveerd worden. Maar een oppervlakkige renovatie tot label D en daarna een diepgaande renovatie tot het A label kan, in bepaalde gevallen, financieel nadeliger zijn dan één grondige renovatie. Daarom beveelt de Minaraad aan om telkens een nieuw EPC te laten opstellen bij natuurlijke verandermomenten en om er voor te zorgen dat de deskundigen daarbij verplicht worden een renovatieplan richting 2050 op te stellen.

De 'natuurlijke verandermomenten' die als trigger dienen voor de renovatieplicht zijn opgesomd in artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit zijn een notariële overdracht in volle eigendom, of bij het vestigen van een opstalrecht of erfpacht. Via het verzamelbesluit⁴ dat op 29 oktober 2021 een eerste principiële goedkeuring kreeg wordt het materiële toepassingsgebied van de EPC-plicht daarmee in lijn gebracht doordat in de toekomst ook het vestigen van een erfpacht of een opstalrecht EPC-plichtig wordt.

De vorm en inhoud van het energieprestatiecertificaat werd overigens al vanaf 1 januari 2019 grondig hervormd. Dankzij een label (dat op EPC's van voor 2019 niet aanwezig is) is in één opslag duidelijk wat de energetische toestand is van een woning of appartement. Het vernieuwde EPC geeft verder tips en aanbevelingen om het label van het woning of appartement te verbeteren. Voor

⁴ Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de sociale openbaredienstverplichtingen en REG-openbaredienstverplichtingen (VR 2021 2910 DOC.1218/1BIS).

eengezinswoningen wordt bij het stappenplan richting 2050 (label A) een kostenraming meegegeven.

- De Minaraad beschouwt het wegvallen van de solidarisering voor aardgas aansluitingen bij nieuwbouw als een correcte maatregel in functie van de klimaattransitie. De Raad vraagt zich echter af of de solidarisering van gasaansluitingen ook kan wegvallen voor bestaande woningen. Een noodzakelijke voorwaarde die de Minaraad hieraan verbindt, is het werken met een rollend fonds dat investeringen prefinanciert en dat pas na verkoop terugbetaald dient te worden, en dit specifiek voor gezinnen die het financieel moeilijk hebben.

Ofschoon ook voor bestaande gebouwen op termijn er een shift weg van fossiele brandstoffen moet gebeuren, moet er momenteel ook rekening worden gehouden met het feit dat op korte termijn de aardgas aansluiting bij bestaande gebouwen net het alternatief is voor het vervangen van een stookolieketel, wat immers een nog vervuilenendere technologie is. Per 1 januari 2022 treedt er immers voor bestaande gebouwen waar er een aardgasnet in de straat ligt een bij decreet ingesteld vervangingsverbod in werking voor stookolieketels en ketellichamen. De bestaande regeling van de beperking van de aansluitingskost dient daarbij als flankerend beleid.

- De Minaraad vraagt een taxshift ten voordele van hernieuwbare energie. De Minaraad is van mening dat de voorgenomen Vlaamse aardgasheffing de aanleiding kan zijn om het debat over een gehele taxshift op Vlaams niveau aan te gaan. De Minaraad vraagt de Vlaamse Regering om ook samen te werken met de federale overheid om een gelijkaardige shift uit te voeren op federaal niveau.

De aardgasheffing maakt geen deel uit van dit ontwerp van decreet. De Vlaamse Regering engageert zich echter om ook parallel via andere methodes een gezondere prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen na te streven (shift kosten openbaredienstverplichtingen van elektriciteit richting aardgas enzovoort).

Wat de laatste vraag betreft dient er op te worden gewezen dat de bevoegdheid aangaande federale maatregelen echter volledig bij het federale niveau ligt. De Vlaamse minister, bevoegd voor de energie, heeft echter een schrijven gericht aan de federale minister van Financiën om op federaal niveau een aantal regelgevende aanpassingen door te voeren die de implementatie van zo een taxshift op gewestelijk niveau kunnen faciliteren.

- De Minaraad mist bij deze decretale ingreep aandacht voor lokaal opgewekte groene warmte.

Deze decretale aanpassingen pretenderen niet om een allesomvattende regeling te vormen met betrekking tot de uitvoering van de recente beslissingen van de Vlaamse Regering in het kader van de visienota. Die visienota zal ook nog in andere regelgevende projecten vorm krijgen. Deze vraag aangaande de materie van thermische energie zal verder worden behandeld in het Warmteplan 2025 waarover de Vlaamse Regering zich inderdaad nog moet buigen.

- De Minaraad drukt zijn bezorgdheid uit aangaande de aanpassing voor de aanleg en het beheer van nutsleidingen voor elektriciteit, aardgas en thermische energie bij gemeentewegen. De Minaraad vraagt dan ook de toepassing van de voorgestelde wijzigingen aangaande gemeentewegen te beperken tot de wegen die tot het openbaar domein behoren.

Op deze vraag wordt niet ingegaan aangezien ze diametraal staat tegenover het opzet en de filosofie van de hele voorgestelde regeling. Vooreerst vallen

alle gemeentewegen die tot het openbaar domein behoren vandaag al onder de toepassing van onder andere artikel 4.1.26 van het Energiedecreet. Het gaat hem juist over de gemeentewegen die net niet tot het openbaar domein behoren. Voorts blijft het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen onverkort van kracht. De wijziging aan het Energiedecreet heeft immers niet tot gevolg dat een bepaalde weg daardoor ineens een gemeenteweg wordt. Daarvoor is de toepassing van het decreet van 3 mei 2019 nodig en dat behoort tot de bevoegdheid van de gemeenten. De Vlaamse Regering heeft alle vertrouwen dat de gemeenten die decretale regeling op correcte en evenredige wijze toepassen. De voorgelegde wijzigingen koppelen dan ook enkel een consequentie (waarbij in het Energiedecreet van 8 mei 2009 is voorzien in een aantal checks and balances doordat de domeinbeheerder om redenen van algemeen belang op elk moment voorwaarden aan de domeintoelating kan toevoegen of deze kan aanpassen of de netbeheerder zelfs kan verplichten de ondergrondse lijnen of leidingen, de bovengrondse lijnen en de steunen die geplaatst zijn op het openbaar domein of de gemeenteweg weg te nemen, te verplaatsen of aan te passen; de betrokken netbeheerder geeft daar uitvoering aan binnen een redelijke termijn na de ontvangst van het verzoek daartoe en staat in voor de kosten) aangaande de aanleg en het beheer van nutsleidingen voor elektriciteit, aardgas en thermische energie aan het statuut van een gemeenteweg, maar verandert niet het goederrechtelijke statuut van die weg.

3. Advies afdeling Wetgeving van de Raad Van State

Op 20 december 2021 werd de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

De afdeling Wetgeving van de Raad van State verstrekke betreffende het voormelde ontwerp van decreet haar advies nr. 70.736/3 evenwel pas op 2 februari 2022.

De Raad maakte in haar advies de volgende opmerkingen:

- De Raad merkt op dat ten gevolge van de veelvuldige wijzigingen aan het Energiedecreet van 8 mei 2009 de wetshistoriek van de vermelde artikelen uit het ontwerp van decreet best nog eens wordt nagekeken. Met dit advies wordt rekening gehouden.
- De Raad van State bevestigt na uitgebreide analyse expliciet de principiële bevoegdheid van de gewesten met betrekking tot de distributie van alle gassen, en niet enkel aardgas. De Raad treedt op dit punt de stelling van de gemachtigd ambtenaar volkomen bij:

“Artikel 6, §1, VII, eerste lid, b), van de BWHI stelt heel duidelijk dat tot de bevoegdheid van de gewesten behoort: ‘b) De openbare gasdistributie, met inbegrip van de nettarieven voor de openbare distributie van gas, met uitzondering van de tarieven van de netwerken die ook een aardgasvervoersfunctie hebben en die worden uitgebraat door dezelfde beheerder als het aardgasvervoersnet;’. ‘Gas’ is breder dan ‘aardgas’.

De bijzondere wetgever heeft m.a.w. de bevoegdheid voor de distributie van gas aan de gewesten opgedragen maar heeft daar aangaande aardgas in het kader van de Zesde Staatshervorming één beperking op ingeschreven.

Dat dit een overdracht van bevoegdheid aangaande de distributie van alle type[s] van gassen betrof, blijkt uit de parlementaire voorbereiding bij de bijzondere

wet uit 1988. In de parlementaire voorbereiding werd de gasdistributie (op basis van de definitie in artikel 1 van de Gaswet van 12 april 1965) omschreven als 'de werkzaamheid die tot doel heeft gas door middel van leidingen te leveren aan verbruikers gevestigd op het grondgebied van een bepaalde gemeente of op het grondgebied van verschillende aan elkaar palende gemeenten die met het oog op de levering van gas onderling een overeenkomst hebben gesloten' (zie het Verslag bij het wetsontwerp houdende wijziging van de wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, Parl.St. Kamer B.Z. 1988-89, 26 juli 1988, nr. 516/6, 144 en Wetsontwerp houdende wijziging van de wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, Parl.St. Kamer B.Z. 1988-89, 26 juli 1988, nr. 516/1, 12). Gelet op het feit dat (i) de toenmalige Gaswet van 12 april 1965 een duidelijk onderscheid maakte tussen 'gas' (i.e. 'elke brandstof die gasvormig is bij een temperatuur van 15 graden Celsius en onder een absolute druk van 1,01325 bar') en 'aardgas' (i.e. 'elke gasvormige brandstof die hoofdzakelijk bestaat uit methaan van ondergrondse oorsprong, met inbegrip van vloeibaar aardgas, afgekort 'LNG'); en (iii) de definitie van 'gasdistributie' enkel verwijst naar 'gas', kan er bijgevolg van worden uitgegaan dat openbare butaan- en propaan-netten, waterstofnetten, enzovoort vallen onder de gewestelijke bevoegdheid inzake 'openbare gasdistributie'.

Het Grondwettelijk Hof heeft m.b.t. 'openbare distributie' het onderscheidend criterium 'al dan niet in hoofdzaak beleveren over het net van eindafnemers' (arrest nr. 98/2013) gehanteerd. Het Hof meent dan ook dat de gewestelijke bevoegdheid inzake gasdistributie de bevoegdheid omvat om de netten te reguleren die in essentie bestemd zijn om eindafnemers te beleveren. Dit geldt zelfs indien die eindafnemers geen huishoudelijke afnemers zijn (zie hieromtrent bijvoorbeeld ook F. Vandendriessche (ed) *Energierecht in België en Vlaanderen* 2020, p. 41). Zo een regulering is net wat de maatregel uit het ontwerp van decreet beoogt: de regulering omvat immers ook de aanleg en het beheer van zulke netten m.b.t. propaan en butaan."

De Raad van State bevestigt na het citeren van het standpunt van de gemachtigde ambtenaar dat die terecht aangeeft dat in artikel 1, 1° en 2°, van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door middel van leidingen, een onderscheid wordt gemaakt tussen gas en aardgas. In de definitie van het begrip gasdistributie in punt 12° van dat artikel, waarnaar in de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet van 8 augustus 1988 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen wordt verwezen, wordt gewag gemaakt van gas. De Raad concludeert dan ook onomwonden dat: "(b)ijgevolg de bevoegdheid van de gewesten niet beperkt is tot de openbare distributie van aardgas, maar ze ook geldt voor andere vormen van gas."

- Net zoals de Raad eerder stelde bij de maatregel vervat in het decreet van oktober 2021 aangaande de plaatsing en vervanging van stookolieketels⁵, stelt de Raad dat in zoverre met het verbod van aardgasaansluitingen en van de plaatsing van een gascondensatieketel volgens de memorie van toelichting bij het voorontwerp wordt beoogd "bij te dragen aan de reductie van broeikasgasemissies en [de] energie-efficiëntie van de gebouwensector" hetzelfde moet worden aangenomen ten aanzien van het thans voorliggende voorontwerp. Met die bepalingen wordt de aansluiting op het aardgasdistributienet en de plaatsing van gasketels geregeld, en niet het op de markt brengen van die ketels. De ontworpen regelingen voorzien ook niet in een absoluut verbod om gascondensatieketels te plaatsen en zijn niet van die aard dat er gewag kan worden gemaakt van een marktuitsluitend effect. Uit de ontworpen bepalingen vloeit

⁵ Zie Adv.RvS 69.562/3 van 12 juli 2021 over een voorstel dat heeft geleid tot het decreet van 22 oktober 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat een verbod op de plaatsing of vervanging van een stookolieketel betreft, opmerking 3.2, *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 813/3, p.7.

immers volgens de Raad voort dat aardgasaansluitingen en de plaatsing van een gascondensatieketel enkel worden verboden in nieuwbouw. In bestaande gebouwen zal het derhalve mogelijk blijven om gascondensatieketels te plaatsen en de gebouwen waarin ze worden geplaatst aan te sluiten op het aardgasdistributienet.

De Raad meent dat het verbod om vanaf 1 januari 2023 een gascondensatieketel te plaatsen gebaseerd is op de gebruikte brandstof, namelijk 'enkel' aardgas, en het daardoor gaat om een voorschrift inzake ecologisch ontwerp in de zin van artikel 2, 24°, van richtlijn 2009/125/EG, namelijk een voorschrift met betrekking tot een product of het ontwerp van een product dat wordt vastgesteld met het doel de milieuprestaties ervan te verbeteren, of elk voorschrift inzake het verstrekken van informatie betreffende de milieuaspecten van een product. De Raad meent echter dat de voorgestelde maatregel verenigbaar is met de verordening (EU) nr. 813/2013 aangezien die verordening geen regeling bevat met betrekking tot de door verwarmingstoestellen te gebruiken brandstof. Evenmin verbiedt die verordening de lidstaten om ter zake in een regeling te voorzien. Onder die omstandigheden kan volgens de Raad worden aangenomen dat het verbod om gasketels te plaatsen of te vervangen niet onverenigbaar is met verordening (EU) nr. 813/2013, en dus ook niet met richtlijn 2009/125/EG.

De Raad meent verder dat ook de verordening (EU) 2016/426 op haar beurt geen beletsel vormt aangezien die verordening geen afbreuk wenst te doen aan de mogelijkheid voor de lidstaten om maatregelen vast te stellen betreffende de bevordering van energie uit hernieuwbare bronnen en de energie-efficiëntie van gebouwen, op voorwaarde dat dergelijke maatregelen geen ongerechtvaardigde marktbelemmering vormen.

De Raad stelt dat, opdat er geen sprake zou zijn van een ongerechtvaardigde marktbelemmering, moet kunnen worden aangetoond dat de ontworpen regeling, die volgens de Raad allicht een weerslag zal hebben op het vrije verkeer van goederen, evenredig is aan het ermee beoogde doel van algemeen belang en dat dit doel niet kan worden bereikt met maatregelen die het intracommunautaire handelsverkeer minder beperken. In zoverre met de ontworpen regeling beoogd wordt "bij te dragen aan de reductie van broeikasgasemissies en [de] energie-efficiëntie van de gebouwensector" kan volgens de Raad worden aangenomen dat ze een doelstelling van algemeen belang nastreeft, namelijk de bescherming van het leefmilieu. Wat de beoordeling van de evenredigheid betreft, stelt de Raad dat er kan rekening mee worden gehouden dat de ontworpen regeling enkel betrekking heeft op nieuwbouw en zodoende geen marktuitsluitend effect heeft. Het verdient volgens de Raad evenwel aanbeveling om in de memorie van toelichting verder te beargumenteren waarom de maatregel noodzakelijk is in het licht van de bescherming van het leefmilieu. Hiermee zal worden rekening gehouden.

- De Raad meent echter wel dat de maatregel – wat de verplichting omtrent gasketels en hybridewarmtepompen betreft – te beschouwen is als een technisch voorschrift in de zin van richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij. Volgens artikel 1, lid 1, f), eerste alinea, van die richtlijn moet immers onder technisch voorschrift worden verstaan "een technische specificatie of andere eis of een regel betreffende diensten, met inbegrip van de erop toepasselijke bestuursrechtelijke bepalingen die de jure of de facto moeten worden nageleefd voor de verhandeling, de dienstverrichting, de vestiging van een verrichter van diensten of het gebruik in een lidstaat of in een groot deel van een lidstaat alsmede de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen, behoudens die bedoeld in artikel 7, van de lidstaten waarbij de vervaardiging, de

invoer, de verhandeling of het gebruik van een product dan wel de verrichting of het gebruik van een dienst of de vestiging als dienstverlener wordt verboden". Bijgevolg meent de Raad dat het voorontwerp overeenkomstig artikel 5, eerste lid, van richtlijn (EU) 2015/1535 aan de Europese Commissie moet worden meegedeeld en kan het ontwerp pas worden aangenomen nadat de in artikel 6 van richtlijn (EU) 2015/1535 bepaalde wachttermijn in acht werd genomen.

Om die redenen wordt deze bepaling, alsook de bijhorende sanctiebepaling (het ontworpen artikel 13.4.9/3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009), uit het ontwerp gehaald en verschoven naar een ander decretaal initiatief zodat deze aanmeldingsplicht en bijhorende standstillverplichting alsnog kan worden uitgevoerd. Op die wijze wordt de verdere doorgang van dit ontwerp van decreet door deze bepalingen niet vertraagd of geblokkeerd. De vooropgestelde timing van inwerkingtreding van deze maatregel blijft echter onveranderd: 1 januari 2023.

- De Raad volgt, a contrario met de stellingname van de Minaraad in haar advies, de redenering van de Vlaamse Regering met betrekking tot de gemeentewegen en het gebruik ervan door de distributienetbeheerders. De Raad adviseert wel om met betrekking tot de definitie van gemeenteweg niet de definitie uit het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen over te nemen, maar ten einde ervoor te zorgen dat die definities ook in de toekomst met elkaar in overeenstemming blijven, in het ontworpen artikel 1.1.3, 56°/1/0/1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 te verwijzen naar de definitie van hetzelfde begrip in het voormelde artikel 2, 6°, van het decreet van 3 mei 2019. Hieraan wordt gevolg gegeven.
- De Raad adviseert om met betrekking tot de inwerkingtreding van het ontworpen artikel 4, 2°, in de memorie van toelichting te specificeren dat het punt 2° het rechtzetten van een fout/tegenstrijdigheid betreft die blijkbaar al jaren in artikel 4.1.13, §2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stond. De inleidende zin van het bestaande artikel 4.1.13, §2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 spreekt immers over niet-aansluitbare, terwijl in punt 1° wordt gesproken over aansluitbare. In beide gevallen dient het uiteraard te gaan over niet-aansluitbare wooneenheden of gebouwen. Dit moet best zo spoedig mogelijk worden rechtgezet. Om die reden heeft het een andere timing van inwerkingtreding dan punt 1° en 3°. Met dit advies wordt rekening gehouden.
- Het ontworpen artikel 4.1.16/1, §2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stelt dat deze ontworpen paragraaf 2 een afwijking vormt op de (ontworpen) paragraaf 1 van hetzelfde artikel (het bestaande artikel 4.1.16/1), dat op zijn beurt afwijkt van artikel 4.1.13, 4.1.15 en 4.1.16. In werkelijkheid verschilt de ontworpen regeling volgens de Raad zowel inhoudelijk als temporeel van hetgeen in de (ontworpen) paragraaf 1 wordt bepaald, en heeft ze dus een geheel nieuwe draagwijdte. Bovendien wijkt die bepaling volgens de Raad ook af van artikel 4.1.13, 4.1.15 en 4.1.16 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. De Raad adviseert dat het ontworpen artikel 4.1.16/1, §2, beter kan worden omgevormd tot een nieuw in te voegen artikel 4.1.16/2, dat als volgt zou kunnen luiden: "In afwijking van artikel 4.1.13, artikel 4.1.15, artikel 4.1.16 en artikel 4.1.16/1 voorzien aardgasdistributienetbeheerders voor residentiële gebouwen en niet-residentiële gebouwen waarvoor vanaf 1 januari 2026 een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aangaande nieuwbouw worden aangevraagd niet meer in een aansluiting op het aardgasdistributienet." De bestaande tekst van artikel 4.1.16/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zou volgens de Raad dan niet moeten worden omgevormd tot paragraaf 1, maar in het ontworpen artikel 4.7/1.1 van hetzelfde decreet zou wel bijkomend moeten worden verwezen naar artikel 4.1.16/2. Met dit advies wordt rekening gehouden en de formuleringen worden aangepast.

- De Raad stelt dat in de memorie van toelichting moet worden verduidelijkt dat de machtiging aan de Vlaamse Regering in het ontworpen artikel 4.1.23, §3/1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 – dat deel uitmaakt van onderafdeling I (Erfdienstbaarheden ten voordele van de netbeheerder) van afdeling X, hoofdstuk I, titel IV, van dat decreet – beperkt is tot erfdienstbaarheden. Hieraan wordt gevolg gegeven.
 - De Raad stelt om bij het ontworpen artikel 4.1.23, §3/1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 de memorie aan te vullen op basis van de door de gemachtigde ambtenaar aan de Raad bezorgde bijkomende toelichting. Hieraan wordt gevolg gegeven.
 - Gelet op de ontworpen definitie van het begrip gemeenteweg, namelijk “een openbare weg die onder het rechtstreeks en onmiddellijk beheer van de gemeente valt, ongeacht van de eigenaar van de grond”, is de invoeging van het woord gemeenteweg in artikel 4.7.1, §2, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 volgens de Raad van State overbodig. Uit de woorden “openbare weg” in het bestaande artikel 4.7.1, §2, blijkt volgens de Raad immers dat daar een gemeenteweg onder wordt begrepen. Artikel 14, 1°, van het ontwerp van decreet mag volgens de Raad dan ook worden weggelaten. Hieraan wordt gevolg gegeven.
 - De Raad van State stelt zich vragen bij de regeling aangaande de aanleg van propaan- en butaangasnetten:
 - Het ontwerp van decreet heeft geen gevolgen voor individuele propaan- of butaangastanks. Het betreft enkel distributienetten voor propaan of butaan. Het zal nog altijd mogelijk blijven om via eigen lokale gastanks propaan of butaan te verbruiken. De aanleg van nieuwe netinfrastructuur wordt in bepaalde gevallen met betrekking tot propaan en butaan echter niet meer toegelaten. Het ontwerp van decreet heeft immers juist de bedoeling om propaangas en butaangas qua behandeling gelijk te schakelen met aardgas. In de zones waar er geen nieuw aardgasdistributienet mag komen (momenteel zijn dit dus conform artikel 4.1.16/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 juncto artikel 3.1.62 van het Energiebesluit van 19 november 2010 de zones van “nieuwe grote verkavelingen, grote groepswoningbouwprojecten of grote appartementsgebouwen”, vanaf 2026 uitgebreider), mag er ook geen butaan- of propaangasnet worden aangelegd. Aardgas, propaangas en butaangas stoten bij verbranding respectievelijk $\pm 0,202$ ton CO₂ per MWh versus $\pm 0,227$ ton CO₂ per MWh uit. Het heeft dan ook geen zin om omwille van redenen van emissiereductie nieuwe aansluitingen op aardgasdistributienetten te verbieden als parallel het mogelijk blijft om in dezelfde nieuwe verkavelingen kleinschalige distributienetten voor propaan of butaan aan te leggen die qua uitstoot vervuilerder zijn. In de zones waar wel nog steeds aardgasnetten mogen worden aangelegd, is er niets dat de aanleg van een butaan- of propaangasnet zal verbieden. Propaan- en butaangasnetten kunnen zodoende in die zones nog steeds de concurrentie aangaan met aardgasnetten.
- In het licht hiervan kan volgens de Raad worden aangenomen dat het redelijk verantwoord is om aansluitingen voor aardgas, propaangas en butaangas gelijk te behandelen en dat de ontworpen regeling in beginsel geen onevenredige gevolgen heeft voor de vrijheid van ondernemen.
- Wel roept deze verantwoording volgens de Raad vragen op in het licht van het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. Zo rijst volgens de Raad de vraag waarom enkel de aanleg van propaan- en butaannetten onder bepaalde voorwaarden wordt verboden en het mogelijk blijft lokale

gastanks voor propaan of butaan – waarvan de CO₂-uitstoot gelijkaardig lijkt te zijn – te plaatsen. Het verdient volgens de Raad aanbeveling om ter zake in de memorie van toelichting een bijkomende verantwoording te geven.

Zoals hoger gesteld is het de bedoeling om enerzijds aardgas en anderzijds propaan en butaan op een gelijke wijze te behandelen. Het is in die zin heden – en op basis van dit ontwerp van decreet ook niet in de toekomst – niet verboden om een individuele aardgastank op het eigen perceel te plaatsen en die beleidslijn wordt ook bij butaan- en propaantanks aangehouden. Te meer daar die gassen ook een alternatief vormen voor het vervangen van stookolieketels bij bestaande gebouwen.

Bijkomend moet ook worden gewezen op het fundamentele verschil tussen die individuele benadering van de individuele gastank ten opzichte van het aanleggen van een netwerk: het zal bij een netwerk niet langer om individuele gevallen gaan maar om grote(re) groepen afnemers die op zo'n net aansluiten, waarbij voor langere termijn een grootschalig lock-ineffect wordt gecreëerd.

- De Raad meent dat de ontworpen regeling in eerste instantie van toepassing is op nieuwe grote verkavelingen, grote groepswooningbouwprojecten of grote appartementsgebouwen, waarvan de omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden of voor stedenbouwkundige handelingen vanaf 1 januari 2021 is aangevraagd. Dat zou betekenen dat ook wie vóór de bekendmaking van het aan te nemen decreet al een aanvraag heeft ingediend of een vergunning heeft verkregen voor een gebouw dat is verbonden met een propaan- of butaannet, alsnog geconfronteerd zou worden met het verbod waarin de ontworpen regeling voorziet, en in zijn legitieme verwachtingen zou worden geraakt. Om te vermijden dat reeds ingediende aanvragen als gevolg van de gewijzigde regels nog moeten worden aangepast of dat definitieve omgevingsvergunningen die het gebruik van propaan- of butaanleidingen toestaan onwettig en dus onuitvoerbaar zouden zijn, zou volgens de Raad de toepassing van de ontworpen regeling voor deze categorie van verkavelingen en gebouwen moeten worden beperkt tot omgevingsvergunningen die worden aangevraagd vanaf een in het voorontwerp te bepalen toekomstige datum.

Met dit advies wordt rekening gehouden zodat de regeling voor het eerst van toepassing is op omgevingsvergunningen voor het verkavelen van gronden of omgevingsvergunningen voor stedenbouwkundige handelingen die worden aangevraagd vanaf de eerste dag van de maand volgende op de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.

- In het ontworpen artikel 11.2/2.1, §1, derde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt gewag gemaakt van een rechtspersoon die wordt "opgeslorpt" en van de "opslorping" van een rechtspersoon. Het verdient volgens de Raad van State evenwel aanbeveling om de terminologie van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen te gebruiken en de woorden "opgeslorpt" en "opslorping" telkens te vervangen door, respectievelijk, "overgenomen" en "overneming". Bovendien schrijve men in het ontworpen artikel 11.2/2.1, §1, derde lid, tweede zin, "de rechtspersoon die fusioneerde, splitste of werd overgenomen" (in plaats van "de rechtspersoon die fusioneerde of werd opgeslorpt").

Hiermee wordt rekening gehouden.

- Het begrip gebouweenheid wordt volgens de Raad in het ontwerp, of elders in het Energiedecreet van 8 mei 2009, niet omschreven. Gelet op het belang van dit begrip voor de correcte berekening van de administratieve geldboete

uit het ontworpen artikel 13.4.9/3, zou evenwel in een definitie van dat begrip moeten worden voorzien. Daarbij lijkt aansluiting te kunnen worden gezocht bij artikel 1.1.1, §2, 44°/1, van het Energiebesluit van 19 november 2010, dat dan zelf overbodig zou worden en zou kunnen worden opgeheven.

Ofschoon deze bepaling omwille van de problematiek van de aanmelding uit het ontwerp van decreet wordt gelicht (en de term dus niet meer voorkomt in het ontwerp van decreet) komt de term gebouweenheid nu reeds een aantal keer voor in de huidige lezing van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Om die redenen wordt aan het advies gevolg gegeven en wordt de definitie uit het Energiebesluit van 19 november 2010 inhoudelijk overgenomen.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1

Dit decreet betreft een gewestbevoegdheid. Artikel 6, §1, VII, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen stelt dat de gewesten in ieder geval bevoegd zijn op vlak van het energiebeleid voor: de distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk is aan 70 kilovolt en de openbare gasdistributie, inclusief de bevoegdheid met betrekking tot de distributienettarieven; de aanwending van mijn gas en van het gas afkomstig van hoogovens; de netten van warmtevoorziening op afstand; de valorisatie van steenbergen; de nieuwe energiebronnen met uitzondering van deze die verband houden met kernenergie; de terugwinning van energie door de nijverheid en andere gebruikers; en het rationeel energieverbruik.

Artikel 2

In artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt een definitie opgenomen van gemeenteweg die gebaseerd is op de definitie van dit begrip zoals opgenomen in artikel 2, 6°, van het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen.

Tot slot worden ook een definitie van de termen 'gebouweenheid', 'niet-residentieel gebouw' en 'industriële gebouw' (die in de term 'niet-residentieel gebouw' wordt gebruikt) ingevoegd. Deze termen worden integraal overgenomen uit respectievelijk artikel 1.1.1, §2, 44°/1, 72° en 49°, van het Energiebesluit van 19 november 2010 alwaar die begrippen reeds zijn gedefinieerd.

Artikel 3

Op 7 december 2021 vroeg de Vlaamse Energieleverancier (VEL) op bekenenis het faillissement aan. Hierdoor werden meer dan 70.000 van haar klanten getroffen en werd de noodleveranciersregeling uit artikel 4.3.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 geactiveerd. Haar klanten die voorschotten hebben betaald waarvan het uitstaande bedrag hoger is dan het bedrag dat betrekking heeft op de tot dan toe door de Vlaamse Energieleverancier (VEL) geleverde hoeveelheid elektriciteit of aardgas, kunnen bij de curator een schuldvordering indienen. Zij worden in het kader van de afwikkeling van het faillissement echter beschouwd als een niet-bevoorrechtte schuldeiser waardoor zij pas in laatste rang in aanmerking komen om op basis van nog resterende activa te worden vergoed.

Vervolgens werd deze noodleveranciersregeling op de Vlaamse energiemarkt een tweede keer geactiveerd omwille van het feit dat de distributienetbeheerders met instemming van de VREG op 21 december 2021 de toegang van Watz tot het distributienet beëindigden (Watz kon als gevolg van de hoge energieprijzen niet meer

voldoen aan zijn contractuele verplichtingen tegenover de distributienetbeheerders en heeft ondertussen begin januari 2022 overigens ook de procedure van gerechtelijke reorganisatie aangevraagd).

Naar aanleiding van het debat in het Vlaams Parlement over het faillissement van de Vlaamse Energieleverancier (VEL) is in de schoot van het Vlaams Parlement een grote consensus ontstaan om de VREG te belasten met een nadere controle en opvolging van de financiële gezondheid van de op de Vlaamse energiemarkt actieve energieleveranciers.

Om die redenen wordt artikel 3.1.3, 4°, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 gewijzigd om te voorzien in een jaarlijkse rapportageverplichting voor de VREG aangaande de financiële gezondheid van de Vlaamse energiemarkt en van de op die markt actieve leveranciers.

Artikel 4

Artikel 4.1.13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 begrenst de aansluitingskost bij aardgas op 250 euro. Dit artikel wordt gewijzigd zodat die begrenzing niet meer van toepassing is bij nieuwbouw. Nieuwbouw is de facto de bouw van elk volledig nieuw gebouw op een plek waar er voorheen geen gebouw stond, maar ook het bouwen van een nieuw gebouw na de voorafgaande volledige sloop van een bestaand gebouw.

Aangezien het aansluiten op het aardgasdistributienet voor bestaande aansluitbare wooneenheden of gebouwen die vandaag nog op stookolie verwarmen een alternatieve verwarmingsmogelijkheid vormt, wordt de begrenzing van de aansluitingskost voor bestaande aansluitbare wooneenheden of gebouwen op 250 euro behouden. Het Vlaams Regeerakkoord voorziet immers dat er deze legislatuur een verbod op het plaatsen en vervangen van stookolieketels zal worden ingevoerd “tenzij er geen aardgasnet in de straat aanwezig is”. Hierover werd op 20 oktober 2021 een voorstel van decreet⁶ aangenomen in het Vlaams Parlement en dat vervolgens op 22 oktober 2021 door de Vlaamse Regering werd bekrachtigd. Het onderscheid wordt zodoende gerechtvaardigd door de objectieve omstandigheid dat bij bestaande woningen alternatieve verwarmingsmogelijkheden niet altijd snel implementeerbaar zijn en soms zeer grondige renovaties vergen (warmtepomp lage temperatuur, hoge isolatiegraad nodig, andere warmteafgifte systemen enzovoort) en ook dat aardgas in die andere maatregelen als alternatief wordt vooropgesteld voor stookolie, en anderzijds dat de bouwheer en architect in het kader van het ontwerp en design van de nieuwbouw veel gemakkelijker rekening houden met alternatieve verwarmingsmogelijkheden.

Tot slot wordt via punt 2° van dit artikel ook in artikel 4.1.13, §2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een tekstuele tegenstrijdigheid die blijkbaar al jaren in artikel 4.1.13, §2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stond rechtgezet. De inleidende zin spreekt immers over “niet-aansluitbare”, terwijl in punt 1° wordt gesproken over “aansluitbare”. In beide gevallen dient het uiteraard te gaan over “niet-aansluitbare” wooneenheden of gebouwen. Dit moet best zo spoedig mogelijk worden rechtgezet. Om die reden heeft het een andere timing van inwerking-treding dan punt 1° en 3°.

⁶ Voorstel van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat een verbod op de plaatsing of vervanging van een stookolieketel betreft van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Piet De Bruyn, *Parl. St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 813/ 1-8.

Artikel 5

In afwijking van artikel 4.1.13, 4.1.15, 4.1.16 en 4.1.16/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt bepaald dat de aardgasdistributienetbeheerders – vanaf 1 januari 2026 – met het oog op fossielvrije verwarming niet meer in een aansluiting op het aardgasdistributienet mogen voorzien voor residentiële en niet-residentiële gebouwen waarvoor vanaf die voormelde datum een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen bij nieuwbouw wordt aangevraagd.

Wat de invulling van niet-residentiële gebouwen betreft, wordt verwezen naar de nieuw ingevoerde definitie van die term. Doordat industriële gebouwen niet onder die definitie vallen, blijft het gebruik van aardgas (en dus het verkrijgen van een aardgasaansluiting) bijvoorbeeld nog steeds mogelijk voor processen in een industriële context wanneer het gaat om de nieuwbouw van een industrieel gebouw (dit is een gebouw dat bestemd is voor de productie, de bewerking, de opslag of manipulatie van goederen).

De link met de omgevingsvergunning houdt in dat een dergelijk gebouw ook later, nadat het een aantal jaar in gebruik is, geen aanvraag kan indienen bij de aardgasdistributienetbeheerder om bijvoorbeeld twee à drie jaar na de ingebruikname toch te worden aangesloten op aardgas.

Ook een volledige sloop-en-heropbouw valt overigens onder deze verplichting. In dat geval wordt er immers na sloop een nieuwbouw gebouwd.

Artikel 6

Wat punt 1° betreft: de netbeheerder heeft in bepaalde gevallen nood aan beschikking over een stuk privégrond of een (deel van) privégebouw voor de oprichting van installaties voor distributie, zoals een distributiecabine, in het kader van de algemene versterking van het net.

In een dichtbebouwd gebied is immers niet steeds, binnen de (technisch) vereiste perimeter, openbaar domein beschikbaar voor de plaatsing van deze installaties.

Daarom is het de bestaande gangbare praktijk dat een netbeheerder, in het kader van de aansluitingsaanvraag van een nieuwbouwproject, zijn wens uit om over een stuk grond, of zelfs een deel van het op te trekken gebouw te beschikken. In de praktijk gebeurt dit enkel in het geval van welbepaalde projecten: verkavelingen, bedrijventerreinen, oprichting appartementsgebouw enzovoort. In deze gevallen is er ook vaak een link tussen de aansluitingsaanvraag en de benodigde netuitbouw.

De huidige regelgeving voorziet in de mogelijkheid, voor de netbeheerder, om over te gaan tot onteigening: dit is bepaald in artikel 4.1.26 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit betreft dan de meest verregaande maatregel om te beschikken over een stuk grond of gebouw, namelijk de (gedwongen) overgang van eigendom.

Daarnaast kan in de omgevingsvergunning voor projecten een last worden opgelegd onder de vorm van een ruimte voor nutsvoorzieningen, zoals de distributieinstallaties, en dit op basis van artikel 75 van het Omgevingsvergunningsdecreet.

Voorts beschikt de netbeheerder tevens over de mogelijkheid tot het vestigen van enkele (wettelijke) erfdienstbaarheden (artikel 4.1.23 van het Energiedecreet van 8 mei 2009). Het gaat om erfdienstbaarheden van openbaar nut. Deze omvatten op heden níét het gebruik van (een deel van) privégrond of gebouw.

Er moet dus vastgesteld worden dat wanneer door de distributienetbeheerder geen minnelijk akkoord met de eigenaar kan worden bereikt (bij akkoord kan immers

bijvoorbeeld een conventionele erfdienstbaarheid worden gesloten als bedoeld in het Burgerlijk Wetboek) er op heden een decretale basis ontbreekt voor het vestigen van zakelijke rechten op een stuk private grond, of voor het gebruik van een deel van een gebouw, in andere omstandigheden dan degene die reeds vermeld zijn in artikel 4.1.23 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Er bestaat weliswaar hierover een bepaling in het technische reglement van de VREG, maar voor die bepaling ontbreekt een rechtsgrond en dat gaat qua materie eigenlijk de bevoegdheid van de regulator en het technisch reglement te buiten. Aangezien het om een eigendomsbeperkende maatregel gaat, is een wettelijke basis nochtans een vereiste. Om in overeenstemming te zijn met het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM), moet immers niet enkel voor onteigening, maar voor elke eigendomsbeperkende maatregel, voldaan zijn aan een aantal voorwaarden.

Het proportionaliteitsbeginsel is een van die voorwaarden. Volgens dit beginsel mag niet meer geëist worden dan nodig voor het bereiken van het doel. Als dus het vestigen van een recht van gebruik of een ander zakelijk recht volstaat voor het bereiken van het doel, moet dit verkozen worden boven de meer ingrijpende onteigening.

Een eigendomsbeperkende maatregel moet daarnaast ook aan de finaliteitsvereiste voldoen: de maatregel moet genomen worden met het oog op het “publiek nut”, en ten slotte ook aan de legaliteitsvereiste: de regeling moet in een wet opgenomen zijn. Omwille van de legaliteitsvereiste wordt een rechtsgrond in het decreet gecreëerd.

In de praktijk volstaat wellicht de vestiging van een erfdienstbaarheid. Artikel 4.1.23 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 handelt over minder ingrijpende erfdienstbaarheden (waartoe de belanghebbende ook om wegnahme, verplaatsing, aanpassing enzovoort kan verzoeken, cfr. artikel 4.1.25 van het Energiedecreet van 8 mei 2009). De aanleg van lijnen en leidingen boven of onder private onbebouwde gronden is (krachtens paragraaf 3 van artikel 4.1.23 van het Energiedecreet van 8 mei 2009), per geval, onderworpen aan een beslissing van de Vlaamse Regering.

Het lijkt dan ook niet meer dan logisch dat het gebruik van een deel van een private grond, of gebouw, als nog meer ingrijpend recht, eveneens aan een beoordeling van de Vlaamse Regering wordt onderworpen. Daarom wordt het recht op de vestiging van installaties die deel uitmaken van het elektriciteits- of aardgasdistributienet ook onderworpen aan de beoordeling (namelijk wat betreft het aspect algemeen nut) van de Vlaamse Regering, die hiertoe de voorwaarden zal vaststellen. Dit lijkt niet enkel logisch maar ook een vereiste vanuit de optiek dat aan de finaliteitsvereiste voldaan moet worden: de nood aan terbeschikkingstelling van delen van gronden of gebouwen, voor een uitbouw van het net en dus het algemeen belang, is zeker in bepaalde gevallen reëel, maar dit wordt best strikt afgebakend.

De machtiging aan de Vlaamse Regering in het ontworpen artikel 4.1.23, §3/1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 – dat deel uitmaakt van onderafdeling I (Erfdienstbaarheden ten voordele van de netbeheerder) van afdeling X, hoofdstuk I, titel IV, van dat decreet – is dan ook uiteraard beperkt tot erfdienstbaarheden. Bovendien zal de Vlaamse Regering bij de uitvoering van die machtiging erover moeten waken dat de eigendomsbeperkende maatregelen die er desgevallend uit voortvloeien, evenredig zijn met de door de decreetgever nagestreefde doelstelling van algemeen belang en dat hierdoor niet aan een bepaalde categorie van particulieren lasten worden opgelegd die groter zijn dan die welke een persoon in het algemeen belang redelijkerwijze moet dragen. Dit is uiteraard een feitenkwestie.

Wat punt 2° betreft, door deze wijziging wordt de opsomming van zaken die een netbeheerder kan plaatsen of installeren (kabels, lijnen, leidingen en de bijbehorende uitrustingen), en de rechten die hij op deze zaken heeft, aangevuld met de installaties, vermeld in de nieuwe paragraaf 3/1, als toegevoegd door punt 1°.

Wat punt 3° betreft: de procedurele eis dat de netbeheerder in principe de werken, in uitvoering van de uitoefening van zijn bijzondere rechten, maar mag starten na kennisgeving aan de betrokkene, geldt eveneens voor het nieuwe, bij punt 1° toegevoegde recht.

Artikel 7

De vergoedingsplicht van de netbeheerder in geval van het aanbrengen van steunen, ankers en bijhorende uitrustingen aan muren en gevels wordt uitgebreid naar de situatie waarbij de netbeheerder een stuk grond of een deel van een gebouw gebruikt voor het plaatsen van installaties die deel uitmaken van het elektriciteits- of aardgasdistributienet. Ook de bijhorende bepalingen, vervat in paragraaf 3 en 4 van artikel 4.1.24 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, zijn hierdoor van toepassing: indien niet tot een minnelijke overeenkomst gekomen wordt, wordt het geschil voorgelegd aan de vrederechter, en de Vlaamse Regering heeft de mogelijkheid om nadere regels vast te leggen met betrekking tot de procedure voor het bepalen van de hoogte van de vergoeding.

Artikel 8

De wettelijke erfdienstbaarheden, vermeld in artikel 4.1.23 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 mogen krachtens artikel 4.1.25 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 de betrokkene niet hinderen in zijn recht van omheinen, afbreken, verbouwen, herstellen of bouwen. Dit principe, de plicht tot wegname, verplaatsen, aanpassing door de netbeheerder, is echter niet door te trekken naar de installaties bedoeld in punt 1°. Een distributiecabine zal enkel in hoogste (maatschappelijke) nood op of in een onroerend privaat goed geplaatst zijn, en alternatieven zullen niet talrijk zijn. Daarom wordt het recht tot plaatsing van installaties op of in private onroerende goederen uitgesloten van deze verplaatsingsplicht.

Uiteraard zal de eigenaar in het kader van verbouwingen, die in zo een gebouw waar de netbeheerder via erfdienstbaarheden een technische ruimte heeft, niet zomaar om het even welke aanpassing kunnen doorvoeren. Dat is echter met betrekking tot andere verplichtingen die bij verbouwingen gelden nu ook het geval (zoals bijvoorbeeld de consequenties van de bescherming als monument of landschapszicht enzovoort, de bouwverboden langs bepaalde wegen of grenzen, of de gevolgen van erfdienstbaarheden zoals recht van doorgang). De netbeheerder zal zich uiteraard wel steeds als een goed huisvader dienen te gedragen en kan zelf geen onredelijke eisen stellen met betrekking tot de verbouwing of om een verbouwing tegen te houden, maar een verbouwing mag ook geen argument of alibi zijn voor de eigenaar om de erfdienstbaarheid trachten teniet te doen. Om die redenen kan het recht zoals dat conform het huidige artikel 4.1.25 van het Energiedecreet voor open ruimtes geldt, niet van toepassing worden op de technische ruimte binnen een gebouw. In tegenstelling tot kabels in de grond die makkelijker verplaatsbaar zijn, zou dit een onevenredige last voor de netbeheerder inhouden.

Erfdienstbaarheden van openbaar nut impliceren op zich overigens geen recht op vergoeding, tenzij een wet of decreet daar anders over beslist. In casu is het net de bedoeling dit evenwicht te regelen en te garanderen door het vaststellen van een jaarlijkse vergoeding. Het zal daarbij in concreto aan de vrederechter zijn om bij betwisting al deze verschillende facetten mee in rekening te brengen bij het vaststellen van de hoogte van de jaarlijkse vergoeding die de distributienetbeheerder verschuldigd is. De vrederechter kan daarbij de mogelijke beperkingen die

voortvloeien uit het uitvoeren van verbouwingen ook mee in rekening brengen en valoriseren.

De beperkingen zijn dan ook proportioneel ter bereiking van het doel, namelijk de verzekering van een deugdelijke elektriciteits- en aardgasdistributie, waar ook de betrokken gebouwen in kwestie voordeel uithalen.

Artikel 9 tot en met 15 en artikel 18 en 19

Momenteel hebben de distributienetbeheerders, de beheerder van het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit, de warmte- en koudenetbeheerders, alsook de beheerder van een directe lijn of directe leiding, de beheerder van een gesloten distributienet en de beheerder van een privé-distributienet op grond van het Energiedecreet van 8 mei 2009 het prerogatief om onder bepaalde voorwaarden het openbaar domein te gebruiken voor hun taken met betrekking tot energie en om daar lijnen en leidingen in aan te leggen.

Nieuw aangelegde gemeentewegen gaan echter niet altijd (al) tot het openbaar domein behoren, waardoor er enige onduidelijkheid is of die voormelde netbeheerders in die gevallen wel kunnen gebruikmaken van de in het Energiedecreet van 8 mei 2009 opgenomen prerogatieven. Gelet op hun taken van algemeen belang zou het onlogisch zijn dat die netbeheerder wegen die behoren tot het openbaar domein (inclusief die gemeentewegen die behoren tot het openbaar domein) op basis van die prerogatieven wel mogen gebruiken, maar gemeentewegen die niet tot het openbaar domein behoren dan weer niet zouden mogen gebruiken. Aangaande de gemeentewegen werd ondertussen via het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen een algemene regeling getroffen. Die regeling lost de onduidelijkheid in hoofde van de netbeheerders evenwel niet op.

Daarom wordt enerzijds een definitie van het begrip gemeenteweg (overgenomen uit artikel 2, 6°, van het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen) in het Energiedecreet van 8 mei 2009 opgenomen, en worden voor de duidelijkheid de gemeentewegen nu ook expliciet vermeld in artikel 4.1.27, 4.1.28, 4.5.1, 4.6.1, 4.7.1, 4/1.1.13 en 4/1.1.14 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Bij de toepassing van die artikelen blijft de regeling uit artikel 4.1.28 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 met betrekking tot onder andere verplaatsingen overigens van toepassing.

Artikel 15

Dit artikel voegt een nieuw hoofdstuk VII/1 in titel IV van het Energiedecreet van 8 mei 2009 in.

Artikel 16

Vanuit de sector worden blijkbaar al commerciële voorstellen gelanceerd waarbij vanuit een centrale opslaglocatie gebouwen via een geheel van onderling verbonden leidingen en de daarmee verbonden hulpmiddelen (huishoudelijke) afnemers zouden worden voorzien van propaan. De businesscase van zo een propaan- of butaannet wordt financieel overigens enkel mogelijk gemaakt door de afwezigheid van aardgas in die zone.

In geval een dergelijke leidingconstructie zou betrekking hebben op aardgas⁷ dan zou sprake zijn van hetzij een aardgasdistributienet, hetzij een verboden privé-distributienet. De aanleg en uitbating van dergelijke propaan of butaannetten gaat

⁷ Dit is in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 gedefinieerd als: "elke gasvormige brandstof van ondergrondse oorsprong die hoofdzakelijk uit methaan bestaat, met inbegrip van vloeibaar aardgas". Propaan en butaan vallen daar dus niet onder aangezien die niet bestaan uit 'hoofdzakelijk methaan'.

weliswaar tegen de algehele filosofie van het netbeheer in, maar is strikt genomen momenteel door het Energiedecreet van 8 mei 2009 niet verboden aangezien de hoofdstukken aangaande distributienetten en privé distributienetten exclusief gelinkt zijn aan elektriciteit en aardgas, en niet aan propaan of butaan.

Propaan- of butaannetten zijn echter ook geen duurzaam toekomstbestendig alternatief voor aardgasnetten. Aardgas, propaan- en butaangas stoten bij verbranding respectievelijk $\pm 0,202$ ton CO₂ per MWh, en $\pm 0,227$ ton CO₂ per MWh uit. Het heeft dan ook weinig zin om omwille van redenen van emissiereductie nieuwe aansluitingen op aardgasdistributienetten te verbieden (zoals thans reeds opgenomen in artikel 4.1.16/1 en zoals door dit decreet verder aangescherpt) als vanuit bepaalde partijen uit de gassector tegelijk initiatieven worden genomen om in nieuwe verkavelingen kleinschalige netten voor het distribueren van bijvoorbeeld propaan aan te leggen.

Afnemers die op een dergelijk propaan- of butaannet zijn aangesloten ontberen overigens voorts ook alle beschermingsmaatregelen die bij de distributie en levering van aardgas van toepassing zijn: ze genieten niet van de vrije leverancierskeuze uit artikel 4.4.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, de noodleveranciersregeling uit artikel 4.3.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 noch vallen ze onder de sociale beschermingsmaatregelen die door of krachtens titel VI van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zijn vastgesteld.

Daarom wordt een decretale maatregel voorgesteld die de aanleg van dergelijke netten verbiedt in de gebieden waar ook het aardgasaansluitingsverbod van toepassing is. Een dergelijke verbod valt overigens binnen de gewestelijke energiebevoegdheden zoals vermeld in artikel 6, §1, VII, eerste lid, b), van de BWHI aangezien dit duidelijk betrekking heeft op distributienetbeheer. De in de BWHI gehanteerde term 'openbare gasdistributie' is daarbij ruimer dan louter de aardgasdistributie.

Artikel 20

Het decreet van 26 april 2019 voegde een 'anti-saucissoneringsbepaling' in artikel 7.1.1, §2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 in. Uit de praktijk bleek immers dat het schrappen via het decreet van 10 maart 2017 van de eerdere anti-saucissoneringsbepaling uit artikel 7.1.5, §4, het ongewenste neveneffect had dat het mogelijk wordt om PV-installaties (PV= photovoltaic) van net geen 750 kW te bouwen – die dus nog net behoren tot een representatieve projectcategorie met bijbehorende representatieve bandingfactor – en die installaties korte tijd nadien uit te breiden. Op die uitbreiding was dan ook een bandingfactor van toepassing, overeenkomstig een representatieve projectcategorie, terwijl aan de installatie eigenlijk logischerwijs een projectspecifieke bandingfactor had moeten worden toegewezen. Dat zou mogelijk leiden tot een grote oversubsidiëring als de projectspecifieke bandingfactor veel lager uitkomt dan de bandingfactor van de representatieve projectcategorie.

Via het decreet van 17 december 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft toewijzingen aan het Energiefonds, wijzigingen betreffende flexibiliteit en energiedelen, de uitbouw van het energiedataplatform en de herziening van de administratieve geldboetes aangaande installatie-eisen werd de drempel van 750 kW aangepast naar 2 MW. Via de hervorming die de Vlaamse Regering bij besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 doorvoerde krijgen bepaalde PV-installaties op zonne-energie immers geen groenestroomcertificaten meer en moeten zij, als zij steun willen genieten, deelnemen aan het tendersysteem van zon en kleinschalige wind.

Via het besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2021 tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de EPB, de uitbreiding van

de energieprestatieregelgeving tot zorgwoningen en de uitbreiding van de label-premie, de rentesubsidie en de energielening+ tot collectieve woongebouwen werd die drempel voor PV bij het tendersysteem van zon en kleinschalige wind echter opgetrokken tot 5 MW. Dit houdt dan ook in dat een gelijkaardige aanpassing moet worden doorgevoerd in artikel 7.1.1, §2, zesde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Artikel 21 tot en met 23

Het Energiedecreet van 8 mei 2009 legt, krachtens artikel 7.1.10, §1, en artikel 7.1.11, §1, aan toegangshouders (meestal zijn dit de leveranciers) de verplichting op om ten laatste op 31 maart van het jaar *n*, de nodige groenestroomcertificaten en warmte-krachtcertificaten in te dienen bij de VREG zodat voldaan wordt aan de quotumverplichtingen inzake groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten. Om dit quotum te berekenen dient de VREG te beschikken over de nodige (allocatie)cijfers van de netbeheerders. Tot op heden worden deze gegevens aangeleverd aan de VREG midden februari. Zodra deze cijfers ontvangen worden kan de VREG de nodige berekeningen uitvoeren (berekening van de toepasselijke vrijstellingen en aantal in te leveren certificaten per toegangshouder), deze berekeningen worden ter kennis gebracht van de toegangshouders, deze moeten deze berekeningen kunnen verifiëren en eventueel laten rechtzetten en vervolgens het aantal in te leveren certificaten inleveren in de certificatedatabank voor 31 maart.

Vanaf 1 november 2021 nam de Belgische elektriciteits- en gassector een nieuw centraal dataplatform (CMS) in gebruik, met een nieuwe communicatiestandaard (MIG 6). De allocatiecijfers voor de quotumberekeningen vanaf inleveringronde 2022 zullen uit deze nieuwe systemen aangeleverd worden.

De allocatie in MIG 6 verloopt echter via een nieuw proces dat tot een verbeterde allocatie leidt. Zo wordt er bijvoorbeeld gewerkt met Real Load Profiles (RLP) om de opdeling van de volumes per kwartier te verbeteren, worden ook de productieprofielen van kleine laagspanningsklanten in rekening gebracht en wordt meer tijd voorzien voor controles, zoals de validatie van de volumes van de digitale meters.

Dit betekent volgens de VREG echter dat de gegevens pas later beschikbaar zullen worden. Vanaf 2022 zullen de allocatiecijfers voor het voorgaande jaar hierdoor niet midden februari beschikbaar zijn, maar pas 15 werkdagen later (in de loop van de eerste helft van maart).

Om voldoende tijd te laten aan de VREG en de toegangshouders noopt deze vertraging bij de aanlevering van de allocatiecijfers het verschuiven van de decretale deadline voor de inlevering van groenestroomcertificaten en warmte-krachtcertificaten in het kader van de quotumverplichtingen. Voorgesteld wordt om de datum van 31 maart te vervangen door 30 april.

Gelet op het dringende karakter en de nakende deadline van de lopende inleveringsronde moet deze maatregel zo spoedig mogelijk in werking treden.

Artikel 24

In het Vlaams regeerakkoord 2019-2024 werd opgenomen de mini-EBO-trajecten (EBO= energiebeleidsovereenkomst) verder te zetten: "Het instrument van de mini-energiebeleidsovereenkomsten wordt verder uitgewerkt en uitgebreid naar nieuwe sectoren. Door middel van vrijwillige overeenkomsten met de kmo's laten we hen gericht en klimaatvriendelijk investeren." In de beleidsnota Energie werd aanvullend aangekondigd werk te zullen maken van een verhoogde energie-efficiëntie in onze kmo's: "We maken werk van een actieplan energie-efficiëntere kmo's en een versterkte wetgeving voor de doelgroep van niet energie-intensieve kmo's

(energiegebruik $<0,1$ PJ). Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de Europese verplichting om specifieke acties te ontwikkelen gericht op het energiegebruik van kmo's" en "De kleinere ondernemingen (in energiegebruik) vragen we een energieaudit uit te voeren om heel gericht op zoek te gaan naar de maatregelen op maat van de onderneming." Om deze versterkte wetgeving voor niet energie-intensieve ondernemingen, en meer bepaald de verplichting tot uitvoeren van een energieaudit, op te kunnen nemen in het Energiebesluit van 19 november 2010, moet het begrip energieaudit mee opgenomen worden in de decretale basis van verplichtingen voor ondernemingen, zijnde artikel 7.7.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Artikel 25, 1° en 2°

Op dit moment is in artikel 11.2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 reeds bepaald dat de Vlaamse Regering nadere regels kan vastleggen voor de labeling van gebouwen. Hieraan wordt nu toegevoegd dat de Vlaamse Regering daarbij ook kan bepalen dat gebouwen een minimaal energieprestatielabel moeten behalen. De Vlaamse Regering kan daarbij een onderscheid maken naar type van gebouw.

Om de klimaatdoelstellingen te halen zal het immers niet volstaan om enkel energieprestatie-eisen op te leggen aan nieuw gebouwde, grondig energetisch gerenoveerde of aangekochte gebouwen. Ook de bestaande gebouwen, zowel residentieel als niet-residentieel, zullen op termijn een minimumenergieprestatie moeten kunnen voorleggen. Een globale renovatieaanpak moet daarbij voorop staan. Zeker in het geval van appartementsgebouwen is het daarom zinvol om niet alleen te focussen op de individuele labels van de appartementen, maar ook om een goed presterend gebouwlabel te ambiëren. Bij appartementsgebouwen speelt er niet alleen de complexiteit van meerdere mede-eigenaren, maar speelt ook de diversiteit in labels tussen de verschillende individuele gebouweenheden. Zo bijvoorbeeld hebben compacte appartementen automatisch een beter label dan mindercompacte, louter door hun geometrievoordeel. Dit mag geen rem vormen op collectieve renovatiemaatregelen die alle appartementen ten goede komen. De invoering van een verplicht gebouwlabel voor het appartementsgebouw als geheel stimuleert daarom de collectieve aanpak en maakt het mogelijk om een gezamenlijk doel na te streven en het gebouw als geheel energetisch te verbeteren.

Artikel 25, 3°, artikel 26 en artikel 30

Niet-residentiële gebouwen die overgedragen worden in volle eigendom, middels opstal of erfpacht moeten krachtens artikel 11.2/2.1 binnen vijf jaar na overdracht voldoen aan enkele energiebesparende maatregelen. Via een ander artikel uit dit decreet wordt de rechtsgrond voor het instellen van die verplichting overigens uitgebreid tot residentiële gebouwen. Het energieprestatiecertificaat zal daarbij een belangrijke tool vormen in het handhavingstraject van de renovatieverplichting. Zo zal aan de hand van dit document op moment van overdracht nagegaan kunnen worden of de gebouweenheden onder het toepassingsgebied van de renovatieverplichting vallen of niet.

In sommige gevallen stelt zich echter een probleem omdat er geen energieprestatiecertificaat beschikbaar moet zijn (en zelfs niet moet overgedragen worden) op het moment van overdracht. Dit is onder meer het geval bij gebouwen waarop een recht van opstal of erfpacht gevestigd wordt. Het energieprestatiecertificaat is namelijk niet verplicht bij deze overdrachtvormen, enkel bij verkoop en verhuur.

De Vlaamse Regering heeft conform artikel 11.2.1, §1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 weliswaar een rechtsgrond voor het opleggen van een EPC-plicht aan houders van een zakelijk recht, maar de accessoire bepalingen uit artikel 11.2.1, §3, en artikel 11.2.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (affichageverplichting,

verplichting tot overdracht EPC) zijn enkel van toepassing op koop en verkoop. Ook de handhabingsbepalingen uit artikel 13.4.10 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zijn enkel afgestemd op koop en verkoop.

Dit heeft als belangrijk gevolg dat de verwervende partij bij dit type overdracht over minder informatie beschikt dan bij een gewone verkoop. Er wordt daarom voorgesteld om de bepalingen aangaande affichageverplichting, overdracht van het energieprestatiecertificaat en de sanctiebepalingen ook op de vestiging van een zakelijk recht van toepassing te maken.

Artikel 27 en 28

Artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 bevat op dit moment al de decretale rechtsgrond voor de renovatieverplichting bij niet-residentiële gebouwen. Dit artikel heeft als doel om het toepassingsgebied van die bepaling uit te breiden zodat aan de Vlaamse Regering ook rechtsgrond wordt geboden voor het opleggen van minimale eisen inzake renovatie bij een notariële overdracht van de volle eigendom van residentiële gebouwen, en bij de vestiging van een erfpacht en opstalrecht op een residentieel gebouw.

Bijkomend wordt ook een verduidelijking met betrekking tot het materiële toepassingsgebied aangebracht. In het kader van de eerste principiële goedkeuring (VR 2021 0705 DOC.0489/1BIS) van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 juli 2021⁸ werd met betrekking tot het materiële toepassingsgebied van de renovatieverplichting voor niet-residentiële gebouw onder andere het volgende toegelicht: "De renovatieverplichting is niet van toepassing bij een "fusie" of "opslorping" van een rechtspersoon. In dat geval neemt de nieuwe rechtspersoon de rechten en plichten over van de oude. Het moet dan natuurlijk wel gaan om een "fusie" of "opslorping" zoals bedoeld in het nieuwe ondernemingsrecht." Het was immers niet de bedoeling dat door een louter vennootschapsrechtelijke actie zoals fusie, opslorping of splitsing een nieuwe renovatieplicht ontstaat. Dit principe aangaande fusie en dergelijke wordt thans in artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 als volgt geëxpliciteerd en verankerd: "In geval een rechtspersoon wordt gesplitst of indien een rechtspersoon fusioneert met, of wordt overgenomen door een andere rechtspersoon, dan ontstaat door die, splitsing, fusie of overneming voor de gebouwen van die rechtspersonen echter geen verplichting, vermeld in het eerste lid. Indien er voorafgaand aan de splitsing, de fusie of de overneming op een gebouw van een van die rechtspersonen echter reeds een verplichting, vermeld in het eerste lid, van toepassing was, dan voldoet de rechtsoptvolger binnen de resterende termijn aan het minimaal energieprestatieniveau dat de rechtspersoon die fusioneerde, splitste of werd overgenomen en tot wie het gebouw in kwestie behoorde zelf diende te halen."

Let wel, indien in het kader van de fusie, splitsing of opslorping het gebouw alsnog wordt verkocht, of daarbij een opstalrecht of erfpacht wordt gevestigd, dan ontstaat nog steeds een renovatieplicht als bedoeld in artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Deze uitzondering raakt immers niet aan die voorwaarden die onverminderd van toepassing blijven.

Tot slot signaleerde de Vlaamse Raad van het Notariaat dat het volgens hen juridisch gezien niet duidelijk genoeg is of naast het in artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 expliciet vermelde vestigen van een erfpacht of opstalrecht ook de overdracht van zo een recht onder het toepassingsgebied valt. Dit is inderdaad de bedoeling en werd zo ook omschreven in punt 3.1 van de omzendbrief OMG/VEKA2021/1 van 17 december 2021. Teneinde potentiële discussies over dit

⁸ Besluit van de Vlaamse Regering van 9 juli 2021 tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de invoering van een renovatieverplichting voor niet-residentiële gebouwen en bepalingen over het energieprestatiecertificaat voor niet-residentiële gebouwen, BS 10 augustus 2021.

materiële toepassingsgebied te vermijden, wordt in artikel 11.2/2.1, §1, eerste lid, en §2, eerste lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een bijkomende expliciete verduidelijking aangebracht dat ook de overdracht van een bestaande erfpacht of opstalrecht aan een derde een renovatieverplichting doet ontstaan. Op die wijze wordt een potentiële achterdeur gesloten om aan de verplichting te ontsnappen en wordt vermeden dat hierover interpretatiediscussies kunnen ontstaan.

Artikel 29

Artikel 13.4.9/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 bevat de administratieve geldboetes die door het VEKA worden opgelegd bij een inbreuk op de renovatieverplichting die krachtens artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 is ingesteld. Gelet op de uitbreiding van het materiële toepassingsgebied in artikel 11.2/2.1 van enkel niet-residentiële gebouwen tot residentiële en niet-residentiële gebouwen, dient dan ook in artikel 13.4.9/1 het materiële toepassingsgebied te worden uitgebreid met residentiële gebouwen.

Tevens wordt artikel 13.4.9/1 van toepassing gemaakt op het niet halen van de eisen aangaande het minimaal energieprestatielabel.

Artikel 31

Dit artikel voegt aan titel XIII, hoofdstuk IV, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een nieuwe afdeling VIII toe.

Artikel 32

Dit artikel voegt aan de voormelde nieuwe afdeling VIII een artikel 13.4.14 toe. Dit artikel betreft een sanctiebepaling voor de niet-naleving van de door de Vlaamse Regering op grond van artikel 7.7.2 van het Energiedecreet aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen opgelegde verplichtingen aangaande het rationaliseren van hun energiegebruik en het gebruikmaken van hernieuwbare energietechnologieën.

Het invoeren van verplichtingen voor ondernemingen waarbij eisen gesteld worden rond het opstellen van een energieboekhouding, een energieaudit, een energieplan of een energiestudie, en rond het verplicht uitvoeren van rendabele maatregelen, vereist in het voorzien van een effectieve handhaving.

Als het VEKA vaststelt dat in strijd met artikel 7.7.2 de door de Vlaamse Regering vastgestelde verplichtingen voor ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen inzake het rationaliseren van hun energiegebruik en het gebruikmaken van hernieuwbare energietechnologieën niet werden gerespecteerd, dan kan het VEKA aan de onderneming, niet-commerciële instelling of publiekrechtelijke rechtspersoon op wie de verplichting rust, een administratieve geldboete opleggen van 1000 euro tot en met 500.000 euro. Door deze vork kan het agentschap rekening houden met de omvang van de onderneming en de ernst van de inbreuk zodat de opgelegde boete proportioneel is tot de inbreuk.

Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd. Deze boete werkt dan ook niet bevrijdend. Als de onderneming, niet-commerciële instelling of publiekrechtelijke rechtspersoon bij het verstrijken van die termijn nog steeds in gebreke blijft, kan het VEKA de onderneming, niet-commerciële instelling of publiekrechtelijke rechtspersoon een nieuwe administratieve geldboete opleggen. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd. De procedure wordt herhaald tot aan de op grond van artikel 7.7.2 vastgestelde verplichting is voldaan.

Door de vork in de hoogte van de boete en de mogelijke blijvende herhaling ervan, wil het VEKA de onderneming aanzetten haar verplichtingen na te komen, en vermijden dat de onderneming de kost om te voldoen aan haar verplichting afweegt ten opzicht van de hoogte van een mogelijke boete.

Artikel 33

Naar aanleiding van de voorbereiding van de publicatie in het Belgisch Staatsblad van het decreet van 17 december 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft toewijzingen aan het Energiefonds, wijzigingen betreffende flexibiliteit en energiedelen, de uitbouw van het energiedataplatform en de herziening van de administratieve geldboetes aangaande installatie-eisen, werd vastgesteld dat, na de definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering en de indiening van het ontwerp van decreet in het Vlaams Parlement, er iets verkeerd is gelopen in de vormgeving van het ontwerp van decreet bij de diensten van het Vlaams Parlement. In punt 2.7.9 van de bijlage bij het Energiedecreet van 8 mei 2009 (artikel 23, 9°, van dat ontwerp van decreet) zijn de formules namelijk niet overgenomen/weggevalen. Dit werd gedurende de parlementaire behandeling niet opgemerkt. In de door het Vlaams Parlement in plenaire vergadering aangenomen versie zijn de formules in datzelfde punt dus verkeerdelijk niet opgenomen. Met deze ontworpen bepaling wordt voorzien in een correctie hiervan.

Aangezien het voormelde artikel 23, 9°, van het decreet van 17 december 2021 in werking trad op 1 januari 2022, wordt voorzien dat deze rechtszetting uitwerking zal hebben vanaf dezelfde datum.

Artikel 34

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van dit decreet. Artikel 4, 1° en 3°, treedt in werking op 1 juli 2022.

Artikel 21, 22 en 23 treden in werking op de datum van de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.

Artikel 33 heeft uitwerking vanaf 1 januari 2022.

Artikel 4.7/1.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, in de lezing ingevoegd bij artikel 16, is voor het eerst van toepassing op omgevingsvergunningen voor het verkavelen van gronden of omgevingsvergunningen voor stedenbouwkundige handelingen die worden aangevraagd vanaf de eerste dag van de maand volgend op de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.

De overige bepalingen treden in werking binnen de gebruikelijke tien dagen na de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

VOORONTWERP VAN DECREET
van 29 oktober 2021

Ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009

Op voorstel van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het Energiedecreet van 8 mei 2009

Art. 2. In artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, het laatst gewijzigd bij het decreet van XXXXX, wordt een punt 56°/1/0/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“56°/1/0/1 gemeenteweg: een openbare weg die onder het rechtstreekse en onmiddellijke beheer van de gemeente valt, ongeacht de eigenaar van de grond;”.

Art. 3. In artikel 4.1.13 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan paragraaf 1 wordt een punt 5° toegevoegd, dat luidt als volgt:
“5° de wooneenheid of het gebouw betreft geen nieuwbouw.”;

2° in paragraaf 2, 1°, wordt het woord “aansluitbare” telkens vervangen door het woord “niet-aansluitbare”;

3° aan paragraaf 2 wordt een punt 5° toegevoegd, dat luidt als volgt:
“5° de wooneenheid of het gebouw betreft geen nieuwbouw.”.

Art. 4. In artikel 4.1.23 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een paragraaf 3/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

§3/1. De Vlaamse Regering kan bepalen in welke gevallen het voor de netbeheerder van algemeen nut is om installaties die deel uitmaken van het elektriciteits- of aardgasdistributienet in of op private onroerende goederen te plaatsen, en onder welke voorwaarden dat moet gebeuren.

De netbeheerder heeft in het geval, vermeld in het eerste lid, de volgende rechten:
1° het recht om de installaties, vermeld in het eerste lid, in of op de onroerende goederen, vermeld in het eerste lid, te plaatsen,
2° het recht om te zorgen voor het toezicht op de installaties, vermeld in het eerste lid;
3° het recht om de noodzakelijke onderhouds- en herstellingswerken uit te voeren.”;

2° in paragraaf 4 wordt tussen het woord “aangelegde” en het woord “kabels” de zinsnede “installaties,” ingevoegd;

3° in paragraaf 5, tweede lid, wordt de zinsnede “paragraaf 1 tot en met 3” vervangen door de zinsnede “paragraaf 1 tot en met 3/1”.

Art. 5. Aan artikel 4.1.24, §1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012, wordt de zinsnede “, en §3/1” toegevoegd.

Art. 6. In artikel 4.1.25, eerste lid van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012, wordt de zinsnede “De uitoefening door de netbeheerder van het recht, vermeld in artikel 4.1.23, kan” vervangen door de zinsnede “Met uitzondering van de uitoefening van de rechten, vermeld in artikel 4.1.23, §3/1, kan de uitoefening door de netbeheerder van de rechten, vermeld in artikel 4.1.23,”.

Art. 7. In titel IV, hoofdstuk I, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van xxx, worden in het opschrift van afdeling XI tussen de woorden “het openbaar domein” en de woorden “door de netbeheerder” de woorden “of de gemeentewegen” ingevoegd.

Art. 8. In artikel 4.1.27 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012 en gewijzigd bij het decreet van 25 april 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid worden tussen de woorden “het recht het openbaar domein” en de woorden “te gebruiken” de woorden “en de gemeentewegen” ingevoegd;

2° in paragraaf 1, eerste lid wordt tussen de woorden “onder het openbaar domein” en de woorden “en de bijbehorende uitrustingen” de zinsnede “, de gemeentewegen,” ingevoegd;

3° in paragraaf 1, tweede lid worden de woorden “dat beheerd wordt” vervangen door de woorden “en de gemeentewegen die beheerd worden”;

4° in paragraaf 2, tweede lid worden tussen de woorden “elke domeinbeheerder” en de woorden “op het openbaar domein” de woorden “van de gemeentewegen of elke domeinbeheerder” ingevoegd.

Art. 9. In artikel 4.1.28, eerste lid van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012, worden tussen de woorden “het openbaar domein” en de woorden “weg te nemen” de woorden “of de gemeentewegen” ingevoegd.

Art. 10. In artikel 4.5.1, §3 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 november 2018, worden tussen de woorden "het openbaar domein" en de woorden "daarbij wordt doorkruist" de woorden "of een gemeenteweg" ingevoegd.

Art. 11. In artikel 4.6.1, §2, vierde lid van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012, worden tussen de woorden "het openbaar domein" en de woorden "moet worden doorkruist" de woorden "of een gemeenteweg" ingevoegd.

Art. 12. In artikel 4.7.1, §2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 8 juli 2011 en gewijzigd bij de decreet van 16 maart 2012 en 16 november 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het tweede lid wordt tussen de zinsnede "een openbare weg," en de zinsnede "waterloop," de zinsnede "gemeenteweg," ingevoegd;

2° in het derde lid worden tussen de woorden "het openbaar domein" en de woorden "moet worden doorkruist" de woorden "of een gemeenteweg" ingevoegd.

Art. 13. In titel IV van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van xxx, wordt een hoofdstuk VII/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Hoofdstuk VII/1. De aanleg en het beheer van een netwerk om propaan of butaan via leidingen te distribueren en leveren".

Art. 14. In hetzelfde decreet wordt in hoofdstuk VII/1, ingevoegd bij artikel 13, een artikel 4.7/1.1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 4.7/1.1. De aanleg van een geheel van onderling verbonden leidingen en de daarmee verbonden hulpmiddelen om propaan of butaan te distribueren en te leveren aan eindafnemers is niet toegelaten in de gebieden die onder de toepassing vallen van de verplichtingen, vermeld in artikel 4.1.16/1."

Art. 15. In titel IV/1, hoofdstuk I, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 30 oktober 2020, worden in het opschrift van afdeling VI tussen de woorden "het openbaar domein" en de woorden "door de" de woorden "of de gemeentewegen" ingevoegd.

Art. 16. In artikel 4/1.1.13 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 worden tussen de woorden "het recht het openbaar domein" en de woorden "te gebruiken" de woorden "en de gemeentewegen" ingevoegd;

2° in paragraaf 1 wordt tussen de woorden "onder het openbaar domein" en de woorden "en de bijbehorende uitrustingen" de zinsnede ", de gemeentewegen," ingevoegd;

3° in paragraaf 2, tweede lid worden tussen de woorden "elke domeinbeheerder" en de woorden "op het openbaar domein van wie" de woorden "van de gemeentewegen of elke domeinbeheerder" ingevoegd.

Art. 17. In artikel 4/1.1.14, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017, worden tussen de woorden "het openbaar domein" en de zinsnede ", weg te nemen" de woorden "of de gemeentewegen" ingevoegd.

Art. 18. In artikel 11.2.1, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van XXXX, worden de volgende wijzigingen doorgevoerd:

1° in paragraaf 1, derde lid, wordt de zin "De Vlaamse Regering kan ook nadere regels vastleggen voor de labeling van gebouwen." opgeheven;

2° aan paragraaf 1 wordt tussen het derde en het vierde lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

"De Vlaamse Regering kan ook nadere regels vastleggen voor de labeling van gebouwen. De Vlaamse Regering kan daarbij ook bepalen dat gebouwen een minimaal energieprestatielabel moeten behalen. De Vlaamse Regering kan daarbij een onderscheid maken naar type van gebouw.";

3° in paragraaf 3 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

"Elke verkoper, verhuurder, erfpachtgever, opstalgever, houder van een zakelijk recht, en ook de opdrachthouder, lasthebber of gevolmachtigde, vermeldt de volgende gegevens in alle commerciële advertenties die hij maakt voor de verkoop of verhuur van een gebouw of de vestiging van een zakelijk recht erop, dat conform paragraaf 1 over een energieprestatiecertificaat beschikt:

1° het kengetal of label dat op het energieprestatiecertificaat staat;

2° de unieke code van het energieprestatiecertificaat of het adres van het gebouw.".

Art. 19. In artikel 11.2.2 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 27 november 2015 en 16 november 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

"§ 2/1. De Vlaamse Regering kan de personen, vermeld in artikel 11.2.1, § 1, eerste lid, verplichten om bij het aangaan van een nieuwe opstalovereenkomst, bij erfpacht of bij de vestiging van een ander zakelijk recht een geldig energieprestatiecertificaat aan de nieuwe houder van het zakelijk recht ter beschikking te stellen.";

2° in paragraaf 3 wordt de zinsnede "vermeld in §1 en §2" vervangen door de zinsnede "vermeld in paragraaf 1, paragraaf 2 en paragraaf 2/1".

Art. 20. In titel XI, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van XXXX, worden in het opschrift van hoofdstuk II/2 de woorden "niet-residentiële gebouwen" vervangen door de woorden "residentiële en niet-residentiële gebouwen of niet-residentiële gebouweenheden".

Art. 21. In artikel 11.2/2.1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 30 oktober 2020 en gewijzigd bij het decreet van xxxx, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, worden tussen de woorden "kan bepalen dat" en de woorden "niet-residentiële gebouwen" de woorden "residentiële gebouwen en" ingevoegd;

2° in paragraaf 1, eerste lid, worden tussen de woorden "op een" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of" ingevoegd;

3° in paragraaf 1, tweede lid, worden tussen de woorden "In geval na de verkoop van het" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of" ingevoegd;

4° in paragraaf 1, tweede lid, 1°, worden tussen het woord "het" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of" ingevoegd;

5° in paragraaf 1, tweede lid, 2°, worden tussen het woord "het" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of" ingevoegd;

6° in paragraaf 2, eerste lid, worden tussen de woorden "die een" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of een" ingevoegd;

7° in paragraaf 2, tweede lid, worden tussen de woorden "die voor een" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of een" ingevoegd;

8° in paragraaf 2, tweede lid, worden tussen de woorden "dat voor het" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of het" ingevoegd.

9° in paragraaf 2, derde lid, worden tussen de woorden "die voor een" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of een" ingevoegd;

10° in paragraaf 2, derde lid, worden tussen de woorden "voor het" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of het" ingevoegd.

Art. 22. In artikel 13.4.9/1, §1, eerste lid van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 30 oktober 2020 en gewijzigd bij het decreet van 4 december 2020, worden de woorden "inzake renovatie bij" vervangen door de woorden "voor een renovatie of het minimale energieprestatielabel bij residentiële gebouwen of".

Art. 23. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, afdeling III/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van xxxx, wordt een artikel 13.4.9/3 toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 13.4.9/3. Als het VEKA vaststelt dat er in een nieuwbouw residentieel of niet-residentieel gebouw in strijd met artikel 11.1/1.3/1 een gascondensatieketel is geplaatst, legt het aan de aangifteplichtige in kwestie een administratieve geldboete van 3000 euro op, vermeerderd met 2000 euro per gebouweenheid in het gebouw.

De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing."

Art. 24 In artikel 13.4.10 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 4 december 2020, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 3, eerste lid, worden tussen de woorden "of aan de huurder" en de woorden "ter beschikking gesteld heeft" de woorden "of de houder van een zakelijk recht" ingevoegd;

2° in paragraaf 3/1, eerste lid, wordt tussen de woorden "een te koop of te huur gesteld gebouw" en de woorden "waarvoor een energieprestatiecertificaat" de zinsnede ", "of voor een gebouw waarop een zakelijk recht wordt gevestigd," ingevoegd.

Hoofdstuk 3. Slotbepaling

Art. 25. Artikel 3, 1° en 3°, treedt in werking op 1 juli 2022.

Brussel, (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en
Toerisme,

Zuhal DEMIR

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

Advies

Verzameldecreet Energie III: Klimaatkader dat nog wacht op een kus

Brussel, 29 november 2021

Adviesvraag: Ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009

Adviesvrager: Zuhail Demir - Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Ontvangst adviesvraag: 29 oktober 2021

Adviestermijn: 30 dagen

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 20 (SAR-functie)

Goedkeuring raad: 29 november 2021

Contactpersoon: Annemie Bollen – abollen@serv.be

Julien Matheys – jmatheys@serv.be

Mevrouw Zuhal Demir
Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme
Koning Albert II-laan 7, 6de verdieping
B-1210 BRUSSEL

contactpersoon

Annemie Bollen
abollen@serv.be

ons kenmerk

SERV_BR_20211129_verzameldecreetIII_renoplicht

Brussel

23 november 2021

Verzameldecreet III

Mevrouw de minister

De SERV ontving op 29 oktober 2021 uw adviesvraag over het zogenaamde 'Verzameldecreet III', dat o.a. werk maakt van een kader voor

- een renovatieverplichting voor residentiële gebouwen,
- de schrapping van het forfaitair tarief voor de aansluiting op het aardgasdistributienet en
- het verbieden van nieuwe netwerken voor propaan en butaan in bepaalde gebieden.

Het verzameldecreet implementeert daarmee al een deel van de extra klimaatmaatregelen die de Vlaamse regering had aangekondigd in haar Visienota van 5 november 2021¹, met name maatregel 12 en 21.

Gebruik de volle kracht van de klimaatinstrumenten

Juiste instrumentenkeuze: De SERV vindt het een bijzonder goede zaak dat het voorliggend voorontwerp stappen vooruit zet naar de doelen van Fit for 55, naar energiezuinigere woningen, naar meer warmtepompen en naar een fit Vlaanderen. Dat had de SERV ook gevraagd in zijn recent advies naar aanleiding van de adviesvraag naar extra Vlaamse maatregelen in het kader van Fit for 55². Zo komt de renovatieverplichting voor residentiële gebouwen in het voorontwerp van decreet deels tegemoet aan de vragen van de SERV naar een meer dwingend instrumentarium om het woningenpark versneld energetisch te renoveren. Het verbieden van nieuwe propaan- en butaannetten en de geschrapte kortingen voor aardgasaansluitingen kaderen in de gevraagde uitfasering van fossiele brandstoffen voor gebouwenverwarming en de gevraagde gezondere prijsverhouding tussen verwarmen met een warmtepomp versus verwarmen met aardgas (of stookolie). De renovatieverplichting en een golf van warmtepompen waren overigens twee klimaatkleppers die de SERV naast meer elektrische wagens naar voren had geschoven om de Belgische -47% emissiereductiedoelstelling binnen bereik te brengen.

¹ Visienota aan de Vlaamse regering: bijkomende maatregelen klimaat. 5/11/2021. <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/61855614364ED900080008AD>:

² SERV. 'Met Fit for 55 naar een fit Vlaanderen. Krachttoeren om de CO₂-trends snel om te keren', 14 oktober 2021.

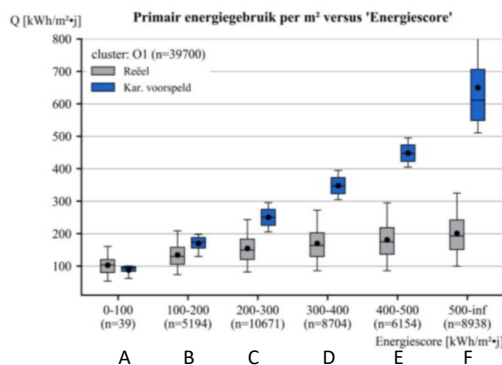
Sleeping beauty wacht nog op een kus: Dit (belofteloos maar nog slapend) kader voor enkele klimaatkleppers heeft wel nog nadere invulling, bijschaving en een upgrade om de potentie van het instrumentarium volop tot zijn recht te laten komen en CO₂-trends echt betekenisvol om te keren. De voorliggende instrumenten laten met de aangekondigde invulling ervan (renovatieverplichting van niveau E of F naar D voor aangekochte woningen) en de aanvulling met de uitfasering van gas bij nieuwbouw en de woonkwaliteitseisen (op te volgen EPC-eisen voor verhuurde woningen vanaf 2025³) volgens ruwe schattingen van het SERV-secretariaat (zie kader) immers slechts toe om tegen 2030 0,25 Mton CO₂-equivalenten per jaar⁴ te reduceren. Dat is 2,1%, 1,6% resp. 1,3% van de 12, 16 resp. 19 Mton te reduceren CO₂-emissies die overeenkomen met de -35% (oude doelstelling VEKP/NEKP 2021-2030), -40% (Vlaamse regering november 2021) resp. -47% doelstelling (voorliggende niet-ETS-doelstelling voor België). Het komt ook overeen met 5,1% van de te bereiken emissiereducties in de gebouwensector (4,9 Mton CO₂-equivalenten) bij een lineaire verdeling van -47% over alle gewesten en sectoren en een reductie van 2,0% van de huidige emissies van de gebouwensector (12,3 Mton CO₂-equivalenten).

³ Visienota aan de Vlaamse regering: bijkomende maatregelen klimaat. 5/11/2021. <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/61855614364ED900080008AD>:

“Naar analogie met de renovatieverplichting voor niet-residentiële gebouwen (vanaf 1 januari 2022) zullen we ook aan nieuwe eigenaars van energieverblindende woongebouwen (label E of hoger) vanaf 1 januari 2023 opleggen om binnen vijf jaar na notariële overdracht in volle eigendom hun woning te renoveren tot label D.”

“Voor appartementen en woningen in gesloten bebouwing stellen we in 2025 ook meteen een EPC-labelnorm in, nl. label **E**. **Appartementen en woningen in gesloten** bebouwing met een label F komen bijgevolg vanaf 2025 in aanmerking voor een ongeschikt verklaring. Voor woningen in **halfopen en open** bebouwing enten we ons in 2025 op label F. In 2030 en 2040 gaan we telkens een trap omhoog met de EPC-labelnorm. Voor appartementen en woningen in gesloten bebouwing evolueren we naar maximaal label D in 2030 en label C in 2040. Voor de woningen in open en halfopen bebouwing gaan we van maximaal label E in 2030 naar label D in 2040.”

⁴ 15% van woningen in Vlaanderen heeft E-label, 14% een F-label en 22% een G-label. https://www.energiesparen.be/sites/default/files/atoms/files/VEKA_Eindpresentatie.pdf

74.035 EPC voor verkoop, 36.961 EPC voor verhuur, ingediend in 2020. <https://apps.energiesparen.be/energiekaart/vlaanderen/EPC-ingediend>; <https://www.energiesparen.be/sites/default/files/atoms/files/studiedag%205%20jaar%20Renovatiepact%20-%20VEA.pdf>: F label: 37% bij woningen, 9% bij appartementen, E-label: 15% (Won), 7% (App.); D, 17% (won), 12% (app). Vloeroppervlakte 130 m²

Figuur 1: Ruwe inschatting SERV-secretariaat van het reductiepotentieel van maatregelen in woningen⁵

	Voorontwerp van decreet	Andere maatregelen in visienota	CO ₂ -reductiepotentieel
Uitfasering gas bij nieuwbouw	• duurdere aardgas aansluiting omdat maximale aansluitingskost van 250 € verdwijnt (maatregel 21)	• Verplichting hybride warmtepompen bij nieuwbouw vanaf 2023 (maatregel 22) • Geen aardgas aansluiting voor nieuwbouw vanaf 2026⁶	0,035 Mton CO ₂ -equivalenten (vermeden toename emissie, geen reductie! ⁷)
Verhoging renovatiegraad	• EPC-eisen D 5 jaar na transactie vanaf 2023: 0,12 Mton CO₂-eq. (maatregel 12) • EPC-labels bij woonkwaliteitseisen (maatregel 16) (0,03 Mton CO₂-eq. enkel opvolging opgemaakte EPC huur⁸ en 0,13 Mton CO₂-eq. bij opvolging/handhaving bij alle verhuur)		0,25 Mton CO ₂ -equivalenten

Kondig de kus aan: De SERV vraagt snel meer duidelijkheid en cijfergegevens over hoe de voorgestelde instrumenten samen met andere maatregelen in het maatregelenpakket (ook buiten de gebouwensector) de nodige kracht zullen ontwikkelen om tegen 2030 de beoogde doelen te realiseren. Snelle duidelijkheid, zekerheid én stabiliteit zijn cruciaal voor alle betrokkenen om zich hier tijdig naar te kunnen organiseren.

Met het oog op een krachtig gebruik van het vooropgezette instrumentarium vraagt de SERV alvast om de decretale basis rond de renovatieverplichting breder te formuleren, de handhaving ervan te verduidelijken, de prijsverhouding tussen verwarmen met een warmtepomp en verwarmen met fossiele ketels sneller verder gezond te maken en het sociale vangnet te versterken.

⁵ Te verfijnen door de Vlaamse regering op basis van de precieze invulling en preciezere data over het gebouwenpark.

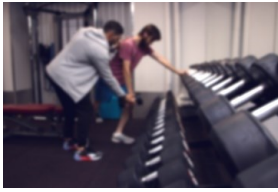
⁶ Maatregel 23 uit visienota

⁷ Potentieel becijferd in nota aan de Vlaamse regering: VR 2021 2910 DOC.1221/1TER.

Hierbij moet evenwel opgemerkt worden dat maatregelen bij nieuwbouw vermijden dat de broeikasgasemissies door nieuwbouw toenemen maar geen emissiereducties inhouden ten opzichte van het huidige emissieniveau tenzij het gaat over sloop en heropbouw, maar dat is slechts een beperkte fractie van het nieuwbouwbestand.

⁸ Reductiepotentiëlen van verstrengde EPC-normen bij woonkwaliteitseisen zijn laag omdat enkel opvolging bij huur mogelijk lijkt en huurwoningen voor 2/3 appartementen zijn die al gauw betere EPC's halen en waar reductiepotentiëlen beperkter zijn. Voor huurwoningen die geen appartementen zijn, zijn vereiste renovaties minder strikt hetgeen reductiepotentiëlen beperkt.

Formuleer decretale basis renovatieverplichting niet alleen volgens labels en gebouwtypes

De SERV is bijzonder verheugd dat art. 18⁹ een kader voor een renovatieverplichting en voor labeleisen voor gebouwen introduceert, maar vraagt om dat decretaal kader op twee punten ruimer te formuleren.

- **Niet (alleen) met EP-labels:** Ten eerste moet het decreet voorzien dat de Vlaamse Regering naast of in plaats van minimale energieprestatielabels ook andere voorwaarden voor de renovatie van woongebouwen kan vastleggen, zoals maatregelen of vereisten inzake het verlaten van fossiele verwarming, het voorzien van een warmtepomp (of een klimaatneutraal alternatief, bv. indien de ketel een bepaalde leeftijd overschrijdt), de voorziening van lage temperatuursverwarming, het warmtepomp- of warmtenet-ready-maken van het gebouw, de klimaatneutraliteit, de directe CO₂-emissies, energieverbruik of -behoefte of bepaalde andere maatregelen¹⁰.

⁹ “De Vlaamse Regering kan ook nadere regels vastleggen voor de labeling van gebouwen. De Vlaamse Regering kan daarbij ook bepalen dat gebouwen een minimaal energieprestatielabel moeten behalen. De Vlaamse Regering kan daarbij een onderscheid maken naar type van gebouw.”

¹⁰ Bv. voorwaarden inzake ‘het verlaten van fossiele verwarmingsbronnen’. SERV-advies, blz. 69 e.v. Er rijzen immers vragen over de mate waarin energieprestatielabels (alleen) gepast zijn om op de meest kostenefficiënte manier te evolueren naar (lokaal) emissievrije gebouwen.

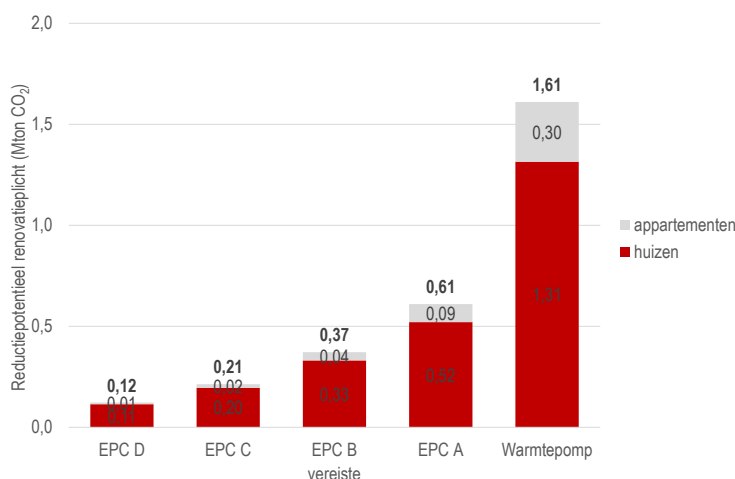
1. Energieprestatielabels zijn geen goede indicatie van de werkelijke energieverbruiken en (niet-ETS) CO₂-emissies die een gebouw veroorzaakt.
2. Bovendien riskeren graduele, herhaaldelijke verbeteringen van energieprestatielabels lock-ins te creëren die de aanpassingskosten voor de eigenaars vergroten en de druk op de bouwsector nodeloos vergroten doordat eenzelfde woning meermaals aangepakt moet worden.
3. Tot slot kunnen andere vereisten dan EPC-vereisten zorgen voor het kostenefficiënter bereiken van de klimaatdoelstellingen. Zo toonde het SERV-advies van 14 oktober 2021 aan dat warmtepompen (waar nodig in combinatie met het renoveren tot een ‘warmtepomp-ready’-niveau) zorgen voor grotere emissiereductiepotentiëlen en lagere kosten dan het renoveren naar EPC-label A. Verder kan bv. een warmtepompvereiste (of een vereiste omtrent een alternatieve klimaatneutrale verwarming) als een tastbaar, begrijpbaar en vanuit kostenefficiëntie verantwoordbaar einddoel het triggeren om te renoveren tot (minstens) dat warmtepompready-niveau. Ook onderstaande figuur toont aan dat een warmtepompvereiste het emissiereductiepotentieel van de renovatieverplichting sterk verhoogt.

- **Niet alleen differentiatie naar bouwtype:** Ten tweede moet de Vlaamse Regering ook de mogelijkheid krijgen om de renovatievereisten niet alleen te differentiëren naar type gebouw zoals art. 18 van het voorontwerp bepaalt, maar ook naar andere criteria, bv. naargelang de locatie van het gebouw (bv. met het perspectief op al dan niet aansluiting op een warmtenet), de leeftijd van het gebouw, het toekomstperspectief van het gebouw (bv. afbraak binnen afzienbare tijd, deelname aan een collectief renovatieproject, etc.), de andere sleutelmomenten voor deze gebouwen (aangezien het aansluiten van renovaties op sleutelmomenten de kosten van de klimaateisen sterk kan verminderen en deze momenten ook voor zeer grote emissiereductiepotentiëlen kunnen zorgen, bv. 3,8 Mton CO₂-equivalenten voor warmtepompen bij ketelvervangingen¹¹), de bewoner, ...

Verduidelijk de handhaving verder

Positief is dat het voorontwerp een boete bepaalt van 3000 euro (+2000 euro per wooneenheid) indien toch een aardgasketel wordt geplaatst als dat niet toegestaan was (art. 23 van voorontwerp).

Er moet daarnaast verduidelijkt worden hoe de renovatieverplichting bij transacties en de labeleisen voor bestaande gebouwen in de praktijk gehandhaafd zullen worden en welke sancties er bij niet-naleving zullen zijn. Dat is immers bepalend voor het reductiepotentieel van de regeling. Wordt enkel de opmaak van de EPC's opgevolgd of worden alle verhuurde panden (ook die geen

Ruwe berekening op basis van reële energieverbruiken voor de diverse EPC-niveaus uit https://www.energiesparen.be/sites/default/files/atoms/files/VEKA_Eindpresentatie.pdf, verondersteld 130 m² bij woning en 80 m² bij appartementen, CO₂: 0,202 kg/kWh (gas). Niet ETS-emissies. Voor renovatieplicht na transactie vanaf 2023 met 5 jaar tijd, waarbij verondersteld werd dat in de jaren na de transactie telkens een vijfde van de panden wordt aangepakt. <https://www.energiesparen.be/sites/default/files/atoms/files/Eindrapport%20VEKA%20Finale%20Versie%20Gecomprimeerd.pdf>

Ruimere bedenkingen over het gebruik van EPC's zijn opgenomen in het advies van de SERV. 'Met Fit for 55 naar een fit Vlaanderen. Krachttoeren om de CO₂-trends snel om te keren', blz. 26 e.v. Zie ook figuur 4 en 18. Ook de renovatieverplichting die eerder in het ontwerpklimateplan werd aangekondigd vertrok niet van labels maar van een aantal uit te voeren maatregelen en vereisten voor deze maatregelen. https://omgeving.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/VoorontwerpVlaamsKlimaatbeleidsplan2021-2030_VR20180720.pdf.

¹¹ SERV-advies, [Met Fit for 55 naar een fit Vlaanderen](#).

nieuw EPC behoeven) opgevolgd? In dat laatste geval kan het reductiepotentieel tot 4 keer groter zijn (0,03 Mton versus 0,13 Mton CO₂-equivalenten).

Verder moet de introductie van de renovatieverplichtingen (en de handhaving ervan) hand in hand gaan met de nodige ondersteuning voor doelgroepen om renovaties in de praktijk te brengen (cf. infra).

Maak prijsverhouding sneller verder gezond om betaalbaarheid te garanderen

De SERV waardeert dat de Vlaamse regering volgens de visienota¹² fossiele brandstoffen in gebouwen wil uitfaseren en daarvoor op termijn wil overgaan op een verbod op aardgas bij nieuwbouw. Wel vraagt de SERV om na te gaan of de gezondere prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen sneller bewerkstelligd kan worden zodat een verbod op aardgasaansluitingen bij nieuwbouw sneller dan 2026 ingevoerd

kan worden.

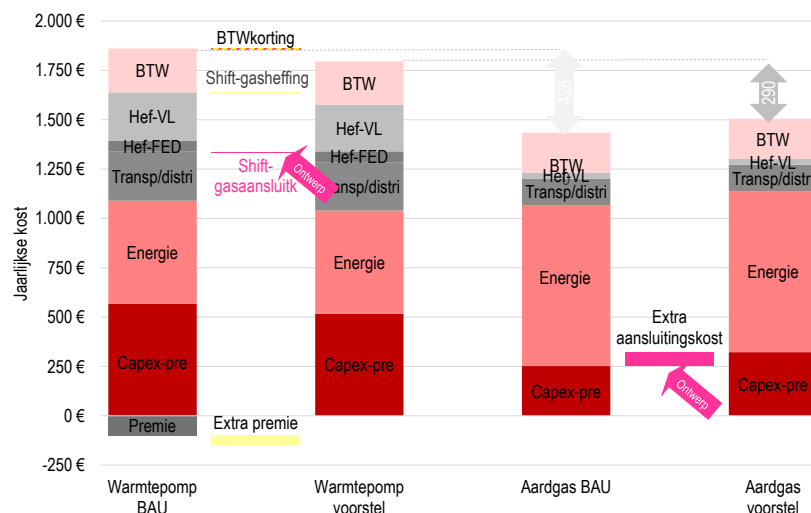
Het voorstel in het voorontwerp om de kosten voor **aardgasaansluitingen** niet langer te plafonneren helpt alvast om de prijsverhouding tussen verwarmen met een warmtepomp en een aardgasketel bij **nieuwbouw** gezonder te maken. De voorliggende voorstellen zorgen voor hogere aansluitingskosten¹³ voor wie bij nieuwbouw een aardgasaansluiting moet krijgen (Figuur 2). Tegelijk zorgt de vermindering van aansluitingskosten voor aardgas ofwel voor een lagere factuur voor andere aardgasklanten (-17€) ofwel voor de aangekondigde verlichting van de elektriciteitsfactuur (zie roze pijl), al is het onduidelijk hoe dat laatste precies kan¹⁴. Bij de huidige aardgasprijzen begint voor nieuwbouw de prijsverhouding daarmee een stuk gezonder te worden (nog 290 €/jaar in het nadeel van warmtepompen¹⁵). In dat licht lijkt een snellere introductie van verbod op fossiele brandstoffen bij nieuwbouw (vóór 2026) verdedigbaar, ook in het licht van de verwachte gunstige impact van de introductie van het capaciteitstarief voor warmtepompen, al moet de prijsverhouding verder bewaakt worden in functie van de evolutie van de aardgasprijzen en de gevraagde initiatieven voor het gezond maken van de prijsverhouding tussen verwarmen op elektriciteit versus verwarmen op fossiele brandstoffen.

¹² Maatregel 41 in <https://beslissingenvlaamse-regering.vlaanderen.be/document-view/61855614364ED900080008AD>. Maatregel 23 voorziet verbod op aardgasaansluitingen bij nieuwbouw vanaf 2026.

¹³ van 250 € naar gem. 1300 €: +1050

¹⁴ De hogere kosten voor een aardgasaansluiting (in voorliggend decreet) zorgt voor een shift van kosten van bestaande naar nieuwe aardgasklanten, maar niet van gas naar elektriciteit, tenzij budget hiervoor overgeheveld wordt naar de elektriciteitsfactuur. De vraag rijst of dat wel kan (kruissubsidiëring), of de VREG dat zal toestaan, en zo ja hoe. Overigens gaat het hier om vermeden kosten, geen vrijgekomen budgetten. Nota VR: 'Het budget van ongeveer 34 miljoen euro per jaar, dat vrijkomt, in de Fluvius tarieven door het afschaffen van de geplafonneerde aansluitkosten wordt gebruikt voor een taks shift van elektriciteit naar aardgas.'

¹⁵ Enkel voor niet-hybride warmtepompen waarvoor geen aardgasaansluiting nodig is.

Figuur 2: Kosten voor nieuwbouw voor verwarming op warmtepomp versus aardgas¹⁶

Voor **renovaties** zijn bijkomende ingrepen verder dringend nodig om te vermijden dat wie bij renovatie voor een warmtepomp kiest, substantieel nadeel ondervindt ten opzichte van wie voor een fossiele verwarming kiest. Als de vermeden aansluitingskosten gebruikt kunnen worden om de elektriciteitsfactuur te verlichten (cf. supra; roze pijl) en zelfs bij de huidige hoge aardgasprijzen en zelfs samen genomen met de diverse aangekondigde andere initiatieven van de Vlaamse regering (bv. verhoogde premie voor warmtepompen en aardgasheffing¹⁷; gele pijlen), volstaan deze vooralsnog niet om de prijsverhouding effectief gezond te maken (blijft 468€/jaar in het nadeel van warmtepompen). Hoewel een apart tarief voor warmtepompen één van de pistes is om de prijsverhouding gezond te maken, moet opgemerkt worden dat de vraag van de Vlaamse regering in de visienota aan de VREG naar een apart distributienettarief voor warmtepompen¹⁸ buiten de bevoegdheid van de Vlaamse regering valt, waardoor het onzeker is of dit gerealiseerd zal worden. Om tijdig de nodige emissiereducties te kunnen realiseren, moet de prijsverhouding zo snel mogelijk én met de nodige zekerheid gezond gemaakt worden om een haalbare en betaalbare transitie naar warmtepompen te kunnen maken, zeker ook in het licht van eventuele dalingen van de op dit moment hoge aardgasprijzen. De Vlaamse regering zette recent een stap

¹⁶ Ruwe inschatting op basis van beschikbare data voor standaard situatie. Verondersteld energiegebruik: ½ van gemiddelde woning (3600 kWh elektriciteit). Boordtabel CREG. Aansluitingskosten voor aardgas op basis van huidige gemiddelde. Project per project kunnen kosten afwijken.

Enkel een vergelijking voor niet-hybride warmtepompen.

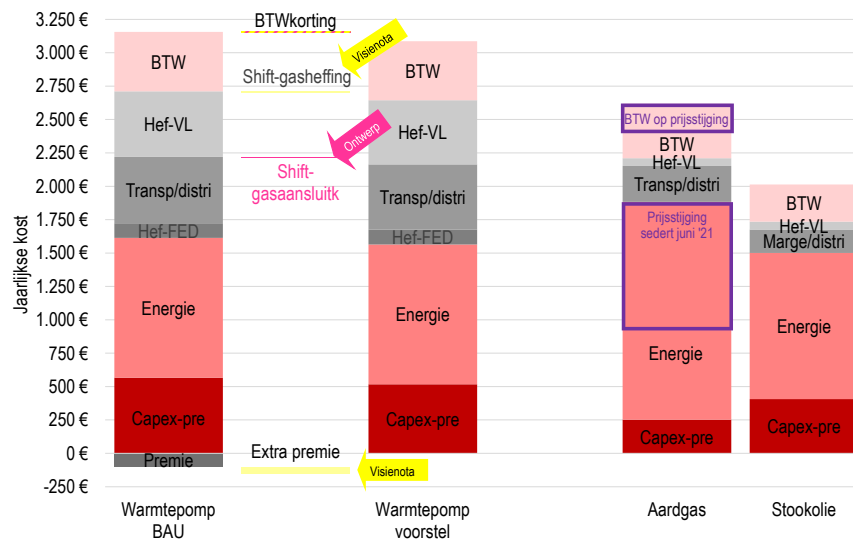
¹⁷ Maatregel 26 uit de visienota: 'Invoering van een gedifferentieerde aardgasheffing bij onderneming en niet-residentiële afnemers aangesloten op lage-en middendruk naar analogie met de huidige energieheffing op alle afnamepunten van elektriciteit. Deze inkomsten zullen worden gebruikt voor een taks shift van elektriciteit naar aardgas en tevens aangewend worden om investeringen in energiebesparing bij ondernemingen te stimuleren.'

¹⁸ 'Maatregel 25 uit de visienota: Aangepast distributienettarief specifiek voor warmtepompen. Om de business case van warmtepompen tegenover ketels op fossiele brandstoffen te verbeteren, zal aan de VREG gevraagd worden om, zoals momenteel al in enkele EU lidstaten het geval is, een voordeliger distributienettarief voor warmtepompen in te voeren (bv. via een afzonderlijke teller), dat rekening houdt met de positieve rol die warmtepompen kunnen bieden qua flexibiliteit aan het distributienet.'

<https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/61855614364ED900080008AD>

in de goede richting met haar beslissing om een deel van de ODV-kosten uit de elektriciteitsfactuur te halen.

Figuur 3: Jaarlijkse kosten van verwarming op warmtepomp, aardgas en stookolie¹⁹

Werk aan de mat

Bij de introductie van de renovatieverplichting en het gezond maken van de prijsverhouding tussen verwarmen met een warmtepomp en verwarmen met fossiele brandstoffen moet er ook oog zijn voor de impact op kwetsbare groepen. Concreet herhaalt de SERV het pleidooi voor een sociaal vangnet:

- Bewaak de impact op de koop- en verhuurmarkt en voorzie extra sociale woningen: Bijkomende verplichtingen voor kopers (en verhuurders: maatregel 16 uit visienota) kunnen de vraag naar huurwoningen doen toenemen, het aanbod aan verhuurde woningen doen krimpen, de schaarste op de verhuurmarkt (van modale woningen) verergeren, en/of de huurprijzen doen stijgen. Bijkomende sociale woningen worden daarmee nog belangrijker om de druk op de private huurmarkt te verlichten.
- Overweeg verdere differentiatie van warmtepomppremies: Om voldoende effectief te zijn en prefinancieringsproblemen bij kwetsbare eigenaars te overbruggen, kunnen naast inspanningen om de prijsverhouding recht te trekken, ook hogere investeringspremies voor warmtepompen voor kwetsbare groepen aangewezen zijn. Het is voorlopig onduidelijk in welke mate de aangekondigde hogere REG-premie voor warmtepompen (1500 naar 2250 € voor een lucht-lucht-warmtepomp bv.) ook zorgt voor een extra verhoging van premies voor warmtepompen voor kwetsbare groepen (maatregel 24 uit de visienota). De voorziene

¹⁹ Ruwe inschatting door het SERV-secretariaat. Concreet na te cijferen op basis van precieze inschattingen van de plannen in de visienota. Op basis van de prijzen CREG-boordtabel.

(renteloze) energieleningen in de visienota²⁰ bieden voor doelgroepen met prefinancieringsproblemen alvast geen afdoende oplossing.

- Zorg voor ontzorging en begeleiding: Naast financiële barrières zijn er ook andere barrières voor doelgroepen om renovatieprojecten uit te voeren. Daarom moet er ook volop ingezet worden op ontzorging en begeleiding en moet er bekeken worden hoe dit best georganiseerd kan worden.

Tot slot vraagt de SERV om **impact van de voorstellen** op de klimaat- en energiedoelen, de woningmarkt, de warmtepompmarkt, de bouwsector, de arbeidsmarkt, de kwetsbare groepen, ... snel, duidelijk en transparant in kaart te brengen en deze impact ook nadien verder op te volgen en waar nodig te remediëren in het licht van de klimaat- en de sociaal-economische doelstellingen.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Ann Vermorgen
voorzitter

²⁰ <https://beslissingenvlaamse-regering.vlaanderen.be/document-view/61855614364ED900080008AD>: uitbreiding en versterking renteloos renovatiekrediet & energielening+ en de uitbreiding bestaande 0%-energielening

ADVIES VAN DE MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Briefadvies

Wijziging Energiedecreet i.f.v. fit-for-55

Briefadvies van 2 december 2021 over het ontwerp tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 in functie van het fit-for-55 pakket

Datum van goedkeuring	2/12/2021
-----------------------	-----------

Volgnummer	2021 029
------------	------------

Coördinator + e-mailadres	Stefanie Corens, stefanie.corens@minaraad.be
---------------------------	---

Minaraad

Herman Teirlinckgebouw
Havenlaan 88 bus 15
1000 Brussel
T 02 558 01 30
E info@minaraad.be
www.minaraad.be

Mevrouw Zuhal Demir,
Vlaams minister van Justitie en
Handhaving, Omgeving, Energie en
Toerisme
Koning Albert II-laan 7
1210 Brussel

Uw bericht van

29 oktober 2021

Uw kenmerk

ZD/SL

Datum

2 december 2021

Ons kenmerk

01/K2/2021/0393

Contact

Stefanie.corens@minaraad.be

Telefoon

02/558.0130

Mevrouw de minister,

Op 29 oktober 2021 ontving de Minaraad uw adviesvraag inzake het ontwerp tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, in functie van het *fit-for-55* pakket, met adviestermijn van een maand. Met dit briefadvies formuleert de Raad zijn aanbevelingen.

Steun voor doelstelling wijziging Energiedecreet als (eerste) stap inzake het versnellen van de Vlaamse energietransitie van het gebouwenpark ten voordele van de globale strijd tegen de klimaatverandering

Als reactie op het door de Europese Commissie voorgestelde klimaatpakket “Fit for 55”¹ (14 juli 2021), werden in Vlaanderen zowel Minaraad², maar ook MORA, SERV en SALV, meteen om advies gevraagd (22 juli 2021): over “*potentiële bijkomende maatregelen die op een kostenefficiënte wijze bijkomende broeikasgasreducties kunnen opleveren*”. De gevraagde adviezen werden in de loop van september overgemaakt. Als eerste stap vanuit de Vlaamse Regering werd een wijziging van het Energiedecreet voorgesteld met enkele concrete maatregelen. De Minaraad apprecieert deze manier van werken alsook de strakke timing die hierbij gehanteerd werd. De hieronder toegevoegde suggesties, vragen en aanbevelingen hebben als doel die (eerste) stap richting energietransitie van het Vlaamse gebouwenpark verder te versterken.

Zorg voor voldoende hoge ambitie en opvolging inzake verplichte renovaties richting 2050

Een van de voorgestelde maatregelen uit het ontwerpdecreet is de uitbreiding van verplichte renovatie – bij natuurlijke veranderingsmomenten – van niet-residentiële gebouwen³ naar ook woongebouwen (wijzigingen in Energiedecreet, artikel 11.2/2.1.).

¹ Dit pakket is erop gericht om de netto-uitstoot van broeikasgassen in de EU tegen 2030 met 55% te verminderen ten opzichte van 1990.

² Minaraad (2021|024), *Bijkomende maatregelen klimaatbeleid n.a.v. “Fit for 55”*.

<https://www.minaraad.be/themas/klimaat/bijkomende-maatregelen-n-a-v-fit-for-55-open-adviesvraag>.

³ Er werd reeds een renovatieverplichting ingevoerd voor niet-residentiële gebouwen die geldt vanaf 1 januari 2022. Kleine niet-residentiële gebouwen moeten binnen vijf jaar na notariële overdracht in volle eigendom het gebouw

Deze maatregel werd ook bepleit door de Minaraad. Tevens vroeg de Raad om hierbij de prioriteit te laten gaan naar de slechtst presterende woningen. Ook dit werd opgenomen in het ontwerp tot wijziging van het Energiedecreet. De Raad beseft dat het een moeilijke evenwichtsoefening zal zijn om bij de uitwerking hiervan (via besluit) enerzijds voldoende ambitieus te zijn om de langetermijndoelstelling van 2050 te halen⁴ en anderzijds ook de betaalbaarheid voor iedereen te garanderen.

Bij de memorie van toelichting van de ontwerpwijzigingen van het Energiedecreet wordt evenwel voorgesteld “om het toepassingsgebied van de energielening+ en het renteloos renovatiekrediet vanaf 1 januari 2023 uit te breiden: niet-energiezuinige woningen die tot label D renoveren kunnen een energielening+ krijgen van 20.000 euro; niet-energiezuinige appartementen kunnen een lening van 20.000 euro krijgen als ze renoveren tot label C en 10.000 als ze renoveren tot label D. Voor de rentesubsidie zullen gelijkaardige voorwaarden gelden.” Dit zou, eveneens vermeld in de memorie van toelichting, verankerd worden via een aanpassing van het Energiebesluit. Daarnaast werd het principe van verplichte renovatie vanaf label E tot label D herhaald in het Vlaamse Klimaatakkoord⁵.

De Minaraad vreest evenwel dat personen of gezinnen met deze regeling de foute perceptie krijgen dat renovatie naar niveau D op lange termijn voldoende is, terwijl het vastgelegde einddoel voor 2050 label A is. De Minaraad merkt evenwel op, en apprecieert, dat de regering ook maatregelen heeft genomen om gezinnen aan te zetten tot een renovatie die verder gaat dan de norm. De bedoeling moet zijn om dit verplicht renovatiemoment aan te grijpen en zich niet enkel houden aan wat louter verplicht is. Een oppervlakkige renovatie tot label D vandaag kan later financieel of technisch een verdere renovatie tot label A belemmeren.

Daarom beveelt de Minaraad aan om telkens een nieuw EPC te laten opstellen bij natuurlijke verandermomenten en om er voor te zorgen dat de deskundigen daarbij verplicht worden een renovatieplan richting 2050 op te stellen. Zo een renovatieplan dient daarbij uitgebreid te worden met technische opties voor zowel gefaseerde als totaalingrepen alsook met de inschatting van prijzen en subsidies. Deze informatie uit het EPC zou idealiter gekoppeld moeten worden met de woningpas. De Raad hoopt dat alzo burgers (nog) meer inzicht krijgen in de hen beschikbare renovatie-opties. Tot slot vraagt de Raad om de voorgestelde maatregel van renovatieverplichting tot niveau D na enkele jaren te evalueren en bij te stellen indien afgeweken wordt van het pad richting 2050.

gerenoveerd worden tot label C en moeten 4 energiebesparende maatregelen laten uitvoeren. Voor grote niet-residentiële gebouwen moeten enkel 4 energiebesparende maatregelen uitgevoerd worden. Vanaf 2023 moeten grote niet-residentiële gebouwen ook een minimaal aandeel hernieuwbare energie (5%) voorzien. VLAAMSE REGERING (2010), Energiebesluit Art. 9.3.1.

⁴ In mei 2020 keurde de Vlaamse Regering de Vlaamse Renovatiestrategie gebouwen 2050 goed als onderdeel van het NEKP 2030 met volgende streefdoelen 2050. Voor woongebouwen wordt het gemiddelde EPC-kengetal verlaagd met 75% tot EPC-label A (EPC-kengetal). VLAREG (2020), Langetermijnstrategie voor de renovatie van Vlaamse gebouwen., p. 11, 89

⁵ “Naar analogie met de renovatieverplichting voor niet-residentiële gebouwen (vanaf 1 januari 2022) zullen we ook aan nieuwe eigenaars van energieverblindende woongebouwen (label E of hoger) vanaf 1 januari 2023 opleggen om binnen vijf jaar na notariële overdracht in volle eigendom hun woning te renoveren tot label D.” VLAAMSE REGERING (2021), Visienota: Bijkomende maatregelen Klimaat., p. 7

Appreciatie wegvallen solidariseren aardgas aansluitingen bij nieuwbouw, maar tevens doortrekken naar bestaande woningen

De Minaraad beschouwt het wegvallen van de solidariseren voor aardgas aansluitingen bij nieuwbouw (wijziging in het Energiedecreet, art. 4.1.13) als een correcte maatregel in functie van de klimaattransitie. De Raad vraagt zich echter af of de solidariseren van gasaansluitingen ook kan wegvallen voor bestaande woningen. Een noodzakelijke voorwaarde die de Raad hieraan verbindt, is het werken met een rollend fonds (dat investeringen prefinanciert en dat pas na verkoop terugbetaald dient te worden) en dit specifiek voor gezinnen die het financieel moeilijk hebben.

De Minaraad merkt ook op dat er tot op heden amper individuele woningen zijn aangesloten op een warmtenet⁶. Dit is merkwaardig aangezien in bepaalde gebieden er voldoende netwerkinfrastructuur en (rest)warmte aanwezig is. De Provincie West-Vlaanderen en de stad Oostende hebben daarom een proefproject opgezet om bestaande woningen aan te sluiten op hun warmtenet⁷. Het opzet is te achterhalen welke technische, financiële en mogelijk andere hindernissen er zijn die tot op heden verhinderen dat individuele woningen aangesloten worden op een bestaand warmtenet. De Minaraad vindt dit een zinvol proefproject en vraagt de Vlaamse Regering het mogelijk te maken dat meerdere van die proefprojecten overheen Vlaanderen opgezet kunnen worden.

Zet in op een taks *shift* ten voordele van hernieuwbare energie

De oorzaak van de hoge prijs voor elektriciteit ligt in Vlaanderen grotendeels bij eenzijdige heffingen, toeslagen en openbaredienstverplichtingen op elektriciteit⁸ waardoor (hernieuwbare) stroom duurder is dan fossiele brandstoffen⁹. Dit zorgt er vervolgens voor dat warmtepompen niet kunnen concurreren met fossiele alternatieven. Algemeen zijn de mogelijkheden in dit verband: herverdelen van deze lasten over alle energiedragers, verschuiven van deze lasten naar de algemene middelen of delgen van deze lasten door het invoeren van een (klimaat)taks

In het Klimaatplan wordt gesproken van de “*invoering van een gedifferentieerde aardgasheffing bij ondernemingen en niet-residentiële afnemers aangesloten op lage- en middendruk naar analogie met de huidige energieheffing op alle afnamepunten van elektriciteit*.”¹⁰ De inkomsten daarvan zouden benut worden “*voor een taks shift van elektriciteit naar aardgas en tevens aangewend worden om investeringen in energiebesparing bij ondernemingen te stimuleren*”.

De Minaraad is van mening dat deze voorgenomen Vlaamse aardgasheffing de aanleiding kan zijn om het debat over een gehele taks *shift* op Vlaams niveau aan te gaan. Temeer omdat het grootste deel van de toeslagen op elektriciteit in Vlaanderen, namelijk 84%¹¹, afkomstig zijn vanuit

⁶ ODE (2018) Warmtenetten: sleutelrol voor duurzame warmte. VVSG Inspiratiedag, 8 feb. 2018 slide 12.

⁷ Warmtenet Oostende (2021), Wij zoeken particuliere woningen om aan te sluiten op het Warmtenet Oostende.

⁸ PWC (2021), *A European comparison of electricity and natural gas prices for residential, small professional and large industrial consumers*, p. 40.

⁹ VREG (2021), *Evolutie energieprijzen en distributienettarieven*.

¹⁰ VLAAMSE REGERING (2021), Visienota: Bijkomende maatregelen Klimaat., p. 10.

¹¹ Uit de doorrekening van het VREG-*dashboard* met informatie over de opbouw en de evolutie van de elektriciteitsprijs (update 17 november) blijkt, voor een gemiddeld gezin (1600 kWh overdag - 1900 kWh 's nachts) en dit in de periode oktober 2021, dat 15,6 procent van de heffingen afkomstig zijn vanuit het federale beleidsniveau terwijl 84,4% afkomstig

het Vlaamse beleidsniveau. Naast bovenstaande oefening, vraagt de Minaraad de Vlaamse regering om samen met het federale bevoegdheidsniveau te onderzoeken hoe een taks *shift* geoptimaliseerd kan worden tussen beide bevoegdheidsniveaus.

Zet meer in op verankering en beleidsacties inzake lokaal opgewekte groene warmte

De Minaraad mist (bij deze decretale ingreep) aandacht voor lokale opgewekte groene warmte. In de beleidsnota Energie staat dat de Vlaamse Regering het als wenselijk beschouwt dat de lokale besturen concrete warmteplannen zouden (laten) opstellen voor hun grondgebied. Een dergelijke plan dient een warmtevisie, een warmtezoneringsplan en de nodige maatregelen te bevatten om alzo de energietransitie te kunnen realiseren. De Vlaamse Regering is ertoe bereid om vanaf 2021 de lokale besturen te helpen *“bij de opmaak van lokale warmteplannen als onderdeel van de ruimtelijke energiestrategie die elke gemeente zal uitwerken”*. Het Netwerk Klimaat zal daarbij weliswaar ondersteuning bieden bij de opmaak van lokale warmteplannen, maar het is tot op heden onduidelijk tot welke beleidsacties en met welke verankering (per decreet, andere wetgeving of (bindend) akkoord) de Vlaamse Regering uitvoering zal geven aan zulke plannen. De Raad hoop dat hier snel duidelijkheid over komt en is bereid om hier aan mee te werken.

Aansluitende bij bovenstaande heeft de Vlaamse Regering, via de Beleidsnota Energie 2019-2024, beloofd dat er een nieuw Warmteplan 2025 zou opgemaakt worden in de loop van 2020¹². Tot op heden is er nog geen (ontwerp) document ter beschikking. De Minaraad is echter benieuwd naar het in opmaak zijnde Warmteplan 2025 en zou het graag – vooraf aan de publicatie – betrokken willen worden bij de opmaak hiervan.

Aanpassingen gemeentewegen beperken tot de wegen die tot het openbaar domein behoren

Een aantal kleine ontwerpwijzigingen (aan artikel 1.1.3., 4.1.27-28, 4.5.1. en 4.7.1. en 4/1.1.13-14 van het Energiedecreet) hebben betrekking op gemeentewegen en moeten er in essentie voor zorgen dat deze – voor wat betreft de aanleg en het onderhoud van leidingen, lijnen en warmte- of koudenetten – onder dezelfde regeling zouden vallen als de vergelijkbare installaties die zich op of onder het openbaar domein bevinden. Daartoe wordt om te beginnen de definitie van *“gemeentewegen”* overgenomen uit het Decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen, met name *“een openbare weg die onder het rechtstreekse en onmiddellijke beheer van de gemeente valt, ongeacht de eigenaar van de grond”*.

In het Decreet Gemeentewegen wordt het volgende voorzien om gemeentewegen aan te leggen of te wijzigen: (*) een gemeenteweg kan slechts worden aangelegd of gewijzigd op grond van een voorafgaande goedkeuring van de gemeenteraad (art. 8); (*) hierbij moet de gemeenteraad rekening houden met bepaalde doelstellingen en principes, en, indien het er is, met een

is vanuit het Vlaams beleidsniveau. (1) Vlaams: energiekost ODV + distributie ODV en toeslagen: 82,89 + 137,68 = 220,57 € (18,1% van totale factuur); (2) federaal: transmissie toeslagen: 45,08 € (3,7% van totale factuur); (3) Heffingen: 24,19 € (2,0% van totale factuur). Op basis daarvan: federaal / Vlaams: 23,9% / 76,1% van de heffingen, toeslagen en openbardienstverplichtingen. Indien de 'onzekere' heffingen ook Vlaams zouden zijn: federaal / Vlaams: 15,6% / 84,4%. VREG (2021), Dashboard prijzen elektriciteit (update van 17/11/21): *“Hoewel dit op de figuur niet te zien is, is het interessant op te merken dat in België de verhouding federale-regionale kosten vergelijkbaar is voor de component “alle overige kosten” en de netwerkkosten (transmissie-distributiekosten), namelijk 80-20.”*, PWC (2021), *A European comparison of electricity and natural gas prices for residential, small professional and large industrial consumers*, p. 40.
¹² *“Ik zal in 2020 een nieuw Warmteplan 2025 uitwerken met doorkijk naar 2030 dat uitvoering geeft aan de ambitie om de productie van groene warmte te verhogen.”* VLAAMSE REGERING (2019), *Beleidsnota Energie 2019-2024*, p. 47.

gemeentelijk afwegingskader (art. 10); (*) het doel van het decreet is “*om de structuur, de samenhang en de toegankelijkheid van de gemeentewegen te vrijwaren [...], in het bijzonder [voor] de huidige en toekomstige behoeften aan zachte mobiliteit*” (art. 3); (*) bij de principes van het decreet is opgenomen dat wijzigingen aan gemeentewegen moeten gebeuren “*ten dienste van het algemeen belang*” en steeds “*een uitzonderingsmaatregel*” zijn (art. 4); (*) het afwegingskader moet specifiek betrekking hebben op “*wijzigingen aan het netwerk van gemeentewegen*”.

Als eerste wijst de Minaraad erop dat de centrale doelstelling van het Decreet Gemeentewegen dus de zachte mobiliteit betreft. Met voorliggende ontwerpwijziging van het Energiedecreet ontstaat er evenwel een risico op een verkeerde toepassing van dit Decreet Gemeentewegen. De openbare macht zou er immers toe kunnen overgaan om lukraak, i.e. los van enige ernstige mobiliteitsbehoefte, stroken met zogenaamde gemeentewegen aan te leggen of te wijzigen om dan over te kunnen gaan tot het aanleggen van de gewenste nutsleidingen. Een dergelijke toepassing van het Decreet Gemeentewegen zou neerkomen op oneigenlijk gebruik van de openbare macht, en vernietigbaar moeten zijn.

Als tweede wijst de Raad er op dat bestaande gemeentewegen dikwijls ook het privaat domein doorsnijden. Bij de aanleg of het ontstaan van dergelijke gemeenteweg was het voor de betrokken eigenaars niet bekend dat daar ooit een nutsleiding door getrokken zou worden – en dat was evenmin de bedoeling van de zachte weggebruikers die tot het ontstaan van die gemeentewegen aanleiding hebben gegeven. Om die reden stelt de Raad voor om de toepassing van de gewijzigde bepalingen in de ontwerp van het Energiedecreet te beperken tot de gemeentewegen die duidelijk en ondubbelzinnig een openbaar karakter hebben. Indien het niet mogelijk is om dit te garanderen bij de uitvoering van het aldus gewijzigde decreet, vraagt de Minaraad om gemeentewegen die behoren tot het privaat domein expliciet uit te sluiten in de nu voorgestelde bepalingen.

Betrokkenheid Minaraad bij uitwerking van de visienota “*Bijkomende maatregelen Klimaat*”

De Minaraad heeft met veel aandacht de visienota inzake bijkomende maatregelen Klimaat doorgenomen (opgesteld en goedgekeurd na voorliggende ontwerpwijziging Energiedecreet). Wij kijken alvast uit naar de decretale en andere uitwerking hiervan en vragen hierbij betrokken te mogen worden.

Met vriendelijke groeten,

Jan-Baptist Verheeke
(Signature)

2021.12.02 16:44:42 +01'00'

i.o. voor Piet Vanden Abeele,
Voorzitter 2021

VOORONTWERP VAN DECREET
van 17 december 2021

Ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009

Op voorstel van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het Energiedecreet van 8 mei 2009

Art. 2. In artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, het laatst gewijzigd bij het decreet van XXXXX, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een punt 56°/1/0/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“56°/1/0/1 gemeenteweg: een openbare weg die onder het rechtstreekse en onmiddellijke beheer van de gemeente valt, ongeacht de eigenaar van de grond;”.

2° er wordt een punt 68°/0 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“68°/0 hybride warmtepomp: elektrische warmtepomp met water als afgiftemedium die minstens gebruikt wordt voor ruimteverwarming, waarbij in hetzelfde gebouw een gascondensatieketel is ondergebracht die wordt aangestuurd met een gemeenschappelijke regeling die de opwekker of opwekkers met het beste rendement selecteert;”

3° er wordt een punt 68°/1/0 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“68°/1/0 industrieel gebouw: gebouw dat bestemd is voor de productie, de bewerking, de opslag of manipulatie van goederen;”;

4° er wordt een punt 92°/1/0/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“92°/1/0/1 niet-residentieel gebouw: een gebouw met een niet-residentiële hoofdbestemming met uitzondering van:

- a) alleenstaande gebouwen met een totale bruikbare vloeroppervlakte van minder dan 50 m²;
- b) tijdelijke gebouwen die in principe niet langer dan twee jaar worden gebruikt;
- c) gebouwen die worden gebruikt voor erediensten en religieuze activiteiten;
- d) industriële gebouwen;
- e) werkplaatsen;
- f) opslagplaatsen voor niet-industrieel gebruik;
- g) gebouwen van een landbouwgebouw die niet voor bewoning bestemd zijn;”.

Art. 3. Aan artikel 3.1.3, 4° van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 30 oktober 2020 en 2 april 2021, wordt een punt o) toegevoegd, dat luidt als volgt:

“o) jaarlijks rapporteren over de financiële gezondheid van de Vlaamse energiemarkt en van de op die markt actieve leveranciers;”.

Art. 4. In artikel 4.1.13 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan paragraaf 1 wordt een punt 5° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“5° de wooneenheid of het gebouw betreft geen nieuwbouw.”;

2° in paragraaf 2, 1°, wordt het woord “aansluitbare” telkens vervangen door het woord “niet-aansluitbare”;

3° aan paragraaf 2 wordt een punt 5° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“5° de wooneenheid of het gebouw betreft geen nieuwbouw.”.

Art. 5. Aan artikel 4.1.16/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 30 oktober 2020, waarvan de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, wordt een paragraaf 2 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§2. In afwijking van paragraaf 1 voorzien de aardgasdistributienetbeheerders vanaf 1 januari 2026 niet meer in een aansluiting op het aardgasdistributienet voor residentiële gebouwen en niet-residentiële gebouwen waarvoor vanaf die voormelde datum een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aangaande nieuwbouw wordt aangevraagd.”.

Art. 6. In artikel 4.1.23 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een paragraaf 3/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

§3/1. De Vlaamse Regering kan bepalen in welke gevallen het voor de netbeheerder van algemeen nut is om installaties die deel uitmaken van het elektriciteits- of aardgasdistributienet in of op private onroerende goederen te plaatsen, en onder welke voorwaarden dat moet gebeuren.

De netbeheerder heeft in het geval, vermeld in het eerste lid, de volgende rechten:

- 1° het recht om de installaties, vermeld in het eerste lid, in of op de onroerende goederen, vermeld in het eerste lid, te plaatsen,
- 2° het recht om te zorgen voor het toezicht op de installaties, vermeld in het eerste lid;
- 3° het recht om de noodzakelijke onderhouds- en herstellingswerken uit te voeren.”;

2° in paragraaf 4 wordt tussen het woord “aangelegde” en het woord “kabels” de zinsnede “installaties,” ingevoegd;

3° in paragraaf 5, tweede lid, wordt de zinsnede "paragraaf 1 tot en met 3" vervangen door de zinsnede "paragraaf 1 tot en met 3/1".

Art. 7. Aan artikel 4.1.24, §1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012, wordt de zinsnede ", en §3/1" toegevoegd.

Art. 8. In artikel 4.1.25, eerste lid van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012, wordt de zinsnede "De uitoefening door de netbeheerder van het recht, vermeld in artikel 4.1.23, kan" vervangen door de zinsnede "Met uitzondering van de uitoefening van de rechten, vermeld in artikel 4.1.23, §3/1, kan de uitoefening door de netbeheerder van de rechten, vermeld in artikel 4.1.23,".

Art. 9. In titel IV, hoofdstuk I, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van xxx, worden in het opschrift van afdeling XI tussen de woorden "het openbaar domein" en de woorden "door de netbeheerder" de woorden "of de gemeentewegen" ingevoegd.

Art. 10. In artikel 4.1.27 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012 en gewijzigd bij het decreet van 25 april 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid worden tussen de woorden "het recht het openbaar domein" en de woorden "te gebruiken" de woorden "en de gemeentewegen" ingevoegd;

2° in paragraaf 1, eerste lid wordt tussen de woorden "onder het openbaar domein" en de woorden "en de bijbehorende uitrustingen" de zinsnede ", de gemeentewegen," ingevoegd;

3° in paragraaf 1, tweede lid worden de woorden "dat beheerd wordt" vervangen door de woorden "en de gemeentewegen die beheerd worden";

4° in paragraaf 2, tweede lid worden tussen de woorden "elke domeinbeheerder" en de woorden "op het openbaar domein" de woorden "van de gemeentewegen of elke domeinbeheerder" ingevoegd.

Art. 11. In artikel 4.1.28, eerste lid van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012, worden tussen de woorden "het openbaar domein" en de woorden "weg te nemen" de woorden "of de gemeentewegen" ingevoegd.

Art. 12. In artikel 4.5.1, §3 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 november 2018, worden tussen de woorden "het openbaar domein" en de woorden "daarbij wordt doorkruist" de woorden "of een gemeenteweg" ingevoegd.

Art. 13. In artikel 4.6.1, §2, vierde lid van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012, worden tussen de woorden "het openbaar domein" en de woorden "moet worden doorkruist" de woorden "of een gemeenteweg" ingevoegd.

Art. 14. In artikel 4.7.1, §2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 8 juli 2011 en gewijzigd bij de decreet van 16 maart 2012 en 16 november 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het tweede lid wordt tussen de zinsnede "een openbare weg," en de zinsnede "waterloop," de zinsnede "gemeenteweg," ingevoegd;

2° in het derde lid worden tussen de woorden "het openbaar domein" en de woorden "moet worden doorkruist" de woorden "of een gemeenteweg" ingevoegd.

Art. 15. In titel IV van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van xxx, wordt een hoofdstuk VII/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Hoofdstuk VII/1. De aanleg en het beheer van een netwerk om propaan of butaan via leidingen te distribueren en leveren".

Art. 16. In hetzelfde decreet wordt in hoofdstuk VII/1, ingevoegd bij artikel 15, een artikel 4.7/1.1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 4.7/1.1. De aanleg van een geheel van onderling verbonden leidingen en de daarmee verbonden hulpmiddelen om propaan of butaan te distribueren en te leveren aan eindafnemers is niet toegelaten in de gebieden die onder de toepassing vallen van de verplichtingen, vermeld in artikel 4.1.16/1."

Art. 17. In titel IV/1, hoofdstuk I, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 30 oktober 2020, worden in het opschrift van afdeling VI tussen de woorden "het openbaar domein" en de woorden "door de" de woorden "of de gemeentewegen" ingevoegd.

Art. 18. In artikel 4/1.1.13 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 worden tussen de woorden "het recht het openbaar domein" en de woorden "te gebruiken" de woorden "en de gemeentewegen" ingevoegd;

2° in paragraaf 1 wordt tussen de woorden "onder het openbaar domein" en de woorden "en de bijbehorende uitrustingen" de zinsnede ", de gemeentewegen," ingevoegd;

3° in paragraaf 2, tweede lid worden tussen de woorden "elke domeinbeheerder" en de woorden "op het openbaar domein van wie" de woorden "van de gemeentewegen of elke domeinbeheerder" ingevoegd.

Art. 19. In artikel 4/1.1.14, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017, worden tussen de woorden "het openbaar domein" en de zinsnede ", weg te nemen" de woorden "of de gemeentewegen" ingevoegd.

Art. 20. In artikel 7.1.1, §2, zesde lid van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019 en gewijzigd bij de decreten van 4 december 2020 en xxxx, worden de woorden "2 MW" vervangen door de woorden "5 MW".

Art. 21. In artikel 7.7.2 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 2, 2° wordt tussen de woorden "ter kennis worden gebracht door" en de woorden "een energieplan" de zinsnede "een energieaudit," ingevoegd;

2° in paragraaf 2, 3° wordt tussen de woorden "eenmalig laten opmaken van" en de woorden "een energieplan" de zinsnede "een energieaudit," ingevoegd;

3° in paragraaf 4 wordt tussen de woorden "een instantie aanduiden die" en de woorden "de energieplannen" de zinsnede "de energieaudits," ingevoegd;

4° in paragraaf 5 wordt tussen de woorden "De energiedeskundige stelt" en de woorden "de energieplannen" de zinsnede "de energieaudits," ingevoegd;

5° in paragraaf 6 wordt tussen de woorden “de conformverklaring van” en de woorden “de energieplannen” de zinsnede “de energieaudits,” ingevoegd.

Art. 22. In titel XI, hoofdstuk I/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 30 oktober 2020 en gewijzigd bij het decreet van xxx, wordt een artikel 11.1/1.3/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 11.1/1.3/1. In residentiële gebouwen en niet-residentiële gebouwen waarvoor de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen bij nieuwbouw wordt aangevraagd vanaf 1 januari 2023 kan een gasketel alleen worden geplaatst als het een hybride warmtepomp betreft.”.

Art. 23. In artikel 11.2.1, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van XXXX, worden de volgende wijzigingen doorgevoerd:

1° in paragraaf 1, derde lid, wordt de zin “De Vlaamse Regering kan ook nadere regels vastleggen voor de labeling van gebouwen.” opgeheven;

2° aan paragraaf 1 wordt tussen het derde en het vierde lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“De Vlaamse Regering kan ook nadere regels vastleggen voor de labeling van gebouwen. De Vlaamse Regering kan daarbij ook bepalen dat gebouwen een minimaal energieprestatielabel moeten behalen. De Vlaamse Regering kan daarbij een onderscheid maken naar type van gebouw.”;

3° in paragraaf 3 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

“Elke verkoper, verhuurder, erfpachtgever, opstalgever, houder van een zakelijk recht, en ook de opdrachthouder, lasthebber of gevolmachtigde, vermeldt de volgende gegevens in alle commerciële advertenties die hij maakt voor de verkoop of verhuur van een gebouw of de vestiging van een zakelijk recht erop, dat conform paragraaf 1 over een energieprestatiecertificaat beschikt:

1° het kengetal of label dat op het energieprestatiecertificaat staat;

2° de unieke code van het energieprestatiecertificaat of het adres van het gebouw.”.

Art. 24. In artikel 11.2.2 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 27 november 2015 en 16 november 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§ 2/1. De Vlaamse Regering kan de personen, vermeld in artikel 11.2.1, § 1, eerste lid, verplichten om bij het aangaan van een nieuwe opstalovereenkomst, bij erfpacht of bij de vestiging van een ander zakelijk recht een geldig energieprestatiecertificaat aan de nieuwe houder van het zakelijk recht ter beschikking te stellen.”;

2° in paragraaf 3 wordt de zinsnede “vermeld in §1 en §2” vervangen door de zinsnede “vermeld in paragraaf 1, paragraaf 2 en paragraaf 2/1”.

Art. 25. In titel XI, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van XXXX, worden in het opschrift van hoofdstuk II/2 de woorden “niet-residentiële gebouwen” vervangen door de woorden “residentiële en niet-residentiële gebouwen of niet-residentiële gebouweenheden”.

Art. 26. In artikel 11.2/2.1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 30 oktober 2020 en gewijzigd bij het decreet van xxxx, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, worden tussen de woorden “kan bepalen dat” en de woorden “niet-residentiële gebouwen” de woorden “residentiële gebouwen en” ingevoegd;

2° in paragraaf 1, eerste lid, worden tussen de woorden “op een” en de woorden “niet-residentieel gebouw” de woorden “residentieel gebouw of” ingevoegd;

3° in paragraaf 1, tweede lid, worden tussen de woorden “In geval na de verkoop van het” en de woorden “niet-residentieel gebouw” de woorden “residentieel gebouw of” ingevoegd;

4° in paragraaf 1, tweede lid, 1°, worden tussen het woord “het” en de woorden “niet-residentieel gebouw” de woorden “residentieel gebouw of” ingevoegd;

5° in paragraaf 1, tweede lid, 2°, worden tussen het woord “het” en de woorden “niet-residentieel gebouw” de woorden “residentieel gebouw of” ingevoegd;

6° aan paragraaf 1 wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“In geval een rechtspersoon wordt gesplitst of indien een rechtspersoon fusioneert met, of wordt opgeslorpt door een andere rechtspersoon, dan ontstaat door die, splitsing, fusie of opslorping voor de gebouwen van die rechtspersonen echter geen verplichting, vermeld in het eerste lid. Indien er voorafgaand aan de splitsing, de fusie of de opslorping op een gebouw van een van die rechtspersonen echter reeds een verplichting, vermeld in het eerste lid, van toepassing was, dan voldoet de rechtsopvolger binnen de resterende termijn aan het minimaal energieprestatieniveau dat de rechtspersoon die fuseerde of werd opgeslorpt en tot wie het gebouw in kwestie behoorde zelf diende te halen.”;

7° in paragraaf 2, eerste lid, worden tussen de woorden “die een” en de woorden “niet-residentieel gebouw” de woorden “residentieel gebouw of een” ingevoegd;

8° in paragraaf 2, tweede lid, worden tussen de woorden “die voor een” en de woorden “niet-residentieel gebouw” de woorden “residentieel gebouw of een” ingevoegd;

9° in paragraaf 2, tweede lid, worden tussen de woorden “dat voor het” en de woorden “niet-residentieel gebouw” de woorden “residentieel gebouw of het” ingevoegd.

10° in paragraaf 2, derde lid, worden tussen de woorden “die voor een” en de woorden “niet-residentieel gebouw” de woorden “residentieel gebouw of een” ingevoegd;

11° in paragraaf 2, derde lid, worden tussen de woorden “voor het” en de woorden “niet-residentieel gebouw” de woorden “residentieel gebouw of het” ingevoegd.

Art. 27. In artikel 13.4.9/1, §1, eerste lid van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 30 oktober 2020 en gewijzigd bij het decreet van 4 december 2020, worden de woorden “inzake renovatie bij” vervangen door de woorden “voor een renovatie of het minimale energieprestatielabel bij residentiële gebouwen of”.

Art. 28. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, afdeling III/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van xxxx, wordt een artikel 13.4.9/3 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.9/3. Als het VEKA vaststelt dat er in een nieuwbouw residentieel of niet-residentieel gebouw in strijd met artikel 11.1/1.3/1 een gascondensatieketel is geplaatst, legt het aan de aangifteplichtige in kwestie een administratieve geldboete van 3000 euro op, vermeerderd met 2000 euro per gebouweenheid in het gebouw.

De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing.”.

Art. 29. In artikel 13.4.10 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 4 december 2020, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 3, eerste lid, worden tussen de woorden “of aan de huurder” en de woorden “ter beschikking gesteld heeft” de woorden “of de houder van een zakelijk recht” ingevoegd;

2° in paragraaf 3/1, eerste lid, wordt tussen de woorden “een te koop of te huur gesteld gebouw” en de woorden “waarvoor een energieprestatiecertificaat” de zinsnede “, “of voor een gebouw waarop een zakelijk recht wordt gevestigd,” ingevoegd.

Art. 30. Aan titel XIII, hoofdstuk IV van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van xxxx, wordt een afdeling VIII toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling VIII. Administratieve sancties wegens overtreding of niet-naleving van de verplichtingen aangaande het rationaliseren en gebruik te maken van hernieuwbare energietechnologieën door ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen”.

Art. 31. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van xxxxx, wordt aan afdeling VIII, toegevoegd bij artikel 30, een artikel 13.4.14 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.14. § 1. Als het VEKA vaststelt dat in strijd met artikel 7.7.2 de door de Vlaamse Regering vastgestelde verplichtingen voor ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen inzake het rationaliseren van hun energiegebruik en het gebruik maken van hernieuwbare energietechnologieën niet werden gerespecteerd, dan kan het VEKA aan de onderneming, niet-commerciële instelling en publiekrechtelijke rechtspersoon op wie de verplichting rust een administratieve geldboete opleggen van 1000 euro tot en met 500.000 euro.

Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd.

Als die onderneming, niet-commerciële instelling of publiekrechtelijke rechtspersoon bij het verstrijken van de termijn, vermeld in het tweede lid, nog steeds in gebreke blijft, kan het VEKA hem of haar een nieuwe administratieve geldboete opleggen, als bedoeld in het eerste lid. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd. Deze procedure wordt herhaald tot aan de op grond van artikel 7.7.2 vastgestelde verplichting is voldaan.

§ 2. De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing.”.

Hoofdstuk 3. Slotbepaling

Art. 32. Artikel 4, 1° en 3°, treedt in werking op 1 juli 2022.

Brussel, (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en
Toerisme,

Zuhal DEMIR

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE afdeling Wetgeving

advies 70.736/3
van 2 februari 2022

over

een voorontwerp van decreet 'tot wijziging van het
Energiedecreet van 8 mei 2009'

Op 20 december 2021 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009’.

Het voorontwerp is door de derde kamer onderzocht op 18 januari 2022. De kamer was samengesteld uit Wilfried VAN VAERENBERGH, kamervoorzitter, Jeroen VAN NIEUWENHOVE en Koen MUYLLE, staatsraden, Jan VELAERS en Bruno PEETERS, assessoren, en Annemie GOOSSENS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Arne CARTON, auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 2 februari 2022.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het voor advies voorgelegde voorontwerp van decreet van het Vlaamse Gewest strekt ertoe het Energiedecreet van 8 mei 2009 op verschillende punten te wijzigen.

Zo worden in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een aantal definities ingevoegd (artikel 2 van het voorontwerp), wordt de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt belast met de controle en de opvolging van de financiële gezondheid van de op de Vlaamse energiemarkt actieve energieleveranciers (artikel 3), wordt de regeling van de aansluiting op het aardgasdistributienet gewijzigd (artikelen 4 en 5) en wordt voor de netbeheerder in de mogelijkheid voorzien om installaties die deel uitmaken van het elektriciteits- of aardgasdistributienet, in of op private onroerende goederen te plaatsen (artikelen 6 tot 8).

Voorts wordt het prerogatief gewijzigd van de netbeheerders om onder bepaalde voorwaarden het openbaar domein te gebruiken voor hun taken en om daar lijnen en leidingen in aan te leggen, teneinde te verduidelijken dat zij ook gemeentewegen mogen gebruiken die niet tot het openbaar domein behoren (artikelen 9 tot 14 en 17 tot 19) en wordt de aanleg van propaan- en butaanetten verboden in de gebieden waar nieuwe aansluitingen op het aardgasdistributienet thans reeds verboden zijn (artikelen 15 en 16).

Ook wordt het gezamenlijke maximale vermogen verhoogd van de omvormers van productie-installaties voor fotonvoltaïsche zonne-energie waarvan de uitbreidingen niet in aanmerking komen voor groenestroomcertificaten (artikel 20), wordt de Vlaamse Regering (hierna: de regering) gemachtigd om energieaudits op te leggen (artikel 21), en wordt bepaald dat voor residentiële en niet-residentiële gebouwen waarvoor de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen met betrekking tot nieuwbouw wordt aangevraagd vanaf 1 januari 2023 enkel een gasketel kan worden geplaatst in combinatie met een warmtepomp (artikel 22). De regering wordt gemachtigd om niet alleen de labeling van gebouwen te regelen maar ook om te bepalen dat gebouwen een minimaal energieprestatielabel moeten behalen (artikel 23, 1° en 2°), en de verplichting om het energieprestatiecertificaat van een gebouw te afficheren of ter beschikking te stellen bij de overdracht van een gebouw wordt uitgebreid tot elke vestiging van een zakelijk recht (artikelen 23, 3°, 24 en 29). De renovatieverplichting bij niet-residentiële gebouwen wordt eveneens uitgebreid teneinde het de regering mogelijk te maken minimale eisen op te leggen inzake renovatie bij een notariële overdracht van de volle eigendom van residentiële gebouwen, en bij de vestiging van een erfpacht en opstalrecht op een residentieel gebouw (artikelen 25 tot 27).

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

Ten slotte wordt in een aantal bijkomende administratieve sancties voorzien in geval van niet-naleving van de ontworpen regelingen (artikelen 28, 30 en 31).

Het aan te nemen decreet treedt in werking tien dagen na de bekenmaking ervan in het Belgisch Staatsblad, met uitzondering van artikel 4, 1° en 3°, ervan, dat in werking treedt op 1 juli 2022 (artikel 32).

BEVOEGDHEID

3.1. Luidens het ontworpen artikel 4.1.16/1, § 2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (artikel 5 van het voorontwerp) voorzien de aardgasdistributienetbeheerders vanaf 1 januari 2026 niet meer in een aansluiting op het aardgasdistributienet voor residentiële gebouwen en niet-residentiële gebouwen waarvoor vanaf die datum een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aangaande nieuwbouw wordt aangevraagd. Bij gebrek aan aansluiting zal in die gebouwen vanaf die datum dan ook geen aardgasketel meer kunnen worden geplaatst. In diezelfde gebouwen kan, volgens het ontworpen artikel 11.1/1.3/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (artikel 22 van het voorontwerp) vanaf 1 januari 2023 een gasketel alleen worden geplaatst als het een hybride warmtepomp betreft.

3.2. In advies 69.562/3 van 12 juli 2021 heeft de Raad van State aangenomen dat op grond van de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest inzake nieuwe energiebronnen en rationeel energiegebruik,² in samenhang met diens bevoegdheid inzake de bescherming van het leefmilieu,³ de decreetgever de plaatsing en vervanging van stookolieketels kan regelen.⁴

In zoverre met het verbod van aardgasaansluitingen en van de plaatsing van een gascondensatieketel volgens de memorie van toelichting bij het voorontwerp wordt beoogd “bij te dragen aan de reductie van broeikasgasemissies en [de] energie-efficiëntie van de gebouwensector” kan hetzelfde worden aangenomen ten aanzien van de artikelen 5 en 22 van het thans voorliggende voorontwerp. Met die bepalingen wordt de aansluiting op het aardgasdistributienet en de plaatsing van gasketels geregeld, en niet het op de markt brengen van die ketels.

De ontworpen regelingen voorzien ook niet in een absoluut verbod om gascondensatieketels te plaatsen en zijn niet van die aard dat er gewag kan worden gemaakt van een marktuitsluitend effect.⁵ Uit de ontworpen bepalingen vloeit immers voort dat aardgasaansluitingen en de plaatsing van een gascondensatieketel enkel worden verboden in *nieuwbouw*. In bestaande gebouwen zal het derhalve mogelijk blijven om gascondensatieketels te plaatsen en de gebouwen waarin ze worden geplaatst aan te sluiten op het aardgasdistributienet.

² Artikel 6, § 1, VII, eerste lid, f) en h), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’.

³ Artikel 6, § 1, II, eerste lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

⁴ Adv.RvS 69.562/3 van 12 juli 2021 over een voorstel dat heeft geleid tot het decreet van 22 oktober 2021 ‘tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat een verbod op de plaatsing of vervanging van een stookolieketel betreft’, opmerking 3.2, *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 813/3, 7.

⁵ Vgl. GwH 28 februari 2019, nr. 32/2019, B.20.3; GwH 28 februari 2019, nr. 38/2019, B.16.2; GwH 17 december 2020, nr. 165/2020, B.18.3.

4.1. Luidens artikel 16 van het voorontwerp is in de gebieden waar aansluitingen op het aardgasdistributienet verboden zijn ook de aanleg verboden van een geheel van onderling verbonden leidingen en de daarmee verbonden hulpmiddelen om propaan of butaan te distribueren en te leveren aan eindafnemers.

Gevraagd om de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest ter zake te verduidelijken, stelde de gemachtigde:

“Artikel 6, §1, VII, eerste lid, b) van de BWHI stelt heel duidelijk dat tot de bevoegdheid van de gewesten behoort: ‘b) De openbare gasdistributie, met inbegrip van de nettarieven voor de openbare distributie van gas, met uitzondering van de tarieven van de netwerken die ook een aardgasvervoersfunctie hebben en die worden uitgebaat door dezelfde beheerder als het aardgasvervoersnet;’. ‘Gas’ is breder dan ‘aardgas’.

De bijzondere wetgever heeft m.a.w. de bevoegdheid voor de distributie van gas aan de gewesten opgedragen maar heeft daar aangaande aardgas in het kader van de Zesde Staatshervorming één beperking op ingeschreven.

Dat dit een overdracht van bevoegdheid aangaande de distributie van alle type[s] van gassen betrof, blijkt uit de parlementaire voorbereiding bij de bijzondere wet uit 1988. In de parlementaire voorbereiding werd de gasdistributie (op basis van de definitie in art. 1 van de Gaswet van 12 april 1965) omschreven als ‘de werkzaamheid die tot doel heeft gas door middel van leidingen te leveren aan verbruikers gevestigd op het grondgebied van een bepaalde gemeente of op het grondgebied van verschillende aan elkaar palende gemeenten die met het oog op de levering van gas onderling een overeenkomst hebben gesloten’ (zie het Verslag bij het wetsontwerp houdende wijziging van de wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, Parl.St. Kamer B.Z. 1988-89, 26 juli 1988, nr. 516/6, 144 en Wetsontwerp houdende wijziging van de wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, Parl.St. Kamer B.Z. 1988-89, 26 juli 1988, nr. 516/1, 12). Gelet op het feit dat (i) de toenmalige Gaswet van 12 april 1965 een duidelijk onderscheid maakte tussen ‘gas’ (i.e. ‘elke brandstof die gasvormig is bij een temperatuur van 15 graden Celsius en onder een absolute druk van 1,01325 bar’) en ‘aardgas’ (i.e. ‘elke gasvormige brandstof die hoofdzakelijk bestaat uit methaan van ondergrondse oorsprong, met inbegrip van vloeibaar aardgas, afgekort ‘LNG’⁶; en (iii) de definitie van ‘gasdistributie’⁷ enkel verwijst naar ‘gas’, kan er bijgevolg van worden uitgegaan dat openbare butaannetten, propaannetten, waterstofnetten, enzovoort vallen onder de gewestelijke bevoegdheid inzake ‘openbare gasdistributie’.

Wat is dan openbare gasdistributie? Het Grondwettelijk Hof heeft m.b.t. ‘openbare distributie’ het onderscheidend criterium ‘al dan niet in hoofdzaak beleveren over het net van eindafnemers’ (arrest nr. 98/2013) gehanteerd. Het Hof meent dan ook dat de gewestelijke bevoegdheid inzake gasdistributie de bevoegdheid omvat om de netten te reguleren die in essentie bestemd zijn om eindafnemers te beleveren. Dit geldt zelfs indien die eindafnemers geen huishoudelijke afnemers zijn (zie hieromtrent bijvoorbeeld ook F. Vandendriessche (ed) *Energierecht in België en Vlaanderen 2020*, p. 41). Zo een regulering is net wat de maatregel uit het ontwerpdecreet beoogt: de regulering omvat immers ook de aanleg en het beheer van zulke netten m.b.t. propaan en butaan.”

⁶ Voetnoot in het aangehaalde antwoord van de gemachtigde: Art. 1, 2° Gaswet van 12 april 1965.

⁷ Voetnoot in het aangehaalde antwoord van de gemachtigde: Art. 1, 12° Gaswet van 12 april 1965.

4.2. In advies 70.190/VR van 8 november 2021 heeft de Raad van State, afdeling Wetgeving, het volgende geoordeeld:

“3. Overeenkomstig artikel 6, § 1, VII, eerste lid, b), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’, zijn de gewesten wat betreft het energiebeleid onder meer bevoegd voor ‘[d]e openbare gasdistributie, met inbegrip van de nettarieven voor de openbare distributie van gas, met uitzondering van de tarieven van de netwerken die ook een aardgasvervoersfunctie hebben en die worden uitgebaat door dezelfde beheerder als het aardgasvervoersnet’. Die uitzondering, die verder niet relevant is voor het ontwerp, sluit aan bij de aan de federale overheid bij artikel 6, § 1, VII, tweede lid, c), van de bijzondere wet voorbehouden bevoegdheid inzake (onder meer) het vervoer van energie.⁸

In de parlementaire voorbereiding⁹ van de eerstgenoemde bijzonderewetsbepaling wordt voor de inhoudelijke invulling van de term ‘openbare gasdistributie’ verwezen naar artikel 1 van de wet van 12 april 1965, waarvan punt 12° de term “gasdistributie” definieert als volgt: ‘de werkzaamheid die erin bestaat gas via plaatselijke pijpleidingnetten te leveren aan afnemers gevestigd op het grondgebied van één of meer bepaalde gemeenten (...)’^[10].

Hieruit volgt dat de netactiviteit die erop gericht is om aardgas te leveren aan eindafnemers tot de bevoegdheid van de gewesten behoort. Het is daarbij niet relevant of het om huishoudelijke of niet-huishoudelijke eindafnemers gaat; evenmin is relevant wat de grootte is van de betrokken infrastructuur.^{11,12}

Ofschoon in dat advies gewag wordt gemaakt van “de netactiviteit die erop gericht is om *aardgas* te leveren”, kan worden aangenomen dat hetzelfde geldt voor propaan- en butaanetten. Zoals de gemachtigde terecht aangeeft wordt in artikel 1, 1° en 2°, van de wet van 12 april 1965 ‘betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door middel van leidingen’ een onderscheid gemaakt tussen “gas” en “aardgas” en wordt in de definitie van het begrip “gasdistributie” in punt 12° van dat artikel, waarnaar in de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet van 8 augustus 1988 ‘tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen’ wordt verwezen, gewag gemaakt van “gas”.

⁸ Voetnoot 2 van het aangehaalde advies: Over het ontwerp dat heeft geleid tot het koninklijk besluit van 19 maart 2017 ‘betreffende de veiligheidsmaatregelen inzake de oprichting en de exploitatie van installaties voor vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen’, dat ingepast kon worden in die voorbehouden federale bevoegdheid, heeft de Raad van State in advies 60.418/3 van 9 januari 2017 geen bevoegdheidsopmerkingen geformuleerd.

⁹ Voetnoot 3 van het aangehaalde advies: *Parl.St.* Kamer 1988, nr. 516/1, 12. Zie ook de verklaring van de Vice-Eerste Minister en minister van Institutionele Hervormingen in het verslag van de bevoegde Kamercommissie (*Parl.St.* Kamer 1988, nr. 516/6, 144).

¹⁰ Voetnoot 4 van het aangehaalde advies: De toevoeging van de zinsnede “, de levering zelf niet inbegrepen” aan deze definitie gebeurde pas later, bij artikel 2, 2°, van de wet van 1 juni 2005 ‘tot wijziging van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen’ en is bovendien in deze context niet relevant.

¹¹ Voetnoot 5 van het aangehaalde advies: Zie GwH 26 januari 2005, nr. 21/2005, B.4-B.5.2; GwH 9 juli 2013, nr. 98/2013, B.6.2-B.6.3 en B.11.1-B.11.3.

¹² Adv.RvS 70.190/VR van 8 november 2021 over een ontwerp van koninklijk besluit ‘betreffende de te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en bij de exploitatie van installaties voor gasdistributie door middel van leidingen evenals deze te respecteren door derden bij werkzaamheden in de nabijheid’, opmerking 3.

Bijgevolg is de bevoegdheid van de gewesten niet beperkt tot de openbare distributie van aardgas, maar geldt ze ook voor andere vormen van gas.

VORMVEREISTEN

5. Het ontworpen artikel 11.1/1.3/1 van Energiedecreet van 8 mei 2009 (artikel 22 van het voorontwerp), naar luid waarvan vanaf 1 januari 2023 in nieuwbouw een gasketel alleen kan worden geplaatst “als het een hybride warmtepomp betreft”, is te beschouwen als een technisch voorschrift in de zin van richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 ‘betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij’. Volgens artikel 1, lid 1, f), eerste alinea, van die richtlijn moet immers onder technisch voorschrift worden verstaan “een technische specificatie of andere eis of een regel betreffende diensten, met inbegrip van de erop toepasselijke bestuursrechtelijke bepalingen die *de jure* of *de facto* moeten worden nageleefd voor de verhandeling, de dienstverrichting, de vestiging van een verrichter van diensten of het gebruik in een lidstaat of in een groot deel van een lidstaat alsmede de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen, behoudens die bedoeld in artikel 7, van de lidstaten waarbij de vervaardiging, de invoer, de verhandeling of het gebruik van een product dan wel de verrichting of het gebruik van een dienst of de vestiging als dienstverlener wordt verboden”. In zoverre uit de ontworpen regeling voortvloeit dat vanaf 1 januari 2023 een gasketel enkel in nieuwbouw kan worden geplaatst “als het een hybride warmtepomp betreft”, en een gascondensatieketel wordt uitgesloten, moet dat vereiste, waarvan de niet-naleving overeenkomstig het ontworpen artikel 13.4.9/3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (artikel 28 van het voorontwerp) wordt gesanctioneerd met een administratieve geldboete, worden beschouwd als een bestuursrechtelijke bepaling die minstens *de facto* moet worden nageleefd voor de verhandeling of het gebruik van de gasketels in kwestie.

Bijgevolg moet het voorontwerp overeenkomstig artikel 5, eerste lid, van richtlijn (EU) 2015/1535 aan de Europese Commissie worden meegedeeld en kan het pas worden aangenomen nadat de in artikel 6 van richtlijn (EU) 2015/1535 bepaalde wachttermijn in acht werd genomen.

Indien de aan de Raad van State voorgelegde tekst ten gevolge van het vervullen van dat vormvereiste nog wijzigingen zou ondergaan,¹³ moeten de gewijzigde of toegevoegde bepalingen, ter inachtneming van het voorschrift van artikel 3, § 1, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, aan de afdeling Wetgeving worden voorgelegd.

¹³ Namelijk andere wijzigingen dan diegene waarvan in dit advies melding wordt gemaakt of wijzigingen die ertoe strekken tegemoet te komen aan hetgeen in dit advies wordt opgemerkt.

ALGEMENE OPMERKINGEN

6.1. In de wetshistoriek van de bij de artikelen 2, 9, 15, 20, 22, 23, 25, 26, 28, 30 en 31 van het voorontwerp te wijzigen bepalingen van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt gewag gemaakt van een laatste wijziging bij een decreet waarvan de datum nog onbekend is (“(...) (laatst) gewijzigd bij het decreet van xxx”).

Hieromtrent om toelichting gevraagd, verklaarde de gemachtigde:

“Het Energiedecreet heeft de laatste tijd meerdere wijzigingen ondergaan (in 2021 alleen al de decreten van 19 maart 2021, 19 maart 2021, 2 april 2021, 2 april 2021, 7 mei 2021, 4 juni 2021, 9 juli 2021, 9 juli 2021, 22 oktober 2021, 28 oktober 2021, 19 november 2021, 17 december 2021). Driemaal waren er zelfs meerdere decreten die op dezelfde dag werden aangenomen en die het Energiedecreet wijzigden. Het was daarom nog niet opportuun om de wetsgeschiedenis van bepaalde artikelen al in te vullen om dat er nog een aantal projecten “hangende waren”. Er is immers het “Verzameldecreet II”, dat weliswaar is aangenomen maar nog niet in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt en het hangende voorstel van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat de toegang tot en het gebruik van EAN-codes door de syndicus betreft, dat momenteel ook voor advies bij de Raad ligt.

De wetsgeschiedenis van het Energiedecreet is daardoor instabiel. Het is in een aantal gevallen nog niet duidelijk wat de laatste wijziging van de wetsgeschiedenis zal zijn:

- Wat de artikelen 22 en 28 van het ontwerpdecreet betreffen is dit het decreet van 22 oktober 2021.

- Wat de artikelen 2, 20, 23, 25, 26, 30 van het ontwerpdecreet betreffen, slaat de XXXX op een regelgevend dossier dat dezelfde bepalingen aanpaste en dat op het moment van de vorige goedkeuring van dit ontwerpdecreet nog hangende was. Het betreft het zogenaamde ‘Verzameldecreet II’. Dit decreet werd inmiddels op 15 december 2021 door het Vlaams Parlement aangenomen en werd op 17 december 2021 door de Vlaamse Regering bekrachtigd. Het is formeel gekend onder de naam ‘decreet van 17 december 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft toewijzingen aan het Energiefonds, wijzigingen betreffende flexibiliteit en energiedelen, de uitbouw van het energiedataplatform en de herziening van de administratieve geldboetes aangaande installatie-eisen’, maar dat decreet is heden nog niet in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt. Zie <https://beslissingenvlaamse-regering.vlaanderen.be/document-view/61BB3025364ED90008000137>

- Wat de invulling van de wetsgeschiedenis van de artikelen 9, 15 en 31 van het ontwerpdecreet betreffen, is het zelfs nog niet duidelijk wat de laatste wijziging van de desbetreffende te wijzigen delen uit het Energiedecreet zal zijn: dat kan afhankelijk van wanneer het voormelde voorstel van decreet wordt aangenomen dat VVD zijn of als dat nog niet is aangenomen op het moment van het thans voor advies voorliggende ontwerpdecreet dan zal dat het ‘Verzameldecreet II’ zijn.

Het is de bedoeling de correcte wetsgeschiedenis in te vullen op het moment van de definitieve goedkeuring van het ontwerpdecreet door de Vlaamse Regering. Dit kan echter betekenen dat de wetsgeschiedenis eventueel omwille van latere wijzigingen (stel dat het voormelde VVD pas wordt aangenomen tussen de definitieve goedkeuring van dit ontwerpdecreet en de behandeling van dit ontwerpdecreet in het Vlaams Parlement). Dit is

ook wat er met ‘Verzameldecreet II’ gebeurde en dat tot amendementen m.b.t. de wetsgeschiedenis en nummering van dat decreet leidde (zie bijv. de amendementen op het ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft toewijzingen aan het Energiefonds, wijzigingen betreffende flexibiliteit en energiedelen, de uitbouw van het energiedataplatform en de herziening van de administratieve geldboetes aangaande installatie-eisen, *Parl. St.* (2021-2022), st. 948/2).”

6.2. De artikelen 2, 9, 15, 20, 22, 23, 25, 26, 28, 30 en 31 van het voorontwerp zullen bijgevolg moeten worden aangevuld rekening houdend met de door de gemachtigde aangehaalde decreten.¹⁴ Evenwel zal voorafgaandelijk de wetshistoriek van de door die artikelen gewijzigde bepalingen nog eens grondig moeten worden nagekeken. Zo wordt, bijvoorbeeld, artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, dat wordt gewijzigd bij artikel 2 van het voorontwerp, niet gewijzigd door het decreet van 17 december 2021 ‘tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft toewijzingen aan het Energiefonds, wijzigingen betreffende flexibiliteit en energiedelen, de uitbouw van het energiedataplatform en de herziening van de administratieve geldboetes aangaande installatie-eisen’,¹⁵ in tegenstelling tot wat de gemachtigde lijkt te denken.

6.3. Meer in het algemeen moet worden opgemerkt dat een dergelijke werkwijze, waarbij de verschillende wijzigingen van het Energiedecreet van 8 mei 2009 elkaar voor de voeten lopen, de kwaliteit van de wetgeving niet ten goede komt. Niet alleen komt de stabiliteit van de regelgeving daardoor in het gedrang, bovendien dreigt de decreetgever – inzonderheid gelet op de snelle opeenvolging van de wijzigingen van dat decreet – het overzicht te verliezen en bij de bespreking van het ene ontwerp onvoldoende rekening te houden met wat in een ander ontwerp wordt voorgesteld.

7.1. Luidens het ontworpen artikel 11.1/1.3/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (artikel 22 van het voorontwerp) kan vanaf 1 januari 2023 in nieuwbouw een gasketel alleen worden geplaatst “als het een hybride warmtepomp betreft”. Vanaf diezelfde datum wordt de plaatsing van een gascondensatieketel overeenkomstig het ontworpen artikel 13.4.9/3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (artikel 28 van het voorontwerp) gesanctioneerd met een administratieve geldboete.

7.2. Artikel 6 van richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 ‘betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van eisen inzake ecologisch ontwerp voor energiegerelateerde producten’ luidt als volgt:

“1. De lidstaten mogen het op de markt introduceren en/of het in gebruik nemen op hun grondgebied van een product dat aan alle relevante bepalingen van de toepasselijke uitvoeringsmaatregel voldoet en overeenkomstig artikel 5 voorzien is van de CE-markering, niet verbieden, beperken of belemmeren op grond van voorschriften inzake ecologisch ontwerp die verband houden met de in bijlage I, deel 1, bedoelde

¹⁴ Overigens moet worden vastgesteld dat een aantal van de door de gemachtigde vermelde wijzigingsdecreten, zoals het decreet van 22 oktober 2021 ‘tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat een verbod op de plaatsing of vervanging van een stookolieketel betreft’, dateren van voor de indiening van de thans voorliggende adviesaanvraag, zodat alvast die wijzigingen hadden kunnen worden vermeld in het voorontwerp. Het valt te betreuren dat dit niet is gebeurd.

¹⁵ Zie *Parl.St.* VI.Parl 2021-22, nr. 948/4.

paramaters inzake ecologisch ontwerp die door de toepasselijke uitvoeringsmaatregelen worden bestreken.

Dit laat de door de lidstaten overeenkomstig artikel 4, lid 1, en artikel 8 van Richtlijn 2010/31/EU vastgestelde eisen voor energieprestaties en systeemeisen onverlet.

2. De lidstaten mogen het op de markt introduceren en/of het in gebruik nemen op hun grondgebied van een product dat overeenkomstig artikel 5 voorzien is van de CE-markering, niet verbieden, beperken of belemmeren op grond van voorschriften inzake ecologisch ontwerp die verband houden met de in bijlage I, deel 1, bedoelde paramaters inzake ecologisch ontwerp ten aanzien waarvan de toepasselijke uitvoeringsmaatregel bepaalt dat geen voorschrift inzake ecologisch ontwerp vereist is.

3. De lidstaten mogen niet verhinderen dat producten die niet in overeenstemming zijn met de bepalingen van de toepasselijke uitvoeringsmaatregel, worden getoond, bijvoorbeeld op handelsbeurzen en tentoonstellingen en tijdens demonstraties, mits zichtbaar is aangegeven dat zij niet in overeenstemming zijn en dat zij niet op de markt worden geïntroduceerd en/of in gebruik worden genomen zolang zij niet in overeenstemming zijn.”

7.3. Vermits het verbod om vanaf 1 januari 2023 een gascondensatieketel te plaatsen gebaseerd is op de gebruikte brandstof, namelijk *enkel* aardgas,¹⁶ gaat het om een voorschrift inzake ecologisch ontwerp in de zin van artikel 2, 24°, van richtlijn 2009/125/EG, namelijk een voorschrift met betrekking tot een product of het ontwerp van een product dat wordt vastgesteld met het doel de milieuprestaties ervan te verbeteren, of elk voorschrift inzake het verstrekken van informatie betreffende de milieuaspecten van een product.

7.4. Evenwel moet worden vastgesteld dat verordening (EU) nr. 813/2013 van de Commissie van 2 augustus 2013 ‘tot uitvoering van Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad wat eisen inzake ecologisch ontwerp voor ruimteverwarmingstoestellen en combinatieverwarmingstoestellen betreft’ geen regeling bevat met betrekking tot de door verwarmingstoestellen te gebruiken brandstof. Evenmin verbiedt die verordening de lidstaten om ter zake in een regeling te voorzien. Onder die omstandigheden kan worden aangenomen dat de opgelegde beperkingen inzake de aard en de plaatsing van een gasketel niet onverenigbaar zijn met verordening (EU) nr. 813/2013, en dus ook niet met richtlijn 2009/125/EG.¹⁷

7.5. De ontworpen regeling lijkt ook bestaanbaar met verordening (EU) 2016/426 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 ‘betreffende gasverbrandingstoestellen en tot intrekking van Richtlijn 2009/142/EG’, vermits die verordening geen afbreuk wenst te doen aan de mogelijkheid voor de lidstaten om maatregelen vast te stellen betreffende de bevordering van energie uit hernieuwbare bronnen en de energie-efficiëntie van gebouwen, op voorwaarde dat dergelijke maatregelen geen *ongerechtvaardigde* marktbelemmering vormen.¹⁸

¹⁶ In tegenstelling tot een hybride warmtepomp, die een gasketel waarvoor aardgas wordt gebruikt, combineert met een warmtepomp die energie onttrekt uit de lucht, het water of de grond.

¹⁷ Zie in die zin ook adv.RvS 69.562/3 van 12 juli 2021, *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 813/3, 12 (opmerking 5.3).

¹⁸ Zie overweging 15 en artikel 1, lid 6, van verordening (EU) 2016/426.

Opdat er geen sprake zou zijn van een ongerechtvaardigde marktbelemmering, zal moeten kunnen worden aangetoond dat de ontworpen regeling, die allicht een weerslag zal hebben op het vrije verkeer van goederen, evenredig is aan het ermee beoogde doel van algemeen belang en dat dit doel niet kan worden bereikt met maatregelen die het intracommunautaire handelsverkeer minder beperken.¹⁹ In zoverre met de ontworpen regeling beoogd wordt “bij te dragen aan de reductie van broeikasgasemissies en [de] energie-efficiëntie van de gebouwensector” kan worden aangenomen dat ze een doelstelling van algemeen belang nastreeft, namelijk de bescherming van het leefmilieu. Wat de beoordeling van de evenredigheid betreft, kan er rekening mee worden gehouden dat, zoals in opmerking 3.2 werd vastgesteld, de ontworpen regeling enkel betrekking heeft op nieuwbouw en geen marktuitsluitend effect heeft. Het verdient evenwel aanbeveling om in de memorie van toelichting verder te beargumenteren waarom de maatregel noodzakelijk is in het licht van de bescherming van het leefmilieu.

Sowieso zal de Europese Commissie in het kader van de aanmelding van de ontworpen regeling als technisch voorschrift (opmerking 5), de bestaanbaarheid ervan met het vrije verkeer van goederen kunnen nagaan.

8.1. De artikelen 9 tot 14 en 17 tot 19 van het voorontwerp strekken ertoe bestaande regelingen die gelden voor het openbaar domein, uit te breiden tot gemeentewegen. Uit de memorie van toelichting blijkt dat het de bedoeling is om onder meer de vestiging van erfdienstbaarheden op gemeentewegen mogelijk te maken, ongeacht of deze deel uitmaken van het openbaar domein.

8.2. In het advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) bij het voorontwerp wordt in dit verband gesteld:

“(…) Als eerste wijst de Minaraad erop dat de centrale doelstelling van het Decreet Gemeentewegen dus de zachte mobiliteit betreft. Met voorliggende ontwerpwijziging van het Energiedecreet ontstaat er evenwel een risico op een verkeerde toepassing van dit Decreet Gemeentewegen. De openbare macht zou er immers toe kunnen overgaan om lukraak, i.e. los van enige ernstige mobiliteitsbehoefte, stroken met zogenaamde gemeentewegen aan te leggen of te wijzigen om dan over te kunnen gaan tot het aanleggen van de gewenste nutsleidingen. Een dergelijke toepassing van het Decreet Gemeentewegen zou neerkomen op oneigenlijk gebruik van de openbare macht, en vernietigbaar moeten zijn.

Als tweede wijst de Raad er op dat bestaande gemeentewegen dikwijls ook het privaat domein doorsnijden. Bij de aanleg of het ontstaan van dergelijke gemeenteweg was het voor de betrokken eigenaars niet bekend dat daar ooit een nutsleiding door getrokken zou worden – en dat was evenmin de bedoeling van de zachte weggebruikers die tot het ontstaan van die gemeentewegen aanleiding hebben gegeven. Om die reden stelt de Raad voor om de toepassing van de gewijzigde bepalingen in de ontwerp van het Energiedecreet te beperken tot de gemeentewegen die duidelijk en ondubbelzinnig een openbaar karakter hebben. Indien het niet mogelijk is om dit te garanderen bij de uitvoering van het aldus gewijzigde decreet, vraagt de Minaraad om gemeentewegen die behoren tot het privaat domein expliciet uit te sluiten in de nu voorgestelde bepalingen.”

¹⁹ Zie bv. HvJ 9 juli 1997, *De Agostini en TV-Shop*, C-34/95, C-35/95 en C-36/95, ECLI:EU:C:1997:344, punt 45; HvJ 23 oktober 1997, *Franzén*, C-189/95, ECLI:EU:C:1997:504, punt 75.

In antwoord op dit advies wordt in de memorie van toelichting bij het voorontwerp het volgende gesteld:

“Op deze vraag wordt niet ingegaan aangezien ze diametraal staat tegenover het opzet en de filosofie van de hele voorgestelde regeling. Vooreerst vallen alle gemeentewegen die tot het openbaar domein behoren vandaag al onder de toepassing van o.a. artikel 4.1.26 van het Energiedecreet. Het gaat hem juist over de gemeentewegen die net niet tot het openbaar domein behoren. Voorts blijft het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen onverkort van kracht. De wijziging aan het Energiedecreet heeft immers niet tot gevolg dat een bepaalde weg daardoor ineens een gemeenteweg wordt. Daarvoor is de toepassing van het decreet van 3 mei 2019 nodig en dat behoort tot de bevoegdheid van de gemeenten. De Vlaamse Regering heeft alle vertrouwen dat de gemeenten die decretale regeling op correcte en evenredige wijze toepassen. De voorgelegde wijzigingen koppelen dan ook enkel een consequentie (waarbij in het Energiedecreet van 8 mei 2009 is voorzien in een aantal ‘checks and balances’ doordat de domeinbeheerder om redenen van algemeen belang op elk moment voorwaarden aan de domeintoelating kan toevoegen of deze kan aanpassen of de netbeheerder zelfs kan verplichten de ondergrondse lijnen of leidingen, de bovengrondse lijnen en de steunen die geplaatst zijn op het openbaar domein of de gemeenteweg weg te nemen, te verplaatsen of aan te passen. De betrokken netbeheerder geeft daar uitvoering aan binnen een redelijke termijn na de ontvangst van het verzoek daartoe en staat in voor de kosten) aangaande de aanleg en het beheer van nutsleidingen voor elektriciteit, aardgas en thermische energie aan het statuut van een gemeenteweg, maar verandert niet het goederrechtelijke statuut van die weg.”

Tegen de beoogde uitbreiding van de bestaande regeling voor het openbaar domein naar gemeentewegen die geen deel uitmaken van dat openbaar domein, lijkt op zich geen bezwaar te rijzen. Er dient in dit verband overigens rekening te worden gehouden met artikel 3.45, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, naar luid waarvan publieke goederen tot het privaat domein behoren, behalve indien ze voor het openbaar domein zijn bestemd.

8.3. Wel moet worden vastgesteld dat ten gevolge van het voorontwerp in het Energiedecreet van 8 mei 2009 een onderscheid zou worden gemaakt tussen het openbaar domein en de gemeentewegen, terwijl met het begrip “gemeentewegen” eerder gemeentewegen die geen deel uitmaken van het openbaar domein, lijkt te worden bedoeld.

Gevraagd of het in het licht daarvan niet duidelijker zou zijn om het voorontwerp in die zin te herformuleren, antwoordde de gemachtigde:

“Het ontwerpdecreet heeft inderdaad juist als consequentie dat ook de gemeentewegen die niet tot het openbaar domein behoren onder het toepassingsgebied van artikel 4.1.27 en 4/1.1.13 te brengen. Gemeentewegen die wel tot het openbaar domein behoren, vallen vandaag al onder het toepassingsgebied. Het risico op verwarring is echter niet echt. Het leek de stellers van het ontwerpdecreet in het licht van het vermijden overigens net duidelijker om gewoon te spreken over ‘gemeentewegen’ omdat qua verwarring door een beperking tot ‘gemeentewegen die geen deel uitmaken van het openbaar domein’ net het omgekeerde risico op verwarring zal ontstaan.”

Met die zienswijze kan, in het licht van de uitleg vermeld in de memorie van toelichting, worden ingestemd.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 2

9. In het ontworpen artikel 1.1.3, 56°/1/0/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt het begrip “gemeenteweg” als volgt gedefinieerd:

“een openbare weg die onder het rechtstreekse en onmiddellijke beheer van de gemeente valt, ongeacht de eigenaar van de grond;”.

Uit de memorie van toelichting bij het voorontwerp blijkt dat het de bedoeling is om die definitie te laten sporen met de definitie van hetzelfde begrip in artikel 2, 6°, van het decreet van 3 mei 2019 ‘houdende de gemeentewegen’. Om ervoor te zorgen dat die definities ook in de toekomst met elkaar in overeenstemming blijven, wordt ter overweging gegeven om in het ontworpen artikel 1.1.3, 56°/1/0/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 te verwijzen naar de definitie van hetzelfde begrip in het voormelde artikel 2, 6°, van het decreet van 3 mei 2019.

Artikel 4

10. Artikel 4, 1° tot 3°, van het voorontwerp strekt ertoe in artikel 4.1.13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 de voorwaarden te wijzigen waaronder een aardgasdistributienetbeheerder een maximale prijs van 250 euro mag aanrekenen voor een aansluiting op het aardgasdistributienet. Volgens de memorie van toelichting wordt met die wijzigingen beoogd “de begrenzing van de aardgaskost bij nieuwe aardgasaansluitingen bij nieuwbouw (...) af te schaffen”.

Uit artikel 32 van het voorontwerp vloeit evenwel voort dat artikel 4, 1° en 3°, van het aan te nemen decreet in werking treedt op 1 juli 2022, terwijl de wijziging waarin punt 2° van dat artikel voorziet bij gebrek aan enige precisering in werking treedt de tiende dag na de bekendmaking van het aan te nemen decreet in het Belgisch Staatsblad.

Hierover om verdere toelichting verzocht, verklaarde de gemachtigde:

“Punt 2° betreft het rechtzetten van een fout/tegenstrijdigheid die blijkbaar al jaren in artikel 4.1.13, §2 van het Energiedecreet stond. De inleidende zin van het bestaande artikel 4.1.13, §2 van het Energiedecreet spreekt immers over ‘niet-aansluitbare’, terwijl in punt 1° wordt gesproken over ‘aansluitbare’. In beide gevallen dient het uiteraard te gaan over ‘niet-aansluitbare’ wooneenheden of gebouwen. Dit moet best zo spoedig mogelijk worden rechtgezet. Om die reden heeft het een andere timing van inwerkingtreding dan punten 1° en 3°.”

Het verdient aanbeveling om dit in de memorie van toelichting te verduidelijken.

Artikel 5

11.1. Luidens het bestaande artikel 4.1.16/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 kan “[i]n afwijking van artikel 4.1.13, artikel 4.1.15 en artikel 4.1.16”, elke aardgasdistributienetbeheerder bij nieuwe grote verkavelingen, grote groepswooningbouwprojecten of grote appartementsgebouwen, waarvan de omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden of voor stedenbouwkundige handelingen vanaf 1 januari 2021 is aangevraagd, alleen nog voorzien in een aansluiting op het aardgasdistributienet in geval van collectieve verwarming via warmte-krachtkoppeling of in combinatie met een hernieuwbare-energiesysteem als hoofdverwarming.

Artikel 5 van het voorontwerp strekt er, enerzijds, toe die bepaling om te vormen tot paragraaf 1 en, anderzijds, in een paragraaf 2 te voorzien naar luid waarvan “[i]n afwijking van paragraaf 1” de aardgasdistributienetbeheerders vanaf 1 januari 2026 niet meer in een aansluiting voorzien op het aardgasdistributienet voor residentiële gebouwen en niet-residentiële gebouwen waarvoor vanaf die voormelde datum een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aangaande nieuwbouw wordt aangevraagd.

11.2. Om toelichting gevraagd omtrent de verhouding tussen de (ontworpen) paragrafen 1 en 2 van artikel 4.1.16/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, antwoordde de gemachtigde:

“Het betreft inderdaad een gefaseerde verdere verstrenging van het bestaande verbod op aardgasaansluitingen uit artikel 4.1.16/1. Als stap 1 geldt er vandaag enkel een verbod voor ‘grote verkavelingen, grote groepswooningbouwprojecten of grote appartementsgebouwen’. Wat dit dan concreet zijn, werd door de Vlaamse Regering in artikel 3.1.62 van het Energiebesluit bepaald.

De nieuwe paragraaf 2 betreft een decretale verstrenging van dat principe doordat het bepaalt dat vanaf 1 januari 2026 alle residentiële gebouwen en niet-residentiële gebouwen waarvoor vanaf die voormelde datum een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aangaande nieuwbouw wordt aangevraagd niet meer aansluitbaar zijn.

De ‘in afwijking van’ was bedoeld om duidelijk te maken dat de nieuwe verstrenging geen invloed heeft op dossiers waar voor 1 januari 2026 de vergunning al was aangevraagd, maar die nog lopende was (wat immers betekent dat zo een vergunning nog ettelijke jaren na 2026 kan worden uitgevoerd).”

11.3. Het ontworpen artikel 4.1.16/1, § 2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stelt dat deze paragraaf een afwijking vormt op de (ontworpen) paragraaf 1 van hetzelfde artikel, dat op zijn beurt afwijkt van de artikelen 4.1.13, 4.1.15 en 4.1.16. In werkelijkheid verschilt de ontworpen regeling zowel inhoudelijk als temporeel van hetgeen in de (ontworpen) paragraaf 1 wordt bepaald, en heeft ze dus een geheel nieuwe draagwijdte. Bovendien wijkt die bepaling ook af van de artikelen 4.1.13, 4.1.15 en 4.1.16 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Gelet hierop kan het ontworpen artikel 4.1.16/1, § 2, beter worden omgevormd tot een nieuw in te voegen artikel 4.1.16/2, dat als volgt zou kunnen luiden:

“In afwijking van artikel 4.1.13, artikel 4.1.15, artikel 4.1.16 en artikel 4.1.16/1 voorzien aardgasdistributienetbeheerders voor residentiële gebouwen en niet-residentiële

gebouwen waarvoor vanaf 1 januari 2026 een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aangaande nieuwbouw worden aangevraagd niet meer in een aansluiting op het aardgasdistributienet.”

De bestaande tekst van artikel 4.1.16/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zou dan niet moeten worden omgevormd tot paragraaf 1, maar in het ontworpen artikel 4.7/1.1 van hetzelfde decreet (artikel 16 van het voorontwerp) zou wel bijkomend moeten worden verwezen naar artikel 4.1.16/2. Bovendien kan dan aan artikel 32 van het voorontwerp een lid worden toegevoegd naar luid waarvan artikel 5 van het aan te nemen decreet op 1 januari 2026 in werking treedt.

Artikel 6

12. Artikel 4.1.23 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 voorziet ten behoeve van de netbeheerders in een aantal erfdiensbaarheden van openbaar nut. Artikel 6, 1°, van het voorontwerp strekt ertoe aan die bepaling een paragraaf toe te voegen waarin de regering wordt gemachtigd om te bepalen “in welke gevallen het voor de netbeheerder van algemeen nut is om installaties die deel uitmaken van het elektriciteits- of aardgasdistributienet in of op private onroerende goederen te plaatsen, en onder welke voorwaarden dat moet gebeuren”.

Er wordt evenwel niet verduidelijkt aan de hand van welk juridisch instrument de netbeheerder aldus installaties zou kunnen plaatsen in of op private onroerende goederen. De memorie van toelichting vermeldt in dit verband:

“In de praktijk volstaat wellicht de vestiging van een erfdiensbaarheid. Artikel 4.1.23 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 handelt over minder ingrijpende erfdiensbaarheden (waartoe de belanghebbende ook om wegname, verplaatsing, aanpassing, ... kan verzoeken, cfr. artikel 4.1.25 van het Energiedecreet van 8 mei 2009). De aanleg van lijnen en leidingen boven of onder private onbebouwde gronden is (krachtens §3 van artikel 4.1.23 van het Energiedecreet van 8 mei 2009), per geval, onderworpen aan een beslissing van de Vlaamse Regering.”

De gemachtigde voegde daar het volgende aan toe:

“De ‘wellicht’ slaat louter op het feit dat er waarschijnlijk geen zwaardere decretale inperking van het eigendomsrecht nodig is om het vooropgestelde doel te bereiken dan het opleggen van een decretale erfdiensbaarheid. Een zwaardere en verregaandere inperking zou bijvoorbeeld een onteigening kunnen zijn (wat in sé trouwens mogelijk is conform artikel 4.1.26 van het Energiedecreet).”

In het licht hiervan zou, minstens in de memorie van toelichting, moeten worden verduidelijkt dat de machtiging aan de regering in het ontworpen artikel 4.1.23, § 3/1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 – dat deel uitmaakt van onderafdeling I (‘Erfdiensbaarheden ten voordele van de netbeheerder’) van afdeling X, hoofdstuk I, titel IV van dat decreet – beperkt is tot erfdiensbaarheden.

Bovendien zal de regering bij de uitvoering van die machtiging erover moeten waken dat de eigendomsbeperkende maatregelen die er desgevallend uit voortvloeien, evenredig zijn met de door de decreetgever nagestreefde doelstelling van algemeen belang en dat hierdoor niet aan een bepaalde categorie van particulieren lasten worden opgelegd die groter zijn dan die welke een persoon in het algemeen belang redelijkerwijze moet dragen.²⁰

Artikel 8

13. Artikel 8 van het voorontwerp strekt ertoe het hiervoor vermelde ontworpen artikel 4.1.23, § 3/1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 uit te sluiten van de regeling vervat in artikel 4.1.25 van hetzelfde decreet. Luidens die bepaling kan de uitoefening door de netbeheerder van het in artikel 4.1.23 bedoelde recht, de eigenaar, pachter, domeinbeheerder of de houder van een zakelijk recht op het bewuste onroerend goed niet hinderen in zijn recht van omheinen, afbreken, verbouwen, herstellen of bouwen.

In de memorie van toelichting wordt ter zake het volgende gesteld:

“De wettelijke erfdienstbaarheden vermeld in artikel 4.1.23 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 mogen krachtens artikel 4.1.25 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 de betrokkene niet hinderen in zijn recht van omheinen, afbreken, verbouwen, herstellen of bouwen. Dit principe, de plicht tot wegname, verplaatsen, aanpassing door de netbeheerder, is echter niet door te trekken naar de installaties bedoeld in 1°. Een distributiecabine zal enkel in hoogste (maatschappelijke) nood op of in een onroerend privaat goed geplaatst zijn, en alternatieven zullen niet talrijk zijn. Daarom wordt het recht tot plaatsing van installaties op of in private onroerende goederen uitgesloten van deze ‘verplaatsingsplicht’.”

Gevraagd of door de ontworpen regeling wel een billijk evenwicht wordt bereikt tussen het algemeen belang en het eigendomsrecht, bijvoorbeeld in het geval dat de betrokken houder van een zakelijk recht wenst over te gaan tot een verbouwing, stelde de gemachtigde:

“Uiteraard zal de eigenaar in het kader van verbouwingen die in zo een gebouw waar de netbeheerder via erfdienstbaarheden een technische ruimte heeft niet zomaar om het even welke aanpassing kunnen doorvoeren. Dat is echter met betrekking tot andere verplichtingen die bij verbouwingen gelden nu ook het geval (men denke aan de consequenties van de bescherming als monument of landschapszicht,..., de bouwverboden langs bepaalde wegen of grenzen, of de gevolgen van erfdienstbaarheden zoals recht van doorgang). De netbeheerder zal zich uiteraard wel steeds als een goed huisvader dienen te gedragen en kan zelf geen onredelijke eisen stellen met betrekking tot de verbouwing of om een verbouwing tegen te houden, maar een verbouwing mag ook geen argument of alibi zijn voor de eigenaar om de erfdienstbaarheid trachten teniet te doen. Om die redenen kan het recht zoals dat conform het huidige artikel 4.1.25 van het Energiedecreet voor open ruimtes geldt niet van toepassing worden op de technische ruimte binnen een gebouw. In tegenstelling tot kabels in grond die makkelijker verplaatsbaar zijn, zou dit een onevenredige last voor de netbeheerder inhouden.

²⁰ Zie in dat verband GwH 19 april 2012, nr. 55/2012, B.3.2.

Erfdienstbaarheden van openbaar nut impliceren op zich overigens geen recht op vergoeding, tenzij een wet of decreet daar anders over beslist. *In casu* is het net de bedoeling dit evenwicht te regelen en te garanderen door het vaststellen van een jaarlijkse vergoeding. Het zal daarbij in concreto aan de vrederechter zijn om bij betwisting over de hoogte al deze verschillende facetten mee in rekening te brengen bij het vaststellen van de hoogte van de jaarlijkse vergoeding die de distributienetbeheerder verschuldigd is. De vrederechter kan daarbij de mogelijke beperkingen die voortvloeien met betrekking tot het uitvoeren van verbouwingen ook mee in rekening brengen en valoriseren.

De beperkingen zijn dan ook proportioneel ter bereiking van het doel, namelijk de verzekering van een deugdelijke elektriciteits- en aardgasdistributie, waar ook de betrokken gebouwen in kwestie voordeel uit halen.”

De memorie van toelichting kan in die zin worden aangevuld.

Artikel 14

14. Gelet op de definitie van het begrip “gemeenteweg” in het ontworpen artikel 1.1.3, 56°/1/0/1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (artikel 2, 1°, van het voorontwerp), namelijk “een openbare weg die onder het rechtstreeks en onmiddellijk beheer van de gemeente valt, ongeacht van de eigenaar van de grond”, is de invoeging van het woord “gemeenteweg” in artikel 4.7.1, § 2, tweede lid, van hetzelfde decreet (artikel 14, 1°, van het voorontwerp) overbodig. Uit de woorden “openbare weg” in het bestaande artikel 4.7.1, § 2, blijkt immers dat daar een gemeenteweg onder wordt begrepen. Artikel 14, 1°, van het voorontwerp moet dan ook worden weggelaten.

Artikel 16

15.1. Naar luid van het ontworpen artikel 4.7/1.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 is de aanleg van een geheel van onderling verbonden leidingen en de daarmee verbonden hulpmiddelen om propaan of butaan te distribueren en te leveren aan eindafnemers niet toegelaten in “de gebieden die onder de toepassing vallen van de verplichtingen, vermeld in artikel 4.1.16/1”.

In de memorie van toelichting wordt dienaangaande het volgende gesteld:

“Vanuit de sector worden blijkbaar al commerciële voorstellen gelanceerd waarbij vanuit een centrale opslaglocatie gebouwen via een geheel van onderling verbonden leidingen en de daarmee verbonden hulpmiddelen (huishoudelijke) afnemers zouden worden voorzien van propaan. De businesscase van zo een propaan- of butaannet wordt financieel overigens enkel mogelijk gemaakt door de afwezigheid van aardgas in die zone.”

Gevraagd om de ontworpen regeling – die er schijnbaar op is gericht nieuwe commerciële initiatieven een halt toe te roepen – te verantwoorden in het licht van het beginsel van de vrijheid van ondernemen, stelde de gemachtigde:

“Vooreerst heeft het ontwerpdecreet geen gevolgen voor individuele propaan of butaangas tanks. Het betreft enkel distributienetten voor propaan of butaan. Het zal nog altijd mogelijk blijven om via eigen lokale gastanks propaan of butaan te verbruiken. De aanleg van nieuwe netinfrastructuur wordt in bepaalde gevallen m.b.t. propaan en butaan echter niet meer toegelaten.

Het ontwerpdecreet heeft immers juist de bedoeling om propaangas en butaangas qua behandeling gelijk te schakelen met aardgas. In de zones waar er geen nieuw aardgasdistributienet mag komen (momenteel dus conform artikel 4.1.16/1 Energiedecreet juncto artikel 3.1.62 Energiebesluit de zones van “nieuwe grote verkavelingen, grote groepswoningbouwprojecten of grote appartementsgebouwen”, vanaf 2026 uitgebreider), mag er ook geen butaan- of propaangasnet worden aangelegd. Aardgas, propaangas en butaangas stoten bij verbranding respectievelijk $\pm 0,202$ ton CO₂ per MWh versus $\pm 0,227$ ton CO₂ per MWh uit. Het heeft dan ook geen zin om omwille van redenen van emissiereductie nieuwe aansluitingen op aardgasdistributienetten te verbieden als parallel het mogelijk blijft om in dezelfde nieuwe verkavelingen kleinschalige distributienetten voor propaan of butaan aan te leggen die qua uitstoot vervuilender zijn. In de zones waar wel nog steeds aardgasnetten mogen worden aangelegd, is er niets dat de aanleg van een butaan- of propaangasnet zal verbieden. Propaan- en butaangasnetten kunnen zodoende in die zones nog steeds de concurrentie aangaan met aardgasnetten. (...)”

In het licht hiervan kan worden aangenomen dat het redelijk verantwoord is om aansluitingen voor aardgas, propaangas en butaangas gelijk te behandelen en dat, onder voorbehoud van hetgeen hierna wordt opgemerkt over de inwerkingtreding ervan (opmerking 15.2), de ontworpen regeling in beginsel geen onevenredige gevolgen heeft voor de vrijheid van ondernemen.

Wel roept deze verantwoording vragen op in het licht van het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. Zo rijst de vraag waarom enkel de aanleg van propaan- en butaannetten onder bepaalde voorwaarden wordt verboden en het mogelijk blijft lokale gastanks voor propaan of butaan – waarvan de CO₂-uitstoot gelijkaardig lijkt te zijn – te plaatsen. Het verdient aanbeveling om ter zake in de memorie van toelichting een bijkomende verantwoording te geven.

15.2. Gevraagd wat in het ontworpen artikel 4.7/1.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt bedoeld met de “gebieden” vermeld in artikel 4.1.16/1 van hetzelfde decreet, antwoordde de gemachtigde:

“Het betreft een verwijzing naar enerzijds de nieuwe grote verkavelingen, grote groepswoningbouwprojecten of grote appartementsgebouwen, waarvan de omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden of voor stedenbouwkundige handelingen vanaf 1 januari 2021 is aangevraagd (paragraaf 1) en anderzijds vanaf 2026 naar alle residentiële en niet-residentiële gebouwen (paragraaf 2).”

Uit het antwoord van de gemachtigde kan worden afgeleid dat de ontworpen regeling in eerste instantie van toepassing is op nieuwe grote verkavelingen, grote groepswooningbouwprojecten of grote appartementsgebouwen, waarvan de omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden of voor stedenbouwkundige handelingen *vanaf 1 januari 2021* is aangevraagd. Dat zou betekenen dat ook wie vóór de bekendmaking van het aan te nemen decreet al een aanvraag heeft ingediend of een vergunning heeft verkregen voor een gebouw dat is verbonden met een propaan- of butaannet, alsnog geconfronteerd zou worden met het verbod waarin de ontworpen regeling voorziet, en in zijn legitieme verwachtingen zou worden geraakt.

Om te vermijden dat reeds ingediende aanvragen als gevolg van de gewijzigde regels nog moeten worden aangepast of dat definitieve omgevingsvergunningen die het gebruik van propaan- of butaanleidingen toestaan onwettig en dus onuitvoerbaar zouden zijn, zou de toepassing van de ontworpen regeling voor deze categorie van verkavelingen en gebouwen moeten worden beperkt tot omgevingsvergunningen die worden aangevraagd vanaf een in het voorontwerp te bepalen toekomstige datum.

Artikel 26

16. In het ontworpen artikel 11.2/2.1, § 1, derde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (artikel 26, 6°, van het voorontwerp) wordt gewag gemaakt van een rechtspersoon die wordt “opgeslorpt” en van de “opsorping” van een rechtspersoon. Het verdient evenwel aanbeveling om de terminologie van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen te gebruiken en de woorden “opgeslorpt” en “opsorping” telkens te vervangen door, respectievelijk, “overgenomen” en “overneming”.

Bovendien schrijve men in het ontworpen artikel 11.2/2.1, § 1, derde lid, tweede zin, “de rechtspersoon die fusioneerde, *splitste* of werd overgenomen” (in plaats van “de rechtspersoon die fusioneerde of werd opgeslorpt”).

Artikel 28

17.1. In het ontworpen artikel 13.4.9/3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt in een administratieve geldboete voorzien van 3000 euro “vermeerderd met 2000 euro per gebouweenheid in het gebouw”.

Het begrip “gebouweenheid” wordt in het voorontwerp, of elders in het Energiedecreet van 8 mei 2009, niet omschreven. Gelet op het belang van dit begrip voor de correcte berekening van de administratieve geldboete, zou evenwel in een definitie van dat begrip moeten worden voorzien. Daarbij lijkt aansluiting te kunnen worden gezocht bij artikel 1.1.1, § 2, 44°/1, van het Energiebesluit van 19 november 2010, dat dan zelf overbodig zou worden en zou kunnen worden opgeheven.²¹

²¹ Zie eerder al adv.RvS 69.562/3 van 12 juli 2021, *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 813/3, 16 (opmerking 10.1).

17.2. De inwerkingtreding van de administratieve sanctie waarin het ontworpen artikel 13.4.9/3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 voorziet moet worden afgestemd op de datum vermeld in het ontworpen artikel 11.1/1.3/1 van hetzelfde decreet (artikel 22 van het voorontwerp). Met het oog hierop zou artikel 32 van het voorontwerp moeten worden aangevuld met een bepaling naar luid waarvan artikel 28 van het aan te nemen decreet in werking treedt op 1 januari 2023.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Annemie GOOSSENS

Wilfried VAN VAERENBERGH

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

Op voorstel van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het Energiedecreet van 8 mei 2009

Art. 2. In artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, het laatst gewijzigd bij het decreet van 22 oktober 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een punt 56°/0 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“56°/0 gebouweenheid: de kleinste eenheid binnen een gebouw die voldoet aan al de volgende voorwaarden:

- a) geschikt zijn voor woon-, bedrijfsmatige, of recreatieve doeleinden of een gemeenschappelijk deel zijn;
- b) ontsloten worden via een eigen afsluitbare toegang vanaf de openbare weg, een erf of een gedeelde circulatieruimte;
- c) in functioneel opzicht zelfstandig zijn;”;

2° er wordt een punt 56°/1/0/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“56°/1/0/1 gemeenteweg: een openbare weg, vermeld in artikel 2, 6°, van het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen;”;

3° er wordt een punt 68°/1/0 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“68°/1/0 industrieel gebouw: gebouw dat bestemd is voor de productie, de bewerking, de opslag of manipulatie van goederen;”;

4° er wordt een punt 92°/1/0/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“92°/1/0/1 niet-residentieel gebouw: een gebouw met een niet-residentiële hoofdbestemming, met uitzondering van:

- a) alleenstaande gebouwen met een totale bruikbare vloeroppervlakte van minder dan 50 m²;
- b) tijdelijke gebouwen die in principe niet langer dan twee jaar worden gebruikt;
- c) gebouwen die worden gebruikt voor erediensten en religieuze activiteiten;
- d) industriële gebouwen;
- e) werkplaatsen;
- f) opslagplaatsen voor niet-industrieel gebruik;
- g) gebouwen van een landbouwgebouw die niet voor bewoning bestemd zijn;”.

Art. 3. Aan artikel 3.1.3, 4°, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 30 oktober 2020 en 2 april 2021, wordt een punt o) toegevoegd, dat luidt als volgt:

“o) jaarlijks rapporteren over de financiële gezondheid van de Vlaamse energiemarkt en van de op die markt actieve leveranciers;”.

Art. 4. In artikel 4.1.13 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan paragraaf 1 wordt een punt 5° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“5° de wooneenheid of het gebouw betreft geen nieuwbouw.”;

2° in paragraaf 2, 1°, wordt het woord “aansluitbare” telkens vervangen door het woord “niet-aansluitbare”;

3° aan paragraaf 2 wordt een punt 5° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“5° de wooneenheid of het gebouw betreft geen nieuwbouw.”.

Art. 5. In titel IV, hoofdstuk I, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 4 juni 2021, wordt een artikel 4.1.16/2 ingevoegd, die luidt als volgt:

“Art. 4.1.16/2. In afwijking van artikel 4.1.13, artikel 4.1.15, artikel 4.1.16 en artikel 4.1.16/1 voorzien aardgasdistributienetbeheerders voor residentiële gebouwen en niet-residentiële gebouwen waarvoor vanaf 1 januari 2026 een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aangaande nieuwbouw worden aangevraagd niet meer in een aansluiting op het aardgasdistributienet.”.

Art. 6. In artikel 4.1.23 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een paragraaf 3/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§3/1. De Vlaamse Regering kan bepalen in welke gevallen het voor de netbeheerder van algemeen nut is om installaties die deel uitmaken van het elektriciteits- of aardgasdistributienet in of op private onroerende goederen te plaatsen, en onder welke voorwaarden dat moet gebeuren.

De netbeheerder heeft in het geval, vermeld in het eerste lid, de volgende rechten:

- 1° het recht om de installaties, vermeld in het eerste lid, in of op de onroerende goederen, vermeld in het eerste lid, te plaatsen;
- 2° het recht om te zorgen voor het toezicht op de installaties, vermeld in het eerste lid;
- 3° het recht om de noodzakelijke onderhouds- en herstellingswerken uit te voeren.”;

2° in paragraaf 4 wordt tussen het woord “aangelegde” en het woord “kabels” de zinsnede “installaties,” ingevoegd;

3° in paragraaf 5, tweede lid, wordt de zinsnede “paragraaf 1 tot en met 3” vervangen door de zinsnede “paragraaf 1 tot en met 3/1”.

Art. 7. Aan artikel 4.1.24, §1, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012, wordt de zinsnede “, en §3/1” toegevoegd.

Art. 8. In artikel 4.1.25, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012, wordt de zinsnede "De uitoefening door de netbeheerder van het recht, vermeld in artikel 4.1.23, kan" vervangen door de zinsnede "Met uitzondering van de uitoefening van de rechten, vermeld in artikel 4.1.23, §3/1, kan de uitoefening door de netbeheerder van de rechten, vermeld in artikel 4.1.23,".

Art. 9. In titel IV, hoofdstuk I, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 4 juni 2021, worden in het opschrift van afdeling XI tussen de woorden "het openbaar domein" en de woorden "door de netbeheerder" de woorden "of de gemeentewegen" ingevoegd.

Art. 10. In artikel 4.1.27 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012 en gewijzigd bij het decreet van 25 april 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1, eerste lid, worden tussen de woorden "het recht het openbaar domein" en de woorden "te gebruiken" de woorden "en de gemeentewegen" ingevoegd;
- 2° in paragraaf 1, eerste lid, wordt tussen de woorden "onder het openbaar domein" en de woorden "en de bijbehorende uitrustingen" de zinsnede ", de gemeentewegen," ingevoegd;
- 3° in paragraaf 1, tweede lid, worden de woorden "dat beheerd wordt" vervangen door de woorden "en de gemeentewegen die beheerd worden";
- 4° in paragraaf 2, tweede lid, worden tussen de woorden "elke domeinbeheerder" en de woorden "op het openbaar domein" de woorden "van de gemeentewegen of elke domeinbeheerder" ingevoegd.

Art. 11. In artikel 4.1.28, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012, worden tussen de woorden "het openbaar domein" en de woorden "weg te nemen" de woorden "of de gemeentewegen" ingevoegd.

Art. 12. In artikel 4.5.1, §3, van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 16 november 2018, worden tussen de woorden "het openbaar domein" en de woorden "daarbij wordt doorkruist" de woorden "of een gemeenteweg" ingevoegd.

Art. 13. In artikel 4.6.1, §2, vierde lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 maart 2012, worden tussen de woorden "het openbaar domein" en de woorden "moet worden doorkruist" de woorden "of een gemeenteweg" ingevoegd.

Art. 14. In artikel 4.7.1, §2, derde lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 8 juli 2011 en gewijzigd bij de decreet van 16 maart 2012 en 16 november 2018, worden tussen de woorden "het openbaar domein" en de woorden "moet worden doorkruist" de woorden "of een gemeenteweg" ingevoegd.

Art. 15. In titel IV van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 januari 2022, wordt een hoofdstuk VII/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Hoofdstuk VII/1. De aanleg en het beheer van een netwerk om propaan of butaan via leidingen te distribueren en leveren".

Art. 16. In hetzelfde decreet wordt in hoofdstuk VII/1, ingevoegd bij artikel 15, een artikel 4.7/1.1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 4.7/1.1. De aanleg van een geheel van onderling verbonden leidingen en de daarmee verbonden hulpmiddelen om propaan of butaan te distribueren en te leveren aan eindafnemers is niet toegelaten in de gebieden die onder de toepassing vallen van de verplichtingen, vermeld in artikel 4.1.16/1 en 4.1.16/2."

Art. 17. In titel IV/1, hoofdstuk I, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 30 oktober 2020, worden in het opschrift van afdeling VI tussen de woorden "het openbaar domein" en de woorden "door de" de woorden "of de gemeentewegen" ingevoegd.

Art. 18. In artikel 4/1.1.13 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1 worden tussen de woorden "het recht het openbaar domein" en de woorden "te gebruiken" de woorden "en de gemeentewegen" ingevoegd;
- 2° in paragraaf 1 wordt tussen de woorden "onder het openbaar domein" en de woorden "en de bijbehorende uitrustingen" de zinsnede ", de gemeentewegen," ingevoegd;
- 3° in paragraaf 2, tweede lid, worden tussen de woorden "elke domeinbeheerder" en de woorden "op het openbaar domein van wie" de woorden "van de gemeentewegen of elke domeinbeheerder" ingevoegd.

Art. 19. In artikel 4/1.1.14, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017, worden tussen de woorden "het openbaar domein" en de zinsnede ", weg te nemen" de woorden "of de gemeentewegen" ingevoegd.

Art. 20. In artikel 7.1.1, §2, zesde lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019 en gewijzigd bij de decreten van 4 december 2020 en 17 december 2021, worden de woorden "2 MW" vervangen door de woorden "5 MW".

Art. 21. In artikel 7.1.10, §1, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 8 juli 2011, wordt de datum "31 maart" vervangen door de datum "30 april".

Art. 22. In artikel 7.1.11, §1, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 8 juli 2011, wordt de datum "31 maart" vervangen door de datum "30 april".

Art. 23. In artikel 7.1.13 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 juni 2013, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° de datum "1 april" wordt vervangen door de datum "1 mei";
- 2° de datum "31 maart" wordt vervangen door de datum "30 april".

Art. 24. In artikel 7.7.2 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 2, 2°, wordt tussen de woorden "ter kennis worden gebracht door" en de woorden "een energieplan" de zinsnede "een energieaudit," ingevoegd;
- 2° in paragraaf 2, 3°, wordt tussen de woorden "eenmalig laten opmaken van" en de woorden "een energieplan" de zinsnede "een energieaudit," ingevoegd;

- 3° in paragraaf 4 wordt tussen de woorden “een instantie aanduiden die” en de woorden “de energieplannen” de zinsnede “de energieaudits,” ingevoegd;
- 4° in paragraaf 5 wordt tussen de woorden “De energiedeskundige stelt” en de woorden “de energieplannen” de zinsnede “de energieaudits,” ingevoegd;
- 5° in paragraaf 6 wordt tussen de woorden “de conformverklaring van” en de woorden “de energieplannen” de zinsnede “de energieaudits,” ingevoegd.

Art. 25. In artikel 11.2.1, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 december 2021, worden de volgende wijzigingen doorgevoerd:

- 1° in paragraaf 1, derde lid, wordt de zin “De Vlaamse Regering kan ook nadere regels vastleggen voor de labeling van gebouwen.” opgeheven;
- 2° aan paragraaf 1 wordt tussen het derde en het vierde lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“De Vlaamse Regering kan ook nadere regels vastleggen voor de labeling van gebouwen. De Vlaamse Regering kan daarbij ook bepalen dat gebouwen een minimaal energieprestatielabel moeten behalen. De Vlaamse Regering kan daarbij een onderscheid maken naar type van gebouw.”;

- 3° in paragraaf 3 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

“Elke verkoper, verhuurder, erfpachtgever, opstalgever, houder van een zakelijk recht, en ook de opdrachthouder, lasthebber of gevolmachtigde, vermeldt de volgende gegevens in alle commerciële advertenties die hij maakt voor de verkoop of verhuur van een gebouw of de vestiging van een zakelijk recht erop, dat conform paragraaf 1 over een energieprestatiecertificaat beschikt:

- 1° het kengetal of label dat op het energieprestatiecertificaat staat;
- 2° de unieke code van het energieprestatiecertificaat of het adres van het gebouw.”.

Art. 26. In artikel 11.2.2 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 27 november 2015 en 16 november 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° er wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§2/1. De Vlaamse Regering kan de personen, vermeld in artikel 11.2.1, §1, eerste lid, verplichten om bij het aangaan van een nieuwe opstalovereenkomst, bij erfpacht of bij de vestiging van een ander zakelijk recht een geldig energieprestatiecertificaat aan de nieuwe houder van het zakelijk recht ter beschikking te stellen.”;

- 2° in paragraaf 3 wordt de zinsnede “vermeld in §1 en §2” vervangen door de zinsnede “vermeld in paragraaf 1, 2 en 2/1”.

Art. 27. In titel XI van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 december 2021, worden in het opschrift van hoofdstuk II/2 de woorden “niet-residentiële gebouwen” vervangen door de woorden “residentiële en niet-residentiële gebouwen of niet-residentiële gebouweenheden”.

Art. 28. In artikel 11.2/2.1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 30 oktober 2020 en gewijzigd bij het decreet van 17 december 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1, eerste lid, worden tussen de woorden "kan bepalen dat" en de woorden "niet-residentiële gebouwen" de woorden "residentiële gebouwen en" ingevoegd;
- 2° in paragraaf 1, eerste lid, worden tussen de woorden "het vestigen" en de woorden "van een opstalrecht" de woorden "of overdragen" ingevoegd;
- 3° in paragraaf 1, eerste lid, worden tussen de woorden "op een" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of" ingevoegd;
- 4° in paragraaf 1, tweede lid, worden tussen de woorden "In geval na de verkoop van het" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of" ingevoegd;
- 5° in paragraaf 1, tweede lid, 1°, worden tussen het woord "het" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of" ingevoegd;
- 6° in paragraaf 1, tweede lid, 2°, worden tussen het woord "het" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of" ingevoegd;
- 7° aan paragraaf 1 wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"In geval een rechtspersoon wordt gesplitst of indien een rechtspersoon fusioneert met, of wordt overgenomen door een andere rechtspersoon, dan ontstaat door die splitsing, fusie of overneming voor de gebouwen van die rechtspersonen echter geen verplichting, vermeld in het eerste lid. Indien er voorafgaand aan de splitsing, de fusie of de overneming op een gebouw van een van die rechtspersonen echter reeds een verplichting, vermeld in het eerste lid, van toepassing was, dan voldoet de rechtsopvolger binnen de resterende termijn aan het minimaal energieprestatieniveau dat de rechtspersoon die fuseerde, splitste of werd overgenomen en tot wie het gebouw in kwestie behoorde zelf diende te halen.";

- 8° in paragraaf 2, eerste lid, worden tussen de woorden "die een" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of een" ingevoegd;
- 9° in paragraaf 2, tweede lid, wordt het woord "vestigt" vervangen door de woorden "vestigt of overdraagt";
- 10° in paragraaf 2, tweede lid, worden tussen de woorden "die voor een" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of een" ingevoegd;
- 11° in paragraaf 2, tweede lid, worden tussen de woorden "dat voor het" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of het" ingevoegd.
- 12° in paragraaf 2, derde lid, worden tussen de woorden "die voor een" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of een" ingevoegd;
- 13° in paragraaf 2, derde lid, worden tussen de woorden "voor het" en de woorden "niet-residentieel gebouw" de woorden "residentieel gebouw of het" ingevoegd.

Art. 29. In artikel 13.4.9/1, §1, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 30 oktober 2020 en gewijzigd bij het decreet van 4 december 2020, worden de woorden "inzake renovatie bij" vervangen door de woorden "voor een renovatie of het minimale energieprestatielabel bij residentiële gebouwen of".

Art. 30. In artikel 13.4.10 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 4 december 2020, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 3, eerste lid, worden tussen de woorden "of aan de huurder" en de woorden "ter beschikking gesteld heeft" de woorden "of de houder van een zakelijk recht" ingevoegd;
- 2° in paragraaf 3/1, eerste lid, wordt tussen de woorden "een te koop of te huur gesteld gebouw" en de woorden "waarvoor een energieprestatiecertificaat" de zinsnede ", "of voor een gebouw waarop een zakelijk recht wordt gevestigd," ingevoegd.

Art. 31. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 december 2021, wordt een afdeling VIII toegevoegd, die luidt als volgt:

"Afdeling VIII. Administratieve sancties wegens overtreding of niet-naleving van de verplichtingen aangaande het rationaliseren en gebruik te maken van hernieuwbare energietechnologieën door ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen".

Art. 32. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 januari 2022, wordt aan afdeling VIII, toegevoegd bij artikel 31, een artikel 13.4.14 toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 13.4.14. §1. Als het VEKA vaststelt dat, in strijd met artikel 7.7.2, de door de Vlaamse Regering vastgestelde verplichtingen voor ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen inzake het rationaliseren van hun energiegebruik en het gebruikmaken van hernieuwbare energietechnologieën niet werden gerespecteerd, dan kan het VEKA aan de onderneming, niet-commerciële instelling en publiekrechtelijke rechtspersoon op wie de verplichting rust een administratieve geldboete opleggen van 1000 euro tot en met 500.000 euro.

Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd.

Als die onderneming, niet-commerciële instelling of publiekrechtelijke rechtspersoon bij het verstrijken van de termijn, vermeld in het tweede lid, nog steeds in gebreke blijft, kan het VEKA hem of haar een nieuwe administratieve geldboete opleggen als bedoeld in het eerste lid. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd. Deze procedure wordt herhaald tot aan de op grond van artikel 7.7.2 vastgestelde verplichting is voldaan.

§2. De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing."

Art. 33. In de bijlage bij hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 december 2021, worden in punt 2.7.9 de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° na de woorden "is de overeenkomstige afwijking gelijk aan" wordt de formule "*A_{inst,heat,net,vaststelling}*" toegevoegd;
- 2° na de woorden "in geval van warmteproductie en gelijk aan" wordt de formule "*A_{inst,cool,net,vaststelling}*" toegevoegd.

Hoofdstuk 3. Slotbepaling

Art. 34. Artikel 4, 1° en 3°, treedt in werking op 1 juli 2022.

Artikel 21 tot en met 23 treden in werking op de datum van de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.

Artikel 33 heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2022.

Artikel 4.7/1.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, in de lezing ingevoegd bij artikel 16, is voor het eerst van toepassing op omgevingsvergunningen voor het verkavelen van gronden of omgevingsvergunningen voor stedenbouwkundige handelingen die worden aangevraagd vanaf de eerste dag van de maand volgende op de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.

Brussel, 18 februari 2022.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR